

38908 III M h.

21. 1. 2011

MLADENIČEM

DRUGI ZVEZEK:

ŽIVLJENJE PO VERI

.....
SPISAL

† ANTON BONAVENTURA
ŠKOF LJUBLJANSKI
.....

V LJUBLJANI, 1910

TISK KATOLIŠKE TISKARNE.

M

DRUG

ŽIVI

MLADENIČEM

DRUGI ZVEZEK:

ŽIVLJENJE PO VERI

.....
SPISAL

† ANTON BONAVENTURA
ŠKOF LJUBLJANSKI
.....

V LJUBLJANI, 1910

TISK KATOLIŠKE TISKARNE.

38908

III, 4, 4

030054704

Vsebina.

Mladeničem.

Stran

I. Popolna sreča	1
1. Sreča je Tvoj zadnji namen	1
2. Na zemlji te sreče ni	2
3. Taka sreča je v Bogu	4
4. Boga moraš spoznati	5
5. Šele v večnosti se umiriš	7
6. Kaj pa na zemlji	9
II. Dolžnosti	10
1. Dolžnosti do Boga	11
a) Verstvo sploh (religija)	11
b) Božje čednosti	13
c) Češčenje Boga	15
d) Daritev	17
e) Molitev	19
f) Sredstva zveličanja	20
2. Dolžnosti do samega sebe	21
a) Ljubezen do sebe	22
b) Skrb za telo	22
c) Skrb za razum in spoznanje	25
d) Skrb za voljo in čednost	27
Gnus do hudega	28
Ljubezen do čednosti	30
e) Skrb za sveto čistost	31
Sveta čistost je mogoča	33
Naravno plačilo čistosti	36
Nadnaravno plačilo čistosti	38

	Stran
f) Skrb za nekatere naravne pravice	41
Osebnost	41
Osebna prostost	42
Osebna enakoveljavnost	44
Vsestranski razvitek	45
Dobro ime in čast	46
g) Skrb za nadnaravno življenje	46
3. Dolžnosti do bližnjega	47
a) Vir dolžnosti	47
b) Ljubezen	48
c) Premoženje	50
d) Dobro ime	52
e) Telo	54
f) Volja in čednost	55
g) Um in znanje	56
4. Dolžnosti do stvari	57
III. Sovražniki.	58
1. Strasti sploh	58
2. Samoljubnost	61
3. Nezmernost	62
a) Sv. pismo o opojnih pijačah	63
b) Pijanstvo samoposebi	65
c) Pijanstvo in telesno zdravje	70
d) Pijanstvo in krščansko življenje	76
e) Pijanstvo in družina	81
f) Pijanstvo in družba	84
g) Varuj se pijanstva	86
4. Nečistost	89
a) Izkušnje	90
b) Greh	93
c) Posledice	96
za naravno življenje	98
za nadnaravno življenje	103
d) Gnusoba	109
IV. Nevarnosti.	110
1. Nevarne tovarišije	111
a) Po hišah	111
b) Po gostilnah	112

	Stran
c) Pri plesu	113
d) Pri ponočevanju	113
e) Pri grešnem znanju	114
f) Pri pivskih razvadah	115
2. Razne veselice	116
3. Tisk	116
4. Satan	118
V. Boj.	119
1. Beg	119
a) Proč od nevarnih tovarišij	119
b) Proč od nevarnih veselic	122
c) Proč od nevarnega tiska	122
d) Proč od satana	123
2. Odpor	124
a) Odpor počutnosti sploh	125
b) Odpor počutkom	127
c) Odpor razbrzdani domišljiji	130
d) Odpor nevarnostim razuma	132
e) Odpor razuzdani volji	133
f) Odpor razbrzdanim strastem	133
VI. Bojno orožje.	134
1. Spoznanje	135
2. Trden sklep	136
3. Molitev	137
a) Prošnja molitev	137
b) Molitev k presv. Srcu Jezusovemu	139
c) Molitev k Devici Mariji	139
d) Molitev k sv. patronom	141
4. Sv. maša	141
5. Sv. Zakramenti	142
a) Sveta pokora	143
b) Sveto obhajilo	146
6. Strah pred grehom	149
a) Sodba	149
b) Večnost	150
c) Križani	151

	Stran
7. Skupen boj	151
8. Veselje	152
VII. Družina.	154
1. Začetek in namen družine	154
2. Želja po družini	156
a) Vir te želje	157
b) Čas za izpolnitev	160
Telesna priprava	160
Dušna priprava	161
Premoženjska priprava	164
3. Snubitev	165
a) Lastnosti neveste	166
b) Izbor neveste	168
4. Samski stan	170
VIII. Društva.	174
1. Temelj združevanja	174
2. Razna društva	176
a) Društva za večje blagostanje	176
b) Društva za izobrazbo	177
c) Društva za krščansko življenje	180
IX. Domovina.	182
1. Slovenska domovina	182
2. Avstrijska domovina	187
3. Nebeška domovina	189

Dragi krščanski mladenič!

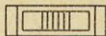
Znan Ti je prvi zvezek, za Te spisan v obrambo svete vere. Glavne verske resnice sem Ti tako razložil, da moreš prav temeljito zavrniti razne zmote, ki jih med vas širijo laži-svobodomiselci.

Sedaj Ti pa pošiljam še drugi zvezek. V tem zvezku Ti razvijam vse dolžnosti Tvojega življenja, opozarjam Te na razne sovražnike in nevarnosti, ki Ti prete, podajam Ti zmagovavno bojno orožje, govorim Ti o družini, o društvu in o domovini.

Ta zvezek naj Ti pomaga za pošteno in srečno življenje, naj Te navduši za vse dolžnosti, katere imaš, naj Te okrepi zoper vse težave in nasprotnosti, da srečno dosežeš Svoj zadnji namen v nebeški domovini.

Pokaže naj Ti pa tudi, kako pogubonosno je prizadevanje naprednjakov in svobodomiselcev, ki se z neosnovanimi izgovori odtegujejo dolžnostim krščanskega življenja, ali celo zagovarjajo življenje, ki krščanski čednosti nasprotuje, in vabijo na polzka pota vsakovrstnega, posebno nečistega telesnega uživanja.

Začniva razgovor v Imenu »Božjem!

Mladeničem.

I. Popolna sreča.

Mladenič, ali že kaj poznaš Svoje srce? Po-
vej mi, kaj je njegovo temeljno hrepenenje? Kaj
iščeš, kaj želiš Ti, želi Tvoj tovariš in žele vsi
ljudje, žele najbolj vroče in neprestano? Odgo-
vor je lahak: srečo, stalno, popolno srečo iščeš
Ti, iščemo vsi.

Zato Ti bo gotovo vseč, ako izpregovoriva
najpoprej o sreči, po kateri tako hrepenimo in
za katero smo namenjeni. Ko se o tem sporaz-
umeva, se bova prav lahko pomenila o vseh
drugih straneh Tvojega življenja.

1. Sreča je Tvoj zadnji namen.

O, kako tolažljiva in vesela je trditev, da je
sreča Tvoj zadnji, Tvoj najviši namen! Ta trdi-
tev je svetla zvezda, ki Ti razsvetljuje temne
steze vsakdanjega življenja. Skoraj ne moreš
verjeti. In vendar je res, saj je ta trditev glas
Tvoje narave.

Le poglej na nagibe za vse Svoje delovanje.
Saj zato delaš, počivaš, ješ, piješ in iščeš tovar-
šij, da bi bil srečen. Da, z navadno srečo nisi za-
dovoljen; hrepeniš po vedno večji sreči, in še ne
miruješ, ampak vsa Tvoja narava Te žene, da bi
dosegel največo srečo, stalno srečo, katere ni-
kdar več ne bi mogel izgubiti. Enako hrepenenje

je v srcu Tvojega prijatelja, v srcu vseh ljudi, vseh stanov, vseh rodov od početka sveta.

Klic po največi sreči je torej glas narave. Ta glas Te pa ne more varati. Ako pa po naravi koprneš do največe sreče in le njo iščeš v vsem Svojem prizadevanju, je pač jasno, da je ta sreča, na katero nujno meri vse Tvoje življenje, zares zadnji namen Tvojega življenja in mogoče mora biti, da ga dosežeš.

Pomisli, mora li biti lažnivo to koprnjenje naših src? Ne! V tem slučaju bi bil človek najnesrečnejša stvar na zemlji. Edino on ne bi mogel doseči namena, h kateremu ga goni vsaka žilica njegovega srca; moral bi izgubiti vse veselje do življenja, moral bi obupati. Ali ni grozna misel: nikoli ne bom dosegel namena, po katerem edino hrepenim, za katerega edino se trudim in naprezam vse dni svojega življenja! Je li vse naše prizadevanje ena sama velika golju-fija? Ne, to ne more biti, saj se ne bi vjemalo z resničnostjo in dobroto našega Stvarnika.

2. Na zemlji te sreče ni.

Prepričan si, dragi mladenič, da je popolna, stalna sreča Tvoj zadnji namen in da ga tudi doseči moreš. Toda ne samo Ti, ampak tudi vsak človek na zemlji; saj imamo vsi enako naravo, enako srčno koprnjenje.

Sedaj pa pride važno vprašanje: v čem je ta sreča? kje in kako jo morem doseči. Ozriva se nekoliko po zemlji in pogledja, ali je tukaj kako dobro, ki bi našim željam tako ustrezalo, da bi jih popolnoma nasitilo.

Je li tako dobro zunaj nas? Blagostanje, premoženje, čast, slava, moč, visoka služba? Ali nas te stvari morejo nasititi? Ne! Ali jih moremo doseči vse in vsi? Ne! Le malo je bogatašev, veliko več je revežev in s težkim delom pridobivajo komaj vsakdanjega kruha; le malo ljudi je v časti in slavi; ogromna večina je nepoznana, zanemarjena; Ti sam imaš skoraj gotovo žulje na rokah in malokdo Te pozna. Pa tudi kako dolgo traja blagostanje, čast, veljava? Od danes do jutri. In ali so srečni milijonarji, srečni oni, ki jih vse časti? Vprašaj jih in poglej v njihovo srce, pa boš opazil, da niso srečni, da mnogi zdihujejo, obupujejo, ali so vsaj v vednem strahu, da se jim zvezda sreče prav kmalu skrije.

Ako ni zunaj nas onih dobrin, ki bi nas popolnoma osrečile, morda jih najdemo sami v sebi?

Poglejmo naše telo, telesno zdravje in telesno uživanje. Varali bi se, ko bi v telesni moči in v telesnem uživanju iskali popolno srečo. Saj je vendar duša visoko nad telesom; zato samo telesno uživanje ni primerno razumni človeški naravi, ki hrepeni po viših dobrinah in je zanje tudi sposobna. V telesnem uživanju more iskati svojo srečo in svoj najvišji namen edino oni človek, ki taji dušo in Boga, ki se poniža do neumne živali. Zraven nas uči vsakdanja izkušnja, da se telesno uživanje človeku kmalu pristudi, da mu izpodkopuje telesno zdravje, ga privede v bolnišnico in telebi v prezgodnji grob.

Stopiva više, ogledjva si dušo. Kaj pa čednost in čednostno življenje? Ali je ona Tvoj zadnji

namen, ali je ona tista dobrina, ki Te popolnoma osreči, ako jo dosežeš? Ne, čednost ni moj najviši namen. Le pomisliva, za kaj nama čednost služi? Ali ne za to, da obrzdam svojo strasti, s krotkostjo jezo, s ponižnostjo oholost, s treznostjo nezmernost, s pravičnostjo krivičnost? in da morem svoje življenje uravnnavati po zapovedih Božjih, saj sem ubogljiv, krotak, čist, pravičen, resničen, da zadostim četrti, peti, šesti, sedmi in osmi zapovedi Božji. Torej čednost ni moj zadnji namen, v katerem nahajam svojo popolno srečo, ampak je le pot do njega. Pa tudi koliko moram trpeti, koliko se premagovati, da čednostno živim! Da, pripravljen moram biti, še celo življenje darovati, ako bi bilo potrebno, da obvarujem čednost.

Popniva se še više in pogledjva, da li ni naš zadnji preblaženi namen v sadovih našega uma, v učenosti in umetnosti? Oh, ne! Kdo pa zna vse? Nihče! Ako še toliko veš in znaš, preostaja Ti še več, česar ne veš in ne znaš. In more li biti učen vsakdo? more li uživati umetnost vsakdo? Ne! Torej tudi v učenosti in umetnosti ne more biti naš zadnji namen!

Dragi mladenič! kaj pa sedaj? Preiskala sva vse dobrine, kar jih ima svet, pa nobena nama ne more dati tiste popolne, stalne sreče, po kateri koprni najino srce, koprni vsa človeška narava.

3. Taka sreča je v Bogu.

Ne obupajva! Le kvišku povzdigniva srce in oči in roke! Nad nama je Bog, ki je neskončna dobrota. Da, Bog je neskončna dobrota, vse

dobro ima v Sebi v največji meri, vse dobro prihaja le od Njega.

Sedaj se pa lahko oddahneva, našla sva, kar sva iskala. Bog ima vse tiste lastnosti, ki so potrebne in zadostne, da se naše srce popolnoma nasiti in zadovolji. Ker je Bog neskončna dobrota, ni v Njem nobene pomanjkljivosti, ampak v neizmernem obsegu vse, kar bi le poželeti mogli; ker je neskončna dobrota, ima vse dobro v najvišji meri, da ni nič višjega nad Njim, kar bi si mogli poželeti; ker je neskončna dobrota, se nikoli in nikdar ne more iztrošiti, da bi onemogel in ne bi mogel nas zadovoljevati. Bog je duhovno, razumno bitje, primerno torej za naše višje moči, za naš um in našo voljo, da more popolnoma v neskončni meri zadostiti našemu umu in naši volji, ter biti neusahljiv vir sreče, primerne naši razumni naravi. Pa tudi vsak človek more priti do Boga, neusahljivega vira neskončne sreče, ako le hodi po poti, ki pelje do Boga. In ker je večni, ni strahu, da bi ga izgubili, ko smo ga dosegli.

Dragi mladenič! Kajne, razumel si me in mogel si mi slediti v mojem dokazovanju! Saj sva razmišljevala edino to, kar čutiš v globočini Svojega srca. Veseli se, ko vidiš, kako Te Tvoje srce samo pripelje k Bogu ter poprej ne miruje, se poprej ne zadovolji, dokler ni našlo Boga kot vir one popolne in stalne sreče, po kateri nujno hrepeni.

4. Boga moraš spoznati!

Nehote se Ti je vzbudilo vprašanje, kako bi mogel priti do tega vira popolne sreče, ki je Tvoj

zadnji namen? Kaj mi pomaga studenec, ako ne morem do njega, da iz njega pijem in si ugasim pekočo žejo? Torej moraš do Boga priti in se z Njim združiti, ker drugače ga ne moreš uživati, pa biti srečen, blažen, zadovoljen.

Pa kako se moreš združiti z Bogom, ki je čist duh? Telesno ne, pač pa z duhom, namreč z razumom, s katerim moreš Boga spoznati. Naš um si želi resnice. Kako veseli smo, ko se učimo in spoznavamo razne resnice; kako veselo je Tvoje srce sedaj, ko slediš meni, ki Te vodim k tako važnim resnicam, važnim za vse Tvoje mišljenje, za vse Tvoje življenje! Ako pa Ti zaigra srce od veselja, ko spoznavаш te drobtinice resnic, kako Ti bo srce zaigralo v neizrekljivi radosti, ko boš spoznal Boga, ki je čista, neskončna Resnica, vir vse resnice!

Toda v duhu ni le razum, ampak tudi volja. Volja pa hoče in ljubi vse, kar je dobro in lepo. Saj sam čutiš, kako Ti volja hrepeni po vsem, kar je dobro, po znanju, po sreči, po blagostanju, po raznih užitkih; saj sam čutiš, kako želiš gledati in v gledanju uživati vse, kar je lepo, lepe podobe, lepe travnike, lepe pokrajine, lepe stavbe. In ako si dosegel, po čemer je Tvoja volja koprnela, kak užitek, kolika radost, kolika blaženost! Iz te blaženosti pa sklepaj na ono blaženost, ki jo boš užival, ako se Tvoja volja oklene Boga, ki je sama dobrotā in vir vse dobrote, ki je sama neskončna lepota in vir vse lepote.

Dragi mladenič! Kajne, kako hrepeniš, da Boga spoznaš in ga ljubiš, pa v tem spoznanju in v tej ljubezni dosežeš ono popolno, stalno, ne-

izgubljivo srečo, za katero živiš in ki je Tvoj zadnji, Tvoj najviši namen!

5. Šele v večnosti se umiriš.

Spoznala sva, da naš zadnji namen je popolna sreča, ki jo dosežemo, ako se v spoznanju in ljubezni združimo z Bogom. No, nadleguje naju vprašanje, kako in kje pa moremo Boga tako spoznati, ljubiti in uživati, da bomo v tem uživanju popolnoma srečni, zadovoljni, umirjeni in ne bomo ničesar več pozeleli?

Ali morda na zemlji? Ne! Na zemlji moremo sicer spoznati Boga; spoznati moremo iz stvari Njegovo mogočnost, modrost in lepoto. Toda to spoznanje je nepopolno, pomanjkljivo, težko si ga pridobimo. Večina ljudi pozna Boga prav slabo, saj premnogi ljudje nimajo sposobnosti, še manj pa časa, da bi Boga premišljevali in vedno bolj spoznavali.

Pa tudi naša ljubezen do Boga je pomanjkljiva. Kdo more trditi, da Boga tako ljubi, kakor On zasluži? In koliko zatajevanja je potrebno, koliko mučnih bojov zoper razne strasti, ako hočemo, da si ohranimo še to nepopolno ljubezen!

Na zemlji torej ni mogoče Boga tako popolnoma spoznati, tako prisrčno ljubiti in blaženo uživati, kakor je potrebno za ono srečo, po kateri koprnimo. Pa ko bi tukaj tudi mogli Boga popolnoma spoznati in ljubiti, namena vendarle ne bi dosegli, saj na zemlji ni neskalsene sreče, na zemlji so bridkosti in tuge in bolezni, ki nam razjedajo srce, in nazadnje pride še smrt, ki nam vse zagreni.

Česar pa ni na zemlji, nas čaka v večnosti. Omenila sva že, da zadnji namen mora biti dosegljiv, ker drugače bi bila vsa naša narava grda prevara, vse naše življenje ničevno, obupno, brez vrednosti, Stvarnik sam goljufen in krut. To pa ne more biti, ampak mora biti večnost, kjer bomo dosegli popolno, stalno srečo, ki ne bo nikoli več minula. Ko se duša loči od telesa, mora priti v okolnosti, da more Boga tako spoznati, tako ljubiti in uživati, da svojemu naravnemu hrepenenju prav popolnoma zadosti in doseže največo srečo in v njej popoln mir.

Tako zahteva naše srce, tako zahteva nezmotljiv glas človeške narave. Kako se bo pa vse to v večnosti godilo, tega pa naš razum ne more razvozljati. Toda, dragi mladenič, veseli se in od veselja poskakuj! Česar mi ne moremo spoznati, pa bi vendarle radi vedeli, o tem nas je poučil sam Stvarnik naš. Od Njega vemo, da nam je v večnosti pripravil spoznanje, ljubezen, uživanje in torej srečo, ki celo presega zahteve naše narave, kakršne nam torej ni dolžan dati in kakršne ne bi mogli nikdar doseči z lastnimi močmi.

Razodel nam je Bog, da Ga bomo v večnosti gledali v obličje, gledali vso neskončno resnico, vso neskončno dobroto, vso neskončno lepoto, gledali in ljubili in z Njim združeni po svoji sposobnosti uživali ono neskončno blaženost, katero uživa On sam. Da nam bo pa to mogoče, bo dodal naši duši novih moči, katerih sama nima, novih moči, ki jo bodo usposobile za ta nadnaravni namen. O, skrivnosti Božje dobrote in Božje ljubezni! Molče in k tlom pripognjeni jo

molimo in poveljučujemo, pa se radujemo in željno pričakujemo onega trenutka, ko se vse to uresniči nad nami.

6. Kaj pa na zemlji?

Popolna sreča torej na zemlji ni mogoča; pač pa mora biti mogoča nepopolna sreča. Saj Tvoje srce išče sreče že tukaj, torej jo mora vsaj deloma tudi doseči. Pa kako?

Kak pomen ima življenje na sebi? Nič drugega ni, kakor priprava za večnost. Človek sem in svoj določeni poklic imam. Stvarnik hoče, naj izpolnjujem splošne dolžnosti kot človek in posebne dolžnosti svojega poklica, kakor sem zavezan; ako to storim pokoren Stvarniku, mi On to zvestobo poplača po smrti z večno srečo, z večnim blaženstvom.

V izpolnjevanju teh dolžnosti obstoji že na zemlji sreča, akoravno nepopolna.

Na zemlji spoznam in ljubim Boga; iz ljubezni do Njega izpolnjujem vse svoje dolžnosti: odtod mi izvira mir, vsaj precejšen mir srca in neka blažilna zadovoljnost. In kako ne, ker vem, da sem združen z Bogom in na pravem potu v srečno večnost. To notranjo srečo doseže lahko vsakdo. Bridkosti, težave in muke življenja mu je ne morejo uničiti; saj vé, da nad jim vlada dobri Bog, ki zna obrniti njemu v korist vse, karkoli ga zadene na zemlji.

Razen te notranje sreče si moreš iskati tudi zunanje sreče. Srečen je človek, ako je zdrav, ako je v priličnem blagostanju in uživa veljavo pri ljudeh. Zdravje, blagostanje, ugled so prave dobrine, po njih smeš hrepeneti, smeš si jih pri-

dobivati: toda le v toliko, kolikor Te ne motijo doseči večno srečo. Vsaka sreča na zemlji, ki ni v zvezi z večno srečo, ki Te morda od te odvrča, ni prava sreča, je le dozdevna sreča.

Te zunanje sreče pa na zemlji ne more doseči vsakdo. Pride bolezen in Ti poruši zdravje, pride nesreča in Ti uniči blagostanje, pride hudoben jezik in Ti vzame ugled in pokončana je zunanja sreča. Nič ne maraj! Ta zunanja sreča ni potrebna v dosego večne sreče in uničiti ne more Tvoje notranje sreče in notranjega miru, ki izvira iz zavesti, da si z Bogom združen in na pravem potu k Njemu, da boš dosegel srečno večnost, akoravno bolehaš, si siromak in pozabljen in da vse te bridkosti na zemlji ne bodo trajale dolgo, le nekoliko let, ali morda le nekoliko mesecev, pa Te bo rešila smrt ter Te preselila tja, kjer Te čaka blaženost, kakršne nobeno oko ni videlo, nobeno uho slišalo in nobeno srce občutilo.

II. Dolžnosti.

Dragi mladenič! Postavila sva temelj, sedaj moreva dalje graditi. Spoznala sva, da je življenje priprava za večnost. Kako naj torej življenje uravnamo, da dosežemo srečno večnost? to je prvo vprašanje, na katero si moramo točno odgovoriti. Ker nama sveti luč vere, bova pravo pot prav lahko dobila.

Ti veš, da je nad nami Bog, naš Stvarnik; okoli nas je naš bližnji; sami sebi smo pa najbližnji; pod nami pa so razne žive in nežive stvari. Po naravi imamo razmere do Boga, sami do sebe, do bližnjega in do nižjih stvari. Pravim,

da imamo te razmere po naravi; lahko pa tudi rečemo, da jih imamo po Stvarniku, ker od Njega prihaja narava in vse naravne razmere posameznih stvari.

Naša dolžnost je, da te razmere spoznamo, priznamo in po njih svoje življenje uravnamo. Ako mi po teh od Boga danih razmerah uredimo svoje življenje, izpolnimo voljo Božjo, izpolnimo svojo dolžnost na zemlji in se pripravimo za srečno večnost.

Katere so torej dolžnosti do Boga, do nas samih, do bližnjega in do drugih stvari. O teh dolžnostih se bova sedaj pomenkovala.

1. Dolžnosti do Boga.

Bog je večni; On ima v sebi življenje, polnost življenja; kar je zunaj Njega, je On ustvaril; od Njega izvira vse, kar biva in živi. Tudi človeka je ustvaril Bog; človek ima vse od Boga. Bog ni odvisen od nikogar, saj ima vse sam od sebe; človek pa ima vse od Boga, zato je od Boga odvisen. Odtod pa izvira prva naloga človekova, da prizna to Božjo neodvisnost in to svojo popolno odvisnost od Njega ter po njej uravnava vse svoje mišljenje in življenje. To je naša prva in bitna dolžnost, ki se razcepi v razne dolžnosti. Dragi mladenič! Ne bo odveč in mislim, da tudi ne dolgočasno, ako te dolžnosti do Boga točno premisliva in jih bistro razjasniva.

a) Verstvo sploh (religija).

Kajne, ne moremo dvomiti o dolžnosti, da priznamo svoje razmerje do Boga. Vemo, da nam je Bog razodel večne resnice, da nam je

razglasil svoje zapovedi in nam dal sredstva v dosego zveličanja. To je storil Bog. Iz tega Božjega dejanja izvira naša dolžnost, da verujemo resnice, ki jih je Bog razodel, da izpolnujemo zapovedi, ki nam jih je Bog razglasil, in da rabimo dana sredstva za zveličanje.

Bog se pa ni razodel samo po naravi, iz kateri nam odseva Njegova vsemogočnost, modrost in lepota, ampak zgodovina nam pripoveduje, da se je Bog tudi kar naravnost razodel. Poučil je naše prve starše, govoril je k nam po očakih in prerokih in nazadnje po Svojem Sinu, našem Gospodu in Zveličarju, ki je ustanovil svojo Cerkev, da nadaljuje Njegovo delo med vsemi narodi do konca sveta. V tej od Boga ustanovljeni Cerkvi in edino v njej dobimo resnice, ki jih moramo verovati, zapovedi, ki jih moramo izpolnjevati, in sredstva zveličanja, ki jih moramo rabiti, ako hočemo doseči večno srečo.

Odtod sledi, da le tedaj zadostimo svoji prvi dolžnosti do Boga, ako sprejmemo vse to, kar nas uči sveta katoliška Cerkev, in po teh naukih uravnamo vse svoje mišljenje in življenje. Te dolžnosti Te ne oprosti nobeno zvijanje, nobeno zavijanje. Bog nam govori po Cerkvi, mi pa moramo ta govor spoštljivo poslušati.

No, dragi mladenič! ali se boš Ti temu upiral? Ne, hvaležen bodi Bogu, ki v svoji nerazumljivi dobroti in ljubezni tako očetovsko za nas skrbi. Iz ljubezni Te je ustvaril; iz ljubezni Ti odločil tako vzvišen namen samega rajskega uživanja; iz ljubezni je poslal Svojega Sina na svet, da nam pokaže pot življenja in resnice; iz ljubezni je ustanovil nezmotljivo Cerkev; iz lju-

bezni je od Svoje strani storil vse, da bi presrečni in preblazeni zadnji namen mogli spoznati in gotovo doseči.

Zares, prost si; Bog Te ne sili, da se Mu podvržeš, da Ga ljubiš, da ponujano srečo sprejmeš. Prost si, toda, dragi mladenič, kam se boš pa obrnil, ako ne poslušaš Boga, kakor Ti govori po Cerkvi in Te vabi na pot do večne sreče? Ako ne poslušaš Cerkve, ne poslušaš Boga, boš zabredel v zmote, na napačna pota, na pota, ki ne vodijo v srečno večnost. Prost si! ker Bog noče hlapcev, ki se Ga oklepajo iz strahu, ampak želi otrok, ki se Ga oklepajo iz ljubezni ter radi store, kar On hoče. Zato se kot dober in hvaležen otrok proste volje okleni Njega in stori vse, kar Ti po Cerkvi govori.

Sedaj pa pomisli, kako nesrečni so oni ljudje, ki Kristusovo Cerkev zaničujejo, ki se bahajo s svobodomiselnostjo, se Bogu upirajo in napenjajo vse sile, da bi tudi Tebe odtrgali od Boga, zvalili s pota resnice na pot usodepolnih zmot. Mladenič! kolika norost, ne poslušati Boga, večno resnico, pač pa poslušati siromašne, zmotljive, strastne ljudi! To je sramota!

b) Božje čednosti.

Tri Božje čednosti so Ti poznane. Da, dolžni smo v Boga verovati, v Njega upati in Njega ljubiti. O, kako sladka, kako našim potrebam primerna je ta dolžnost!

O veri sva že govorila. Kajne, rad veruješ vse, karkoli je Bog razodel in Ti Cerkev zapoveduje verovati? Veruješ ne le one resnice, katere bi mogel spoznati s svojim razumom, ako bi bil

dosti učen in bi imel dovolj časa, ampak prav rad, da, še nekako bolj rad veruješ one resnice, katere imenujemo skrivnosti, katerih naš um ne more spoznati in bi tudi sam ne mogel nikdar priti do njih. Pravim, te skrivnosti še bolj rad veruješ, ker se pri njih nič ne naslanjaš na Svoj razum, ampak edino na besedo Božjo. Ko se znanstveno dokaže, da je Bog res kako skrivnost razodel, potem o njeni resničnosti prav nič ne dvomiš, saj je govoril Bog, večna resnica, Ti se Mu popolnoma podvržeš in se v srcu raduješ, da imaš priložnost, podvreči Mu tudi svojo najvišjo dušno moč, svoj um.

V Boga veruješ, pa tudi upaš v Njega. Upaš namreč, da Ti bo zares dal vse pripomočke, ki so Ti potrebni, da dosežeš svoj zadnji namen v združitvi z Njim. Saj Te je Bog za tako združitev namenil, pa je zato dolžan, da od Svoje strani stori vse, da Te do tega namena pripelje. In ali ni On od Svoje strani zares vsega stori? Poglej Betlehem, Nazaret, Kalvarijo, tabernakelj! Vse to premisli natanko in globoko, in zaupanje Ti bo raslo.

Rasla Ti bo pa tudi ljubezen. Boga boš ljubil, ker je zares neskončna dobrota in popolnost, pa je Tvoje srčne ljubezni vreden. Ljubil Ga boš nad vse stvari in pripravljen boš izgubiti prav vse, tudi svoje življenje poprej, kakor pa izgubiti Boga, Svojo edino srečo. Iz te ljubezni boš Ti sam Boga častil in želel boš iz dna srca, da bi Ga vsi ljudje spoznali, hvalili, molili in častili. Kako Te bo bolelo srce, kadarkoli boš opazil, da se žali Bog, da se prestopa Njegova sveta volja, da se ne priznava kot najviši Gospodar in Kralj! Poiz-

kušal boš, da bi mu zadostil s Svojo zvestobo, s Svojo ljubeznijo do Njega.

Glej, kako Te vera, upanje in ljubezen vežejo z Bogom in pripravljajo za srečno večnost.

c) Češčenje Boga.

Vera, upanje in ljubezen Te pa kar naravnost sili, da Boga častiš, moliš, poveljučuješ. Ako tega ne bi storil, bi dokazal, da je Tvoja vera mrtva, mrtvo upanje, mrtva ljubezen.

Tako češčenje zahteva od Tebe tudi Božje veličastvo in Njegovo gospostvo nad Teboj. Ako je Bog neizmerno veličasten in Tvoj Gospodar, moraš pač to priznati s tem, da se Mu pokloniš da Ga počastiš, da Ga poveljučuješ in ubogaš.

Torej, častiti, povelčevati moraš Boga, pa tudi prositi Ga moraš. Saj imaš vse od Njega; v prosti ljubezni Te je ustvaril in Ti odločil tako vzvišen namen v večnosti, h kateremu Te želi pripeljati. To prosto ljubezen Božjo moraš priznati. Kako? S tem, da Boga vedno prosiš za potrebno pomoč; ker Ga prosiš, priznaš, da Ti ni ničesar dolžan, ampak da pričakuješ vse le od proste volje Njegove. Kajne, dolžan si prositi in obračati se edino na neizmerno Božjo dobroto.

K češčenju Boga spada tudi zahvaljevanje, saj Ti Bog izkazuje dobrote, zato se mu moraš zahvaljevati. Hvaležnost sploh je posebna dolžnost. Ako moramo pa že na zemlji biti hvaležni svojim dobrotnikom, kako hvaležni moramo biti šele Bogu, od katerega nam prihaja vse, karkoli imamo, in ki v Svoji neskončno modri previdnosti vse naše življenje tako vodi, da se prav lahko zveličamo.

In če grešiš in pretrgaš zvezo z Bogom? Kaj potem? Skesati se moraš in želeči, da se povrneš k Bogu. Zato pa moraš storiti vse to, kar je Bog za spravo določil in zapovedal. Tako storiti, je Tvoja verska dolžnost. Kdor ne bi maral za pripomočke, ki so določeni za spravo z Bogom, pa bi se usmiljenju Božjemu odtegoval, bi ostal v upornosti proti Bogu in nadaljeval bi svoj greh, kar bi bilo zoper versko dolžnost Boga častiti in slaviti.

Kajne, dragi mladenič, jasno Ti je, da dolžnostnemu češčenju Božjemu, za katero si kot človek zavezan, pripada molitev. Hvaležnost, prošnja in sprava; to so obvezna verska dejanja, katerim se ne bi smel nihče odtegovati, ker bi s tem zanemarjal bitno versko dolžnost.

Ni dvoma, da se mora to češčenje vršiti v srcu, da mora molitev, prošnja, hvaležnost in spravnost izvirati iz dna Tvoje duše. Toda to ni dovolj, ampak kar je v srcu, mora se pokazati tudi nazunaj. Saj nismo čist duh, ampak imamo tudi telo, zato se mora tudi telo udeleževati češčenja Božjega. Zraven ima naša narava to lastnost, da ne more pridržati v sebi, kar ima v srcu, ampak ne miruje, ako tega ne pove in nazunaj ne pokaže. Kdor Boga ne časti z zunanjimi dejanji, Ga tudi v srcu ne časti, versko življenje mu bo kmalu zamrlo, ako mu že ni.

Mi smo pa tudi udje človeške družbe; kar je dolžan posamezen človek, dolžna je tudi človeška družba, saj mora tudi ona Boga priznavati in Ga poveličevati. Iz tega sledi, da moramo častiti Boga in opravljati razna verska dejanja ne le zasebno, ampak tudi skupno, tudi združeni,

zbrani na prostorih, namenjenih skupni Božji službi.

Da zares že naša narava samaposebi zah-teva ne le sploh češčenje Boga, našega Stvar-nika in Gospoda, ampak tudi zunanje in skupno češčenje, nam dokazuje zgodovina vseh narodov, ker prav povsod nahajamo zunanje, skupno češčenje.

Sedaj pa lahko presodiš, kako se pregreši zoper prve in bitne dolžnosti do Boga, kdor se odteguje skupni Božji službi, ne prihaja v cerkev in kdor je morda tudi že v domačem zasebnem življenju opustil češčenje Božje! Ali ta nemarnost ne dokazuje, da je tudi v srcu pretrgal zvezo z Bogom in Ga morda že sploh taji? Oh, kako so taki ljudje nesrečni, pa naj prebivajo tudi v mar-mornatih palačah, naj plavajo v bogastu in uživanju, naj jih ves svet kuje v zvezde! Življenje je kratko; kaj pa potem v večnosti?

d) Daritev.

Kajne, dragi mladenič, Ti pa tako nespameten, tako nesrečen nočeš biti. Ne, Ti želiš, naj bi Ti še bolj natanko obrazložil, kako bi mogel tej prvi dolžnosti zadoščevati vsestransko. Poslušaj torej še nekoliko navodil.

Svojo odvisnost od Boga pokažemo prav posebno s tem, da se kake lastne stvari odrečemo in jo darujemo Bogu kot svojemu Gospodu v znak, da je vse Njegovo. To je daritev.

Velike vrednosti je daritev, ako si odtrgamo, kar je z nami v zvezi, in damo za svete namene, za cerkev, za večno luč, za opravo oltarjev, za mašno obleko. Pri daritvi imamo lahko razne

namene, da Boga počastimo, da Ga prosimo, da se Mu zahvalimo, da si pripravimo pot za spravo, ko smo Ga razžalili.

Taka daritev, ki prihaja iz Bogu vdanega srca, je dejanje češčenja Božjega, vendar pa še ni strogo versko dejanje. Daritev pa postane strogo versko dejanje, ako se dotična stvar daruje Bogu po predpisanem cerkvenem obredu in po osebi, ki je določena za javno službo Božjo. Take daritve najdemo pri vseh narodih, pri judih pa jih je vpeljal sam Bog. Darovale so se razne živali, kruh, vino, kadilo. Kar se je darovalo, se je uničilo, da ni bilo več porabno in se je spoznalo, kako je Bog najviši Gospodar nad življenjem in smrtjo; daritve so opravljali duhovni po natančno določenih obredih.

Takih daritev v počeščenje, prošnjo, zahvalo in zadoščevanje sedaj nimamo, odpravljene so. Imamo pa drugo neskončno vrednejšo daritev, namreč daritev svete maše. Tu se za nas in namesto nas daruje sam Zveličar, Jezus Kristus. Najpoprej se je daroval na križu; tu je dal za nas Svoje življenje, da se podvrže Bogu, Gospodarju življenja in smrti, da zadosti za naše razžalitve, da nam izprosi milost Božjo in se namesto nas zahvali za vse prejete dobrote. Ravno to daritev pa ponavlja skrivnostno vsak dan na naših oltarjih.

Dragi mladenič! ali boš sedaj spoznal pomen sv. maše, te neskončno vredne daritve, po kateri moreš najbolj popolnoma zadostiti svoji prvi dolžnosti, da izkazuješ Bogu dolžno čast, da Mu zadostuješ za svoje grehe, da Ga prosiš in se Mu zahvaljuješ? In ali se boš čudil, ako Ti Cerkev

zapoveduje, da greš k sveti maši vsako nedeljo in na vsak zapovedan praznik? Ne, čudil se boš le, da je za tako udeležitev treba še zapovedi, in sicer tako stroge zapovedi, da Te veže pod smrt-nim grehom.

Spoznal boš pa tudi neumnost onih, ki za sveto mašo ne marajo ali gredo k sveti maši le prisiljeno, pa nič ne molijo, se le pri vratih drenjajo, akoravno je po cerkvi dovolj prostora, ali pa ostajajo celo zunaj cerkve. Dragi mladenič, ali boš tudi Ti tako nespameten? Ne! Saj veš, kaj je sveta maša; šel boš rad v cerkev k sveti maši, šel boš na pripraven prostor, kjer boš lahko opazoval, kar se godi pri oltarju, ter boš lahko molil in tako častil Boga, kakor se spodobi.

e) M o l i t e v.

Molitev je pobožno povzdigovanje duha k Bogu. Z molitvijo izkazujemo Bogu dolžno češčenje. Saj priznamo, da je On nad nami in da smo popolnoma od Njega odvisni, kadar molimo, naj bo že molitev hvalna, zahvalna, prosilna ali pravna.

Dragi mladenič! iz tega že spoznaš, da smo dolžni moliti, ker je molitev versko, bogoslužno dejanje, s katerim priznavamo ono razmerje, katero imamo do Boga po svoji naravi, ki smo jo prejeli od Boga. Kdor ne moli, tega razmerja ne priznava, taji torej Boga nad seboj, tepta svojo prvo dolžnost, ki jo ima kot človek. Kdor molí, je še z Bogom zvezan, je še z Bogom združen; molitev je most, ki veže časnost z večnostjo; kdor ne moli, podre ta most in pretrga zvezo z Bogom, ne zaveda se več svojega zadnjega namena, za-

topi se v časnost, išče sreče edino na zemlji, v raznem uživanju; pri glasbi, pri petju, po planinah, po glediščih, v tovarišijah, po gostilnah, pri spolnem uživanju: poživini se.

O, kako srečen si, dragi moj mladenič! da si rojen in živiš v hiši, kjer se moli, kjer je sveta zveza z Bogom, kjer se Bog po dolžnosti hvali in časti, kjer se ta prva dolžnost do Boga izvršuje tako točno, tako vestno, tako stalno!

f) Sredstva zveličanja.

V Svoji dobroti je dal Bog razna sredstva za zveličanje, in sicer primerna naši počutni naravi. Ustanovil je vidna in podelivna znamenja nevidne milosti: svete Zakramente. Po teh nam podaja ono notranjo pomoč, ki nam je potrebna, da moremo živeti primerno svojemu časnemu in večnemu poklicu.

Ako Ti pa Bog ta sredstva ponuja, ali nisi dolžan, da jih porabljaš? Bog Ti jih ponuja, zaslужil Ti jih je Kristus s Svojim življenjem, s Svojim trpljenjem in s Svojo smrtjo, po njih dobivaš milosti in se udeležuješ zaslug, potrebnih za zveličanje. Brez teh sredstev se ne moreš zveličati, ne moreš doseči večne sreče pri Bogu. Kristus je tako določil; mogel bi bil določiti drugače, pa ni. Ako hočeš priti v srečno večnost, moraš se poprijeti ponujanih sredstev, moraš prejemati svete Zakramente. To je Tvoja verska dolžnost. Ako bi jo zanemarjal, se ne bi mogel zveličati, zaničeval bi samega Kristusa, Svojega Gospoda in Boga, odrekel bi mu dolžno pokorščino.

Toda, dragi mladenič, tako nespameten Ti ne boš! Ker koprniš po večni, neskajjeni sreči, ki se more dobiti edino pri Bogu, zato se Ti veseliš, ko veš, katera sredstva moraš uporabljati, da dosežeš to srečo; Ti si hvaležen Jezusu, da Ti je zaslužil ta sredstva s Svojo krvjo; Ti jih boš rad uporabljal in tudi s to uporabo rad in veselo priznal, da si v vsem le na Boga navezan, od Njega popolnoma odvisen.

Kako nesrečni, kako neumno ošabni so torej oni, ki svete Zakramente od sebe odbijajo; življenja ne bodo imeli, oni so pravi samomorilci.

Naj zadostuje. Verska dejanja so tudi pri-sega in obljuba; ker pa ta niso zapovedana, ne bova o njih govorila. Naj zadostuje, kar sva se dosedaj pomenila o dolžnostih, ki jih imamo naravnost do Boga. Sedaj dobro spoznaš, kako so te dolžnosti utemeljene v Tvoji naravi, kolika sreča za Te, ako jih veselo izpolnjuješ, in kolika nesreča, ko bi jih zanemarjal!

2. Dolžnosti do samega sebe.

Kaj si pa sam Sebi dolžan? To je tudi prevažno vprašanje. Dolžnosti do Sebe Ti niso nepoznane, vendar je Tvoje znanje bolj megleno, pa jih zato premalo uvažuješ, se jih dosti ne zavedaš, jih včasih celo zanemarjaš.

Dragi mladenič, kajne, da je to res? Ker bi se pa take pomanjkljivosti rad iznebil, zato želiš in komaj čakaš, da tudi te dolžnosti nekoliko prerešetava. Čuj torej!

a) Ljubezen do sebe.

Ali je treba dokazovati, da moramo sebe ljubiti? Ne, saj nam je ta ljubezen prirojena! Sebe ljubiti se pravi, sebi vse dobro želeči in dobro pridobiti, da ga nemoteno uživam; ta želja je pa temeljna želja našega srca, popolnoma ga prešinja. O tem sva že govorila in se prepričala, da je ta želja po največi in stalni sreči glas naše človeške narave. Zato po pravici trdiva, da je ljubezen do sebe človeku prirojena.

Ljubiti se torej smeš, da, moraš. Pač pa moraš na to paziti, da se prav ljubiš, da si zares pravo srečo želiš in pripravljáš, ne pa napačne sreče, ki je pravzaprav nesreča. V tem oziru se pa prav mnogi varajo, pa dirjajo in se pehajo za napačno srečo in ni čuda, da se ponesrečijo za vekomaj. Tega naj Tebe, dragi mladenič, obvaruje dobri Bog! Zato si pa oglejva bolj natančno vse Tvoje življenje, da boš spoznal, kaj si dolžan sam Sebi zato, ker si se dolžan ljubiti.

b) Skrb za telo.

Telo je važen del naše človeške narave. V njem je duša, ki ga rabi za vse svoje delovanje. Telo potrebujemo za izpolnjevanje svojih dolžnosti. Telo je pa tudi posvečeno po svetih Zakramentih, posebno po sv. Rešnjem Telesu. Telo bo sicer po smrti razpadlo, toda zopet bo vstalo iz groba, se združilo z dušo, izpremenilo in v nebeškem raju z njo vred uživalo večno srečo.

Kaj ne, imenitno je Tvoje telo, pa je tudi najlepše od vseh ostalih vidljivih stvari. Hodimo pokoncu; iz našega obraza, posebno iz oči nam

odseva neko više, nadtelesno življenje; kako umetne so naše roke; kako imeniten dar govora!

Zato moraš za telo skrbeti. Naj bo zdravo, ker le zdravo telo je zmožno nalog, ki so mu dane od Boga, pripravno za vsakovrstna dela. Da pa ostane zdravo in močno, mora imeti obleko, hrano, stanovanje. Za vse to Ti skrbe dobri starši, pa morda tudi že sam skrbiš, ali vsaj pomagaš staršem.

Le poskrbi, da bo stanovanje čisto in zračno, da Ti bo obleka primerna v vročini in mrazu, da bo hrana zdrava in izdatna. Varuj se nesnažnih in zaduhlih stanovanj, varuj se posebno hrane in pijače, ki bi Ti pokvarila živce in želodec in kri po telesu. Oh, kako bi grešil zoper ljubezen do Sebe, ako bi kar natešče pil žganje, morda žganje iz »špirita«, ako bi za zajutrek imel čaj z rumom namesto tečne hrane, kakor je bila v dobrih kmečkih hišah vedno v navadi, telo bi pešalo, ne bi se moglo zdatno ustavljati trudu, pa tudi ne boleznim.

Uživaj dobro hrano, skrbi za obleko in stanovanje. Za to je potrebno delo. Le z delom si pridobiš in prislužiš za vse potrebe. Delati si dolžan, da se moreš vzdrževati. Nikar ne pasi lenobe in ne zanašaj se na dobroto staršev ali drugih ljudi; to bi bilo naravnost greh. Ako Sebe ljubiš, moraš delati, ako ne delaš, Sebe sovražiš. Delo je pa raznovrstno, nekatero bolj telesno, drugo bolj duševno; eno ali drugo moraš opravljati. Kdor ne dela, naj ne jé, trdi sv. apostol Pavel. Sam Bog pa je napovedal prvim staršem in nam vsem, da bomo svoj kruh jedli v potu svojega obraza.

Lenoba je mati vseh pregreh, posebno razuzdanosti, zato pa tudi škodljiva telesu in zoper ljubezen, ki smo jo dolžni sami sebi. Saj razuzdanost izpodkopava telesno lepoto, telesno zdravje; razuzdanost oskrunja in slabi telo in poriva pred časom v grob onega, ki je njej vdan in ji služi z udi svojega telesa.

Lenariti ne smeš, pač pa si smeš privoščiti dovoljnega počitka. Niti telesno, niti duševno delo naj ne bo prenapeto; škodovalo bi zdravju in celo življenju. Ljubezen do Sebe samega zahteva, da si po napornem, morda že dolgotrajnem delu odpočiješ, si privoščiš zdrave hrane, da dobi telo potrošene moči nazaj in moreš zopet veselo delati.

Ako oboliš, ljubezen do Sebe zahteva, da se skušaš pozdraviti. Za kako malo rano ali bolezen bodo morda zadostovala domača zdravila. Ako je bolezen bolj huda, morda nevarna, pošlji koj po izvedenega zdravnika. Ne poslušaj raznih boter in tet, ki Ti bodo priporočevale raznih pripomočkov, vsaka posvoje, včasih še praznovernih. Torej zdravnika povprašaj in ne brani se zdravil, dokler je le še iskrica upanja, da ozdraviš.

Da boš pa mogel poskrbeti za Svoje telo, moraš biti varčen. Dobro shrani, kar zaslužiš; saj imamo »čebelice« in »hranilnice«. Ne zapravljaj, ne nosi krvavo zasluženih vinarjev v gostilne, ne troši jih za preobilno pijačo, po kateri glava boli, se želodec kvari in zdravje peša. Oh nespameti, trdo bi delal, zaslužek pa porabil, da si telo zastrupljaš! Torej varčen bodi!

Ako boš varčen, mogel boš naročiti dober časopis, kupiti kako dobro knjigo, iti na kako veselo prireditev poštenih mladeničev, odpeljati se na kako Božjo pot, da se izobraziš, odpočiješ in razveseliš, pa ostaneš zdrav in čvrst.

Dragi mladenič! ali ni taka skrb za telo pametna skrb, kakor jo zahteva krščanska ljubezen do sebe?

c) Skrb za razum in spoznanje.

V telesu prebiva duša, ki telesu daje vse njegovo življenje, ki rabi telo za svoje delovanje, ki je neumrjoč duh in je torej nad telo visoko povzdignjena. Ako Te ljubezen žene, da skrbiš za telo, kako Te bo šele gnala, da skrbiš za Svojo dušo.

Duša ima pa dvojno naravno moč, namreč razum, s katerim spoznava resnico, in voljo, s katero hoče in ljubi dobro ter zapoveduje dobra dejanja. Poglejva najpoprej, kako si dolžan skrbeti za pravo in zadostno spoznanje onih resnic, ki jih potrebuješ.

Česa se moraš naučiti? Gotovo najpoprej vsega, kar Ti je potrebno za večno srečo. Znati moraš večne resnice o Bogu, o sveti Trojici, o sodbi, o duši, o odrešenju, o milosti Božji; znati moraš navadne molitve, zapovedi Božje in cerkvene; vedeti moraš, katere svete Zakramente moraš prejemati in kako; poznani Ti morajo biti grehi, katerih se moraš ogibati, in čednosti, za katere se moraš potruditi.

Ako se tega ne naučiš, ne moreš krščansko živeti; ako pa krščansko ne živiš, ne moreš doseči Svojega zadnjega namena, popolne in stalne

sreče v večnosti: oh, zgrešil boš Svoj zadnji namen. Kajne, to bi bila prevelika nesreča. Zato se uči katekizma; hodi k pridigam in jih pazljivo poslušaj; pojdi v cerkev tudi ob nedeljah popoldne, ko se Ti katekizem razlaga; dobro se nauči onega dela iz katekizma, ki je namenjen za velikonočno izpraševanje. Dragi mladenič, vprašam Te, ali nisi dolžan tega storiti, ali ne zahteva tega od Tebe ljubezen, ki si jo dolžan sam Sebi?

Radi nevarnosti, ki Ti prete od strani naprednih in svobodomiselnih strank, Te prosim, da uvažuješ prav posebno nauke o Cerkvi, o Gospodu Jezusu, o Bogu, o stvarjenju. V svojih pastirskih listih govorim najrajši o teh resnicah; sedaj sem pa ravno za Te spisal drobno knjižico,¹ ki razlaga vse te nauke z ozirom na nasprotno zmoto. Ali si boš omislil to knjižico in jo prečital, morda večkrat?

Te besede veljajo Tebi, ki na kmetih živiš, ali se učiš kakega rokodelstva. Ako si pa morda dijak, Te veže še večja dolžnost, da točno preštudiraš knjige, določene za veronauk, posebno one na višji gimnaziji. Ne uči se le površno, samo zato, da ugodiš gospodu veroučitelju; uči se za življenje in za večnost. Ne bodi lahkomisljen, ne segaj po knjigah in listih, v katerih se sramoti vera, Cerkev, Kristus: vzbudili bi se Ti neosnovani dvomi, vnela bi se Ti v srcu težka vojska in morda podležeš. Kaj pa tedaj . . . ?

Dragi mladenič, veže Te še druga dolžnost. Izbral si si že svoj poklic. Morda ostaneš v častit-

¹ Obramba vere.

ljivem kmečkem stanu, morda si se poprijel kakega rokodelstva ali si izbral trgovski stan; morda hočeš postati duhovnik, uradnik, profesor, zdravnik, umetnik. Dobro, kar si izbral, to drži, vsak stan ima svojo veljavo pred Bogom in pred ljudmi. Izbranemu stanu ne smeš biti na sramoto. To pa ne boš, ako se naučiš vsega onega, kar je za Tvoj stan potrebno. To storiti si dolžan Sebi in Svojemu poklicu; pa tudi Bog tako hoče. Bog je človeka tako ustvaril, da ima prav razne potrebe, za katere mora biti več stanov, da se jim ustreže; Bog torej hoče razne stanove; Bog hoče, da mu v izbranem stanu služiš; saj Ti je dal veselje in sposobnosti ravno za odbrani stan, zato jih moraš uporabljati v tem stanu. Odtod pa izvira dolžnost, da se za Svoj stan usposobiš in se v njem vedno izpopolnjuješ. Pa saj tako zahteva tudi Tvoje dobro ime in Tvoja čast.

d) Skrb za voljo in čednost.

Um je najviša moč naše duše; vendar bi pa trdil, da je volja bolj važna. Um je luč, ki kaže pot, za katero naj se odloči volja, ki je samaposebi slepa; vendar pa volja zapoveduje vsem močem, ki so v nas, zapoveduje tudi umu; saj je od volje odvisno, kaj naj razmišljujemo, kako dolgo in kako naporno; saj je od volje odvisno, kaj hočemo delati, kaj govoriti in sploh kako živeti.

Iz teh kratkih, toda razvidnih trditev Ti bo jasno, dragi mladenič, kako važno je, da resno poskrbiš, kako bi si voljo prav uredil. Zares, volja je prosta; toda te lastnosti nima zato, da bi delala poljubno, ampak zato, da se prosto odlo-

čuje za vse, kar je dobro, kar je čednostno, kar je Tvoja dolžnost.

Pomisli pa tudi, da se pripisuje Tebi v zaslugo ali kazen, v čast ali sramoto vse, kar misliš, govoriš in storiš, ravnozato, ker imaš prosto voljo in ravnotako delaš, ker tako hočeš, a mogel bi drugače, ko bi drugače hotel.

Potrebno je torej, da za voljo prav poskrbiš in jo prav izобразиš. Pomeniva se o tej važni zadevi bolj natanko.

Gnus do hudega.

Vera Te uči, pa tudi sam čutiš, da smo na slabo nagnjeni. Silno je posebno poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja. To poželenje voljo kar nase vleče, da bi mu ustregla; ako se razvije v strast, je tako močna, da volja svojo prostost skoraj izgubi in postane sužnja strastem.

Mladenič! zoper to nevarnost se moraš zgodaj oborožiti. Še si plemenit in se Ti strasti gnusijo. Tako je prav; prizadevaj si, da tak gnus v sebi ohraniš in še bolj razviješ. Toda kako? Rekel sem in sam v Sebi čutiš, da razum kaže volji pot. Ako razum kako dejanje pokaže kot škodljivo, kot nevarno, kot grdo in umazano, se volja takega dejanja prestraši, se ji studi in gnusi in se bo od njega odvrnila.

To razumeš, kajne? Kaj moraš torej storiti, da voljo obvaruješ hudega? Večkrat si pokliči v spomin, kar si o grehu čul v šoli, v cerkvi, čital v katekizmu in kar tudi še sam opazuješ.

Poglej sedem glavnih grehov! Ali niso grdi, škodljivi in nevarni za Tvojo srečo? Kako grda je napuhnjenost, ki prezira bližnjega, lakomnost,

ki odira bližnjega, nečistost, ki oskrunja nedolžnost, nevoščljivost, ki razdira ljubezen, požrešnost, ki kvari zdravje in ruši srečo v družinah, jeza, ki razbija in vpije in žali, lenoba, ki zanemarja krščansko življenje!

Misli si človeka, ki ga je sama lakomnost, sama nesramnost, sama nevoščljivost, sama togota, sama požrešnost, sama nezmernost! Kake so njegove oči, kako njegovo lice, kak njegov glas, kako njegovo obnašanje! Iz zunanjosti pa lahko sklepaš na njegovo srce, na njegovo dušo: kako divje in sirovo srce, kako nakazna in umazana duša!

Ali bi bila mogoča človeška družba, ali bi mogli živeti mirno v družini, v občini, v narodu, v državi, ko bi med nami vladali glavni grehi? Odkod toliko zmerjanja in kletve, odkod toliko pretefov in pobojev, odkod toliko sovražnosti, maščevanja, laži in obrekovanja, odkod toliko zdihovanja, solza in obupa? Ali ne iz glavnih grehov? ali ne iz ošabnosti in lakomnosti in nevoščljivosti in nečistosti in pijanstva in togote?

Kajne, kako prav je, da jih Bog prepoveduje! Saj tudi Njega žalijo, ker razdirajo tiste razmere v naših srcih in do bližnjega, katere je On kot Stvarnik naše narave, kot Stvarnik vseh ljudi, položil v nas, da se po njih ravnamo in moremo mirno živeti sami in mirno živeti z bližnjim. Kar te razmere trga in uničuje, je proti naravnim postavam, proti volji Stvarnikovi in greh, ki Boga žali.

Ako pa tako premišljuješ vse, kar je hudo, kar je greh, ali si ne boš v duši vzbudil gnusa do takih dejanj? Studila se Ti bodo, Tvoja volja jih

bo odbijala in pobijala; hudo je ne bo nadvladalo, je ne bo premagalo, je ne bo zasušnilo: ostala bo svobodna.

Ljubezen do čednosti.

Ljubezen je glavna moč naše volje. Kar ljubimo, za tem hrepenimo in vse moči napnemo, da bi to dosegli. Kolika radost, ko smo dosegli, kolika žalost, ako nam je izpodletelo. To moč ljubezni si že sam večkrat izkusil. Kajne, koliko čuvstev izvira iz nje! Tudi gnus do hudega izvira iz ljubezni, ako je vneta za dobro.

Sedaj pa pomisli, ako je ljubezen sveta, na primer ljubezen do staršev, do čistosti, do treznosti, so sveta vsa čuvstva, ki se iz nje rode, sveto hrepenenje, sveta radost in žalost. Ako je pa ljubezen gnusna, na primer ljubezen do nezmerne pijače, do nespodobnega poželenja, do prevzetnosti, kako gnusno bi bilo tudi veselje, želja, žalost, ki bi se rodila iz nje!

Ako torej Sebe ljubiš in Sebi hočeš dobro, prizadevaj si, da si v srcu zbudiš in neguješ sveto ljubezen, ljubezen do čednosti. Da ta namen dosežeš, Ti mora zopet pomagati um. Le premišluj lepoto čednosti!

Poglej vendar čednosti, ki so glavnim grehom nasprotne! Kako mile, prikupljive so, kako osrečujejo srce in družino, v kateri vladajo. Ali ni prikupljiva ponižnost, radodarnost, čistost, dobrohotnost, zmernost in treznost, krotkost in gorečnost? Blagor srcu, v katerem cveto, blagor družini, v kateri so se udomačile.

Predstavi si človeka, ki je v vsem svojem obnašanju ponižen, ki je do bližnjega radodaren,

ki je čist in sramežljiv v besedi, pogledu in življenju, ki je do vsakega dobrohoten, ki je popolnoma zmeren in trezen, ki je krotak v govoru in obnašanju, ki je goreč za vse dobro. Kako se mu svetijo oči od svetega ognja, kako privabljev je izraz njegovega lica, kako lepo uravnano vse njegovo kretanje! To je pa le slab odsev lepote, ki krasi njegovo srce, ki zaljša njegovo dušo. Ali ne želiš tak biti?

Pa tudi kako srečno, zadovoljno in mirno bi bilo življenje v družini, v občini, v narodu, v državi, ko bi tu povsod vladale te mile čednosti, kot dične hčerke svete ljubezni!

Kaj ne vidiš, da so nam te čednosti zapisane v našo naravo, v naše srce: to je storil naš Stvarnik! Odtod sklepaj, da jih hoče On, da jih zapoveduje On in se moramo mi zanje potruditi tudi zavoljo Boga. Mlad si še, Tvoje srce še ni pokvarjeno, še je plemenito, zato se pa sedaj prizadevaj, da vse te krasne čednosti v njem vzgojiš in razviješ. Tako Ti velewa ljubezen do Sebe samega.

e) Skrb za sveto čistost.

Iz prave ljubezni do samega Sebe si dolžan negovati srčno ljubezen do vseh čednosti. Za eno od vseh bi Te rad prav posebno vnel. Dragi mladenič, gotovo si že uganil, kaj mislim. Mislim na sveto čistost. Tako je imenitna, pa tudi Tebi tako potrebna, da se morava o njej posebej pomeniti.

Najpoprej naj Ti točno povem, kaj je sveta čistost. Čistost je prav imenitna čednost, ki jo obsega druga bolj splošna in glavna čednost, namreč zmernost.

Dragi mladenič, sam čutiš, da je v človeku razno, telesu jako ugodno poželenje, posebno po jedi, po pijači in po spolnih stvareh. To poželenje samoposebi ni napačno, marveč potrebno, in sicer hrana in pijača, da si ohranimo telesne moči; spolna zveza pa, da se ohrani človeški rod. Ker je pa z jedjo in pijačo in s spolno zvezo Bog v svoji modrosti združil neki poseben užitek, se človek lahko spozabi in išče v teh opraviilih edinole užitka in naslajevanja, ki ga le prevečkrat premoti, da prekorači pravo mero v jedi, da je nezmeren, v pijači, da se opije, v spolnem dejanju, da ga išče zunaj zakona ali v zakonu na prepovedan način.

Da pa človek v tem trojnem užitku ne prekorači mejâ, je zanj potrebna posebna glavna čednost, namreč zmernost, ki da človeku moč, da je in pije le toliko, kolikor je potrebno za telesne moči, in da spolno zvezo poželi edino v mejah svetega zakona in tu na pravi način. Zmernost v jedi je zmernost v ožjem zmislu, zmernost v pijači je treznost, zmernost v spolnem uživanju je čistost. Midva se bova sedaj pečala edino s čednostjo svete čistosti.

Sveta čistost je torej ona čednost, katera ureja v človeku spolno poželenje in z njim združen užitek. Po volji Stvarnikovi, ki je tudi globoko zapisana v našo naravo, v naše srce, je spolna zveza z vsemi okolnostmi omejena edino na zakonski stan. Dokler si mladenič, smeš sicer poželeti po svetem zakonu, toda ne smeš poželeti spolne zveze in njene naslade zunaj zakona. Take misli in želje se Ti bodo vzbujevale radi spolnega nagona v Tebi, toda Ti ne smeš vanje privoliti,

zato se moraš pa tudi ogibati onih priložnosti, v katerih bi se Ti vzbujala poželjivost, in smeš z ženskim spolom občevati le toliko, kolikor je v vsakdanjem življenju potrebno.

To pa ni lahko; da, ako se strast razbrzda, se to omejevanje mladeniču dozdeva skoraj nemogoče. In vendar je mogoče, ako neguješ ljubezen do svete čistosti in to ljubezen v sebi razvijaš. Sveta čistost namreč je ravno ona čednost, ki Te obvaruje ne le vsake zveze z drugim spolom, dokler si mladenič, ampak tudi vsake radovoljne misli in želje po takih zvezah, nedovoljenih zunaj zakonskega stanu; sveta čistost Ti daje moč, da bežiš od nevarnih tovaršij in govorov; ona Te varuje, da nikoli nalašč ne vzbujaš kakih nespodobnih občutkov v telesu, da ne privoliš vanje, ako se zbude, in da do samega Sebe nisi nespodoben ne v pogledu, ne v dejanju.

Kajne, težka, toda prevažna naloga za Tvoje mlade dni. Spoznaš pa, da si dolžan v tem pogledu Svojo voljo prav uravnati. O pripomočkih bova govorila pozneje, sedaj pa samo pomisliva, da je sveta čistost mogoča in da Ti prinaša najslajših sadov, ako jo obvaruješ nepokvarjeno.

Sveta čistost je mogoča.

Dragi mladenič, ako si še nepokvarjen, se boš čudil, zakaj spravljam na dan trditev, da je sveta čistost mogoča. Kajne, saj Ti živiš čisto in dosti lahko obrzdavaš vse izkušnjave za prepovedane nespodobne misli, želje, občutke in dejanja! Oh, srečen si in bodi Bogu hvaležen, da si se obvaroval. Toda, dragi mladenič, morda si Svojo čistost že omadeževal v mislih, željah in delih, samotnih

ali celo skupnih, potem pa že zdihuješ in nekaj Ti pravi v srcu, da sveta čistost, za Te ni mogoča.

Ne obupaj! Zares, težko, jako težko je živeti popolnoma zdržno, popolnoma čisto. Od vseh nagonov je najbolj silen spolni nagon; odporna moč je pa vsled greha zmanjšana; morda si bil zgodaj pohujšan, slabo odrejen. Potem se ne čudi, da se težko vojskuješ. To je izkusil že sveti Avguštin, ki zdihuje: »od vseh vojskâ v življenju je ni težje od one za čistost«.

Težko je torej ohraniti sveto čistost; nemogoče pa ni. In zakaj bi bilo nemogoče? Je li naša človeška narava taka, da ne moremo ostati čisti in zdržni? Ne, narava je na nečistost le nagnjena, ne pa siljena. Saj to čutiš prav dobro tudi Ti, ki si morda že pokvarjen. Ali so morda izkušnjave premočne? Res, Tvoja volja je oslABLJENA, toda ne toliko, da se ne bi mogla uspešno upreti poželjivosti v Tvojem telesu ali pa zapeljevanju hudobnega sveta in hudobnega duha. Te moči nagibajo in vabijo, siliti pa ne morejo. Naj se Ti strast dozdeva kakor nepremagljiv Goljat; ne boj se, na lončenih nogah stoji; zaleti se vanj s trdno voljo in zrušil se bo. Pogum velja, pogum vodi k zmagi.

Morda omaguješ, ker je nečistih napadov brez broja in trajajo toliko let. Ne boj se, nisi sam v borbi, s Teboj je Bog. On gleda za Te iz nebeških višin, pomagal Ti bo, kakor je obljubil in »On ni kakor človek, ki laže, ali kakor sin človekov, ki se menja. Rekel je in ne bi storil, govoril je in ne bo držal?« Saj te poučuje po apostolu Pavlu: »Bog je zvest, ne bo Te izkušal nad

Tvoje moči, in v izkušnjavi Ti bo dal izid, da vztrajaš.«

Ako bi torej ne mogel zmagati sam, se vendar ne bi mogel izpričati, ker Ti pomaga vse-mogočni Bog, ako Ga prosiš. Le zaupaj v Boga, in sicer toliko bolj, kolikor si slabši; saj Ti mora Bog še bolj pomagati in zmaga je gotova.

Le ozri se po zgodovini in okoli Sebe; prepričal se boš, da so premnogi popolnoma čisto živeli in še žive. Nedolžne slabotne device so si nepokvarjeno čistost obranile zoper poželjive trinoge, obranile s svojo srčno krvjo, Ti pa, ki si krepak mladenič, bi omagoval in obupaval!

Pa kako bi dobri Bog čistost zapovedal, ko bi bila nemogoča! Kako bi mogel nečistnike kaznovati z večnim ognjem? Kako bi ves rod človeški mogel nečistost prištevati pregreham in hudobijam!

Dragi mladenič, ne le mogoča je sveta čistost, ampak za telo naravnost zdrava; nečistost pa pokvari telo, izpodkopava zdravje in je vzrok groznim boleznim. Zdravniki trdijo, da ne pozna-jo nobene bolezni, ki bi izvirala iz popolne čistosti. Zdravnik Hufeland pripoveduje o mladeniču, ki je trdil, da je nemogoče čisto živeti. Prepustil se je nečistosti, in kaj se zgodi? Ko je bil star šele dvajset let, je bil kakor kak starček, v petindvajsetem letu je že umrl, sit življenja. Profesorji na vseučilišču v Erlangenu pišejo leta 1903. visokošolcem v odprtem pismu: »Zdržnost je mogoča, nikdar ne škoduje zdravju, marveč koristi duši in telesu.« Tudi zdravniški odsek na vseučilišču v Kristijaniji je podal sledečo izjavo: »Po naši izkušnji je popolnoma kriva in napačna

trditev, da čistost in zdržnost škodujeta zdravju. Mi ne vemo za prav nobeno bolezen in za prav nobeno slabost, ki bi nastala iz deviško čistega življenja.«

Naravno plačilo čistosti.

Kako se veseliš, dragi mladenič, ker zatrdno veš, da ni le mogoče čisto živeti, ampak je čistost še za telo jako koristna.

In zares, telo čistega mladeniča se nekako bolj lepo razvija, postane nekako bolj živahno in krepko. Na obrazu čistega mladeniča se pokazuje neka posebna ljubeznivost in milina in dostojnost in prikupljivost. Spomni se na nedolžnega egiptovskega Jožefa, kako hitro se je prikupil novemu gospodarju. Celo pogani so to spoznali. Slavni Cicero trdi: »nič ni bolj ljubeznivega od čednosti«. Odkod pa pride to, da se nam nepokvarjeni otročiči tako hitro priljubijo? Ali ne iz neomadeževane nedolžnosti in čistosti, ki sije iz njihovih oči?

Še veči blagoslov pa se iz čistosti izliva na našo dušo. Spomin ni napolnjen z grdobijami, zato je v njem prostora za vse, kar je plemenito; domišljija se ne valja po blatu, zato se more povzdigniti do najvišjih, najkrasnejših idealov: razum ni oslavljen in vtopljen po živinskih nagonih, zato se lahko peča z duhovnimi, plemenitimi mislimi, mladenič ne sanjari, pa je nagel in pripraven za vsako delo. Prav ima pobožni Suzo, ki trdi: »čistost in zdržnost pomaga do znanja bolj kot učenje«.

Tudi volja čistega mladeniča ostane prožna in živahna. Čist moreš ostati le, ako se prema-

guješ; premagovanje pa utrdi značaj in okrepi voljo, da zdrži še tam, kjer slabič omaga; da doseže namen, ko je oslavljeni nečistnik že davno prenehal hrepeneti; da stoji srčno, če se tudi svet pod nogami ruši. Ponašaš se s Svojo telesno močjo: z zdravnikom Hufelandom Ti odgovorim: »Ne verjamem Ti, dokler ne vidim, da premaguješ strasti in živiš popolnoma zdržno, ker to je zmagoslavje in edini znak prave duševne moči in tukaj je šola, v kateri naj se mladenič vadi, da se vzgoji za krepkega moža.«

Čisto življenje Ti zagotovi prostost duha. Kajne, po prostosti hrepeniš? Ali veš, kaj je prostost? Morda, prostost, da storiš vse, kar se Ti zljubi? No, to ni prostost, ampak razbrzdanost. Ni prost oni, ki stori vse, kar se mu poljubi. Prost je človek, ki ima svojo voljo tako v svoji oblasti, da se lahko varuje hudega, pa odločno in veselo izbira in dela dobro. Ako vlada v Tebi strast in zaslužnjen po navadi tožiš, da ne moreš drugače, Ti je že prostost uničena. Ako pa premaguješ strasti, posebno ako premaguješ spolni nagon, premaguješ poželjivost mesa tudi v najsilnejših izkušnjavah, dokazuješ, da imaš voljo v Svoji oblasti in da si zares prost, svoboden v najbolj plemenitem pomenu besede.

Iz te moči in iz te prostosti duha pa Ti izvira še nova zaželjena sreča, namreč mir duha in veselje duha. Tomaž Kempčanski trdi: »ako je še kje veselje na svetu, potem prebiva ono v čisti duši«. Saj nas je Bog ustvaril zase in nemirno je naše srce, dokler ne počiva v Bogu; čistost pa nas najbolj približa Bogu, ki je neizčrpljiv vir veselja in miru. »Mir ljudem na zemlji, ki so

dobre volje,« so peli angeli. Ali pa nima dobre, najboljše volje ravno čist mladenič, ki tako zvesto sodeluje z milostjo Božjo in tudi v najhujših izkušnjavah ostane Bogu popolnoma zvest?

Dobra vest ohrani notranji mir; čistost ima pa vedno dobro vest. Naj kaka druga stvar vznemirja srce, to bo naglo minulo in prešlo kakor oblaček na nebu, dokler duše ne obtežuje pregreha nečistosti. Grešna radost traja nekoliko trenutkov in napaja srce, toda hitro mine in zapusti v srcu stud in nemir pekoče vesti. Pri čednosti je pa ravno narobe: najpoprej trud in borba, potem pa stalno veselje in sladka zadovoljnost radi dobrega dejanja. To je mir, ki ga svet ne pozna, mir otrok Božjih.

Dragi mladenič! Kako neumna bi bila misel, da je v grehu sladkost in radost, v čistosti pa tmina in hlad in strogost. Ne, ravno oni svetniki, ki so se odlikovali s posebno čistostjo, so živeli izredno mirno in blaženo ter so bili v družbi najbolj radostni in šaljivi. Sv. Stanislava niso njegovi součenci nikdar videli drugačnega, kakor veselega; sv. Ivana Berhmansa so součenci vedno imenovali: »brat veseljak«. »Pridobi si čisto vest, pa boš zmeraj vesel, ker nič ni bolj sladkega, kakor izpolnjevanje zapovedi Božjih,« trdi Tomaž Kempčan.

Nadnaravno plačilo čistosti.

Dragi mladenič, ali nisi navdušen za sveto čistost? Kako sladke sadove Ti rodi za telo in za dušo! Pa to še ni vse: prinaša Ti tudi nadnaravnih darov in sadov.

Nečistost je nizkoten greh mesenosti in potegne celega človeka v mesenost, v nizkotnost in ga otopi, da je nezmožen za vsak višji polet. Čistost pa podari duhu oblast nad mesenostjo, ga osvobodi od tvarine, pa se osvobojen more dvigniti do nebeških visočin, do Boga samega. Psalmist poje: »Kdo se bo popel na goro Gospodovo, in kdo bo stal na svetem mestu? Kdor je nedolžnih rok in čistega srca.«

Sin Božji si je odbral za mater prečisto Devico Marijo; za rednika je hotel imeti deviškega Jožefa, v njegovem naročju, na njegovem srcu je hotel počivati, kruh njegovih rok je hotel uživati, le njega je hotel spoštovati kot namestnika nebeškega Očeta. Pot Mu je pripravljala Janez Krstnik, ki je že kot otrok zbežal v puščavo, da bi mogel daleč proč od zapeljivih ljudi s pomočjo molitve in zatajevanja čisto živeti. Najljubši apostol Mu je bil evangelist Janez, ki je slonel na Njegovih prsih ob slovesni uri zadnje večerje in je stal pod križem ob žalostni uri, ko je On visel na križu in so Ga vsi zapustili. Nedolžne otročiče je najbolj ljubil, da, rekel je apostolom, da ne pridejo v nebeško kraljestvo, ako ne bodo kakor otročiči.

Čista duša je Bogu tako všeč, da si jo na poseben način izbere za svoje stanovanje. »Ali ne veste,« vprašuje sv. Pavel, »ali ne veste, da so vaša telesa tempelj Svetega Duha? Bežite od nečistosti! Vsak greh, ki ga človek stori, je zunaj telesa; kdor pa uganja nečistost, greši zoper svoje lastno telo.« Ker je telo tempelj Svetega Duha, zato je mučenec Leonidas pogostokrat poljubljal prsi svojega spečega sina, da bi s tem počastil

hram Božji. Ali moreš še kaj več želeti kakor tako tesno združitev s Svetim Duhom?

Ker je pa čist človek tako tesno združen z Bogom, ni čuda, da prav lahko dobi od Njega vse, česar potrebuje na duši in na telesu. Ne trepeti pred Božjo pravičnostjo, ampak se zateka k Bogu kot k svojemu najboljšemu Očetu.

Dobro porabljene milosti pa si pridobe zopet novih. Spomni se na priliko o talentih; oni hlapci, ki so jih prav uporabili, so dobili še novih. Moreš li Tebi dane talente uparabljati bolje, kakor v vojski za sveto čistost? v vojski zoper nečiste strasti, kjer so izkušnjave skoraj neprestane in nevarnosti tako grozne in mnogobrojne? Zato pa se v dušo čistega mladeniča izlivajo vedno nove milosti in more z njihovo pomočjo hiteti od zmage do zmage na potu krščanske popolnosti.

Iz te vestne porabe danih milosti pa sledi to, da čisti mladenič prav nič ne izgubi od časa, ki mu ga je dal Bog v dosego njegovega zadnjega namena, kakor ga izgublja mladenič, živeč v smrtnem grehu, in da v enem letu več časa preživi, kakor grešnik v desetletju.

Po čistem življenju pa pride večno blaženstvo, ona stalna in popolna sreča v Bogu, za katero smo ustvarjeni in po kateri koprnimo, saj »so blaženi, ki so čistega srca, ker bodo Boga gledali«. Ravno čiste duše pridejo najbolj gotovo v nebesa, čisti Bog jih hoče imeti pri Sebi in ne bo dopustil, da bi se pogubile.

Da, v nebesa pride čista duša. Tam pa ne uživa le navadnega blaženstva, ampak pripravljeno ji je nenavadno, izredno blaženstvo kot

plača za toliko vojskovanja, za težke boje, za vedno zvestobo, saj bodo v nebesih posebno pesem peli oni, ki so na zemlji ostali neomadeževani, čisti, deviški.

Dragi mladenič, opisal sem Ti lepoto čistosti, da zanjo vzplamtiš in skleneš srčno premagovati vse misli, vse želje, vsa dejanja, ki bi sveto čistost oskrunila, in bežati od vsake nevarnosti zoper ta biser med čednostmi.

f) Skrb za nekatere naravne pravice.

Naj Ti prav kratko omenim še nekaj naravnih pravic, za katere moraš prav skrbeti.

Osebnost.

Ti si lastna oseba; to osebnost Ti mora vsakdo priznati, ker si prosto, razumno bitje, nisi kot drevo, kot žival, ki je le stvar za našo porabo in nima nobenih pravic. Nihče Ti ne sme braniti, da kot oseba živiš in se Sebi primerno razvijaš; nihče Te ne sme zlorabljeti kot stvar, ki nima nobenih pravic. Tako so v starih časih zlorabljali človeka, ki so ga rabili za sužnja; suženj ni imel nobenih pravic, še celo do življenja ne; gospodar je poljubno z njim ravnal. Suženj ni nič veljal. Krščanska vera pa je odkrila človekovo vrednost in imenitnost, odkrila njegovo notranjo vrednost in povzdignila našo samozavest. Zato pa tudi suženjstvo ni več moglo obstajati, kjerkoli se je krščanstvo ukoreninilo in razvilo. Pa tudi sam Sebi si dolžan, da se ceniš in ne gaziš z nogami Svoje osebne vrednosti.

Osebna prostost.

Iz osebnosti Ti raste pravica na osebno prostost, da moreš samozavest uveljaviti in samostojno nastopati. Samostojnost je znak osebnosti. Kdor ima pravico do osebnosti, ima tudi pravico do samostojnega nastopa, do osebne prostosti.

Iz te osebne prostosti in samostojnosti pa izvira pravica, da si sam določuješ vse Svoje dejanje in nehanje; saj se le v takem določevanju kaže samostojnost in prostost.

In zares, kajne, dragi mladenič, je v Tebi silno nagnenje na samostojnost in prostost. To nagnenje je samoposebi opravičeno, vendar pa ne boš mogel izhajati v življenju, ako tega nagnenja po samostojnosti in prostosti ne omejuješ. Ali bi mogli živeti skupno v družini, v občini, v državi, ko bi bil vsak popolnoma samostojen in bi v svoji pravici do prostosti delal, kar bi se mu poljubilo? Nikakor ne, vse bi se razcepilo.

Razumeš, da si boš samostojnost in prostost moral omejevati. Kdor stopi v kako društvo, recimo v pevsko društvo, telovadno društvo, v Marijino družbo, si samovoljno omeji svojo samostojnost in svojo prostost, saj se zaveže, da bo točno izpolnjeval pravila dotičnega društva. Kadar telovadiš, moraš se natanko tako gibati, kakor se Ti zapove; kadar poješ, moraš se držati skladbe in znakov vodje; ako si vojak, moraš vse kretanje uravnnavati po višem povelju. In kolikor bolj natanko se ravnaš po zapovedi, toliko boljši telovadec, pevec, vojak si; ako pa ne bi poslušal, češ da si samostojen, prost, kaznovali bi Te, zasmehovali in razglasili za nevredneža.

V teh društvih si sam prostovoljno omejiš svojo samostojnost in prostost. Živiš pa še v drugih okolnostih, v katerih moraš biti in se jih ne moreš iznebiti, zato moraš pa te okolnosti vpoštevati in njim primerno omejevati svojo samostojnost, ako hočeš pametno živeti.

Najpoprej ne moreš biti samostojen in prost, dokler telesno in duševno nisi popolnoma dozorel in si še pod oblastjo staršev ali njihovih namestnikov, kar traja do polnoletnosti. Do tega časa si odvisen od svojih staršev ali njihovih namestnikov, ki naj Te vodijo tako, kakor zahteva Tvoja časna in večna sreča. Kolikor bolj se omejuješ, priznaš vodstvo dobrih staršev in se ravnaš po njihovi volji, toliko lepše se razvijaš, toliko laglje živiš in toliko bolje se pripravljaš za čas samostojnosti. Omejevanje in pokorščina zahteva neprestano zatajevanje samega sebe, v tem naporu zatajevanju se volja krepi, značaj razvija in dozoreva.

Na svetu si kot član Cerkve in države. Boga, papeža in cesarja moraš priznati; zato moraš pa tudi izpolnjevati vse Božje, cerkvene in državne postave. V tem oziru ni samostojnosti in neomejene prostosti; kdor bi se upiral, bi bil upornik in kot tak kaznovan tu in tam.

Na svetu nisi sam. Ti živiš z drugimi ljudmi skupaj; zato moraš Svoje dejanje in nehanje tako uravnati, da ne prekršiš pravic svojega bližnjega; ako se nanje ne bi oziral ne Ti, ne Tvoji bližnji, bi živeli v vednem prepiru, v vedni vojski.

Sploh se moraš ozirati na vse razne zveze, v katerih živiš ali boš živel, kot kmet, kot delavec,

kot obrtnik, kot učitelj, kot uradnik, kot duhovnik.

Dragi mladenič, ali razumeš, kako važen je ta nauk? ali boš znal sedaj prav ceniti zamamljive klice po samostojnosti, po svobodi?

Osebna enakoveljavnost.

Imeniten je tudi nauk o enakoveljavnosti, o enakopravnosti vseh ljudi. In zares, ne da se tajiti, da smo kot ljudje prav vsi enakoveljavni in enakopravni. Saj imamo vsi ljudje enako človeško naravo; v tem oziru sta si cesar in berač popolnoma enaka; ni ljudi nižje in višje vrste. Nihče ne sme ravnati s Teboj, kakor da si bolj v nižini ali da nimaš vseh pravic, ki izhajajo iz človeške narave.

Tako naravno enakost je krščanstvo vedno in vedno oznanjevalo. Sedaj jo priznajo tudi državne postave: saj je v ustanovnih postavah izrečeno, da smo pred postavo vsi enaki; imamo tudi vsi enako volilno pravico.

Po naravi smo si vsi enaki, imamo vsi enake pravice. Vendar pa ne moremo biti enaki glede na pridobljene pravice. V družini je oče nad sinom, ker ima sin življenje od njega; sosed je bolj premožen od Tebe in ima pravico do te premoženjske razlike; učitelj je nad Teboj, ker več zna, kakor Ti in ker Te vzgaja namesto in v imenu staršev; cerkvenim in državnim uslužbenecem moraš biti pokoren, ker imajo kot taki oblast nad Teboj. Akoravno smo si po naravi vsi enaki, si pa vendar v človeški družbi ne moremo biti enaki, ampak je med nami družabna razlika,

katero moramo vpoštevati in priznavati vkljub osebni enakosti, katere nam ne sme nihče oporekati.

Vsestranski razvitek.

Dragi mladenič, dolžan si, da napreduješ v znanju in čednosti in v verskem življenju; toda ne le dolžan si, ampak tudi pravico imaš do takega razvitka.

Razvijati se moraš umno; saj se moraš usposobiti za pametno življenje, kakor je razumnemu bitju primerno. Tudi za Svoj stan in poklic se moraš usposobiti; to je Tvoja dolžnost in Tvoja pravica. Razvijati se moraš nravno in versko, ker edino ta razvitek Te usposobi, da moreš Svoj zadnji namen doseči. Za tak razvitek imaš pravico; ker je pa za to potrebna Božja služba, imaš do nje ne le dolžnost, ampak tudi pravico.

Teh pravic Ti ne sme nihče kratiti. Kolik greh torej, ko bi Te silili v šole brez Boga ali v šole, kjer se nравоversko življenje ne neguje, marveč zanemarja ali celo ubija. Grešili bi starši, ko bi Te v take šole pošiljali, grešil bi Ti, ko bi jih vedoma obiskaval. Kolika sreča pa so za Te šole in zavodi, kjer se Ti ponuja vsa znanost, kakor jo zahteva današnji razvitek, kjer si Ti razlaga čista verska resnica, kjer se navajaš na pobožno, čisto, sramežljivo življenje! Kako bi grešile zoper Tebe že domače šole, ki bi omejevale ali celo zatirale verske vaje!

Premišluj tudi to svojo dolžnost in pravico ter se po njej ravnaj, kjerkoli živiš.

Dobro ime in čast.

Dolžan si skrbeti za dobro ime in za Svojo čast. Čast se naslanja na Tvoje osebne dobre lastnosti, posebno na pošteno, čisto življenje. Res, časti se človek, ki je učen, ki je umeten in spreten, ki je bogat in mogočen; toda ta čast je piškava, ako dotičnik ni nramnega, čednostnega, poštenega, čistega življenja.

Iz poštenega življenja izvira dobro ime. To Ti je potrebno, da se glede na dobro ime obvaruješ marsikakih podlosti in da moreš Svoj stan primerno izpolnjevati. Pošteno življenje in dobro ime pa pridobiva čast pri ljudeh. Ako si zares pošten in vzoren, imaš do te časti pravico, nihče Ti je ne more in ne sme odrekati.

Kako bi grešil zoper to Tvojo pravico, kdor bi Te opravljal, obrekoval, zaničeval, zlorabil in bi grdo postopal s Teboj!

Vidiš, dragi mladenič, tudi to je Tvoja dolžnost, da skrbiš za dobro ime in čast. Le v pravih mejah se drži, da ne boš častihlepen in da zoper nasprotnike ne divjaš in ne besniš, ampak razžalitev mirno prenašaš in si čast z mirnim nastopom pri sodnji zopet pridobiš.

g) Skrb za nadnaravno življenje.

Izrečno naj Ti še naglasim, da si dolžan skrbeti za nadnaravno življenje. Vse dosedaj našteje dolžnosti moraš izpolnjevati, ker je tako volja Božja, ker tako zahteva Bog, ne pa samo zato, ker tako odobrava in terja Tvoj naravni razum. Na vestno izpolnjevanje vseh teh dolžnosti do Boga in do Sebe naj Te uspešno priga-

nja tudi misel, da drugače razžališ Boga, morda smrtno grešiš, izgubiš posvečujočo milost in z njo pravico do večne sreče. Kaj bi Ti pomagalo vse bogastvo in vse uživanje, ko bi izgubil večno srečo, izgubil Svojo dušo, izgubil Boga!

Ako bi bil torej Ti tako nesrečen, da bi grešil smrtno, ljubezen do Sebe samega zahteva, da ne ostaneš v grehu, ampak koj hitro storiš vse, kar je potrebno, da se spraviš z Bogom, se Ti odpusti greh in dobiš nazaj nadnaravno življenje, posvečujočo milost Božjo.

Sedaj veš prav natanko, katere glavne dolžnosti imaš do samega Sebe in kako vse te zahteva Tvoj razum, pa tudi Bog! Dragi mladenič, ali jih boš izpolnjeval!

3. Dolžnosti do bližnjega.

Dolžnosti do Boga in do sebe sva že premislila. Ti pa nisi sam na svetu, s Teboj živi mnogo ljudi. Potruditi se moraš, da boš z njimi izhajal, da živite med seboj lepo v miru. Tako zahteva od Tebe že ljubezen do Sebe samega.

Lahko razumeš, kako važno je, da točno veš, kaj smo si med seboj dolžni, da bomo v miru, ne pa v prepiru. Premisliva glavne dolžnosti.

a). Vir dolžnosti.

Preden se pomeniva o posameznih dolžnostih, poprašajva, kje je vir, iz katerega vse pritekajo. Odgovor se glasi, da vir vsem dolžnostim je pravičnost in ljubezen do bližnjega.

Kakor si Ti lastna osebnost in imaš pravico, da sam določuješ svoje dejanje in nehanje, ima

tudi Tvoj bližnji kot človek isto pravico, ker tudi on je lastna osebnost. Pravico ima do dejanj, ki so potrebna, da si pridobi časno blagostanje in večno srečo. V tem prizadevanju ga ne smeš ovirati, kakor tudi on Tebe ne sme. Njegove pravice moraš Ti priznati; Ti mu moraš biti pravičen.

Akoravno smo pa vsi nekako sami svoji in v gotovih mejah samostalni, vendar živimo skupno, navezani smo drug na drugega, potrebujemo se med seboj. Ta skupnost zahteva od nas, da si radi pomagamo, da si med seboj dobro hočemo, privoščimo in želimo: mi se moramo med seboj ljubiti.

Vidiš, dragi mladenič, kako že naša narava od nas zahteva, da smo si pravični in se med seboj ljubimo; drugače ne bi mogli skupaj mirno živeti, marveč bi bila med nami vedna srdita vojska. Ker pa narava naša prihaja od Stvarnika, lahko trdimo, da medsebojno ljubezen in pravičnost hoče tudi Bog.

b) L j u b e z e n.

Dragi mladenič, premisliva nekoliko ljubezen sploh, kakor smo jo bližnjemu dolžni.

Bližnjega moramo ljubiti, ker je človek, kakor mi, in ker smo kristjani. Že narava sama nas nagiba, da bodimo do bližnjega dobri in dobrohotni, saj ima isto človeško naravo, kakor mi. Krščanska vera pa to ljubezen še bolj utrjuje. Pravi nam, da smo vsi otroci enega Očeta, da smo vsi odkupljeni z dragoceno krvjo Jezusovo na križu, da smo vsi namenjeni za večno srečo pri skupnem Očetu v nebesih in da je Gospod ljube-

zen do bližnjega zapovedal vsem, ki hočejo biti Njegovi učenci.

Sedaj šele je ljubezen do bližnjega utrjena. vsem zagotovljena. Naravna ljubezen nekako hitro ugasne; ako nam bližnji ni prav všeč, ako se nam kaj zameri, ako nimamo koristi od njega, nič več ne maramo zanj, morda se nam vzbuja celo sovraštvo do njega. Taka medsebojna sovražnost bi nam pa življenje silno zagrenila. Že iz ljubezni do sebe jo moramo premagovati.

Pomaga nam pa krščanska vera, ki nam zapoveduje bližnjega ljubiti, saj ga ljubi naš Oče nebeški, saj ga ljubi naš milostni Odrešenik, ki je Svojo kri prelil tudi zanj: kako bi mogel Ti sovražiti bližnjega, ki je Tvojemu Bogu tako mil in drag!

Kršćanstvo gre še dalje, poseže še čez vse meje, ki jih ljubezni do bližnjega odkazuje naša slaba narava. Kajne, one, ki Tebe ljubijo, Tebi dobro hočejo in store, te bi že ljubil? Toda, ali se ne bi v jezi odvrnil od onih, ki zate ne marajo, ki so Te kaj razžalili ali Ti napravili kako škodo? Vse to se pa kaj lahko zgodi in kako pretužno bi bilo naše življenje, ko bi se taka sovražnost razširjevala in ukoreninjevala!

Glej, v tej potrebi Ti prihiti na pomoč krščanska vera. Ona Ti zapoveduje, da moraš ljubiti tudi sovražnika. In kako temeljito podpre to svojo zahtevo! Kaže Ti na zgled Očeta v nebesih, ki daje dež in solnce in sploh vse dobro pravičnim in krivičnim; kaže Ti na Gospoda Jezusa, ki je prišel na svet, je trpel in umrl sramotne smrti na križu za nas, ki smo bili Njegovi sovražniki, in ki po vsej pravici zahteva, da naj odpustimo

svojim sovražnikom mi, ako hočemo, da On odpusti nam.

Vendar se pa Bog pri tej zapovedi ozira na našo slabost in nič ne zapoveduje, kar bi presevalo naše moči. Ne prepoveduje, da ne bi smeli iskati pravice zoper bližnjega, ki nas bi bil oškodoval na dobrem imenu, na zdravju, na premoženju; tudi ne zahteva, da moramo razžaljivca tako srčno ljubiti, kakor ljubimo svojega prijatelja; le maščevati se ne smemo nad njim, le hudega mu ne smemo ne želeti, ne storiti, le preklinjevati ga ne smemo in ne izključiti ga iz molitev, ki jih opravljamo za vse ljudi, in od dobrot, ki se izkazujejo splošno vsem; tudi mu navadno ne smemo odreči onih znamenj prijaznosti, ki jih skazujemo vsem ljudem; zahteva se še, da moramo biti pripravljeni sprijazniti se z bližnjim, ako hoče po možnosti popraviti zlo, ki nam ga je storil.

Kajne, kako lep je nauk ljubezni do bližnjega. Ta ljubezen pa mora biti odkritosrčna in dejanska; ljubiti moramo ne le z besedo, ampak tudi z dejanji. To pa izpolnimo, ako izkazujemo bližnjemu telesna in dušna dobra dela usmiljenja, kakor jih od nas zahteva ne le Bog, ampak tudi naša človeška narava sama.

c) Premoženje.

Bližnji ima pravico do premoženja. Kar si je pridobil z lastnim trdom ali na druge pravične načine, je njegovo; edino on more s tem razpolagati. Ima pa tudi pravico, da si premoženje množi z delom, kupčijo in na druge načine.

Glej, dragi mladenič, te pravice moramo med seboj priznati in čuvati. Kako bi Te zapeklo, ko bi bližnji Tebe goljufal, Tvoj imetek poškodoval, Tebi kradel, kar imaš! Prav je, da zahtevaš pravico; priznaj jo pa tudi bližnjemu. Tako zahteva narava sama. Ali bi mogli skupno živeti, ko bi se goljufovali pri kupčijah in pogodbah, ko bi si smeli delati škodo, ko bi se smelo krasti? Pa tudi Bog tako zahteva in naravno postavo še izrečno potrjuje. Dragi mladenič, vadi se od mladega, da boš strogo pravičen in ne boš nikdar bližnjega oškodoval ali prevaril vedoma in namenoma.

No, bližnjemu pa nisi dolžan le pravičnost, ampak tudi ljubezen. Kaj boš storil, ako je bližnji v potrebi, morda v veliki nesreči? Ali Te ne bo gnala ljubezen, da mu pomagaš? da mu posodiš ali podariš od svojega premoženja in ga rešiš, pa razveseliš? Nauči se te ljubezni že koj sedaj!

Kako greši zoper ljubezen do bližnjega, ki mu noče pomagati, noče posoditi, ali pa zahteva velike obresti, da jih bližnji ne more zmagati. To je gnusno, to ni ljubezen, to je sebičnost. Zaničuj tako ravnanje in nikdar se ga ne udeleži.

Da boš v tem oziru plemenit, Ti pomaga krščanska vera. Ona brani pravico do lastnega premoženja, toda pravi Ti, da pravi Gospodar je Bog, Ti pa nekako Njegov upravitelj. On pa zahteva, da pomagaš bližnjemu, ako je v potrebi, Ti pa imaš več, kakor potrebuješ za Sebe in za svojo družino. O, ko bi le vsi v tej luči gledali svoj imetek! Ne bi le na to gledali, kako bi si ga mnogo nakopičili; ne bi bližnjega zatirali in izrabljevali njegovih moči, da bi le oni sami bogateli; dajali bi delavcem zasluženo plačilo, ne bilo

bi med bogatini in siromaki onega prepada, kakor obstoji sedaj; radi bi si med seboj pomagali.

Iz ljubezni izvirajo tudi razne zadruge, namenjene za to, da si s skupnimi močmi prizadevamo zboljšati premoženjske zadeve. Liberalizem je raztrgal skupnost, proglasil neomejeno brezobzirno medsebojno tekmovanje in tako podkuril vse zoper vse. Tako je storil liberalizem v svoji sebičnosti; sebičnost gleda le nase, za bližnjega ji ni mar, naj tudi poginja. Toda sedaj zmaga krščanska ljubezen; zopet se zavedamo skupnosti, združujemo se na skupno delo, da s skupnimi močmi dosežemo boljše premoženjske razmere, kakor so potrebne za naše čase, da se družine morejo preživeti in ohraniti.

Moj mladenič, s tako krščansko ljubeznijo in pravičnostjo napolnjuj tudi Svoje srce, pripravljaj se na skupno delo v medsebojno pomoč!

d) Dobro ime.

Dobro ime je več vredno kakor premoženje. Ti skrbiš, da si dobro ime ohraniš. Kako bi Te zaskalelo, ko bi Ti kdo jemal dobro ime. Kar pa Ti nočeš, da Ti stori drugi, tudi Ti drugemu ne stori. Glej, kako Te že naravna postava veže, da spoštuješ in varuješ dobro ime svojega bližnjega. Ravno to pa zahteva tudi Bog sam.

Da to sveto dolžnost izpolniš, nikar bližnjega prehitro ne obsojaj, nikar ga ne natolcuaj. Ali vidiš Ti njegovo srce in veš, kaj on misli, zakaj je storil to, kar se opaža? znaš li za gotovo, da je bližnji to ali ono storil namenoma, popolno

vedoč, iz hudobije, ne pa v prenagljenosti, v nevednosti, morda iz najboljšega namena? Posebno raznih slabih namenov bližnjemu ne podtikaj! Mi smo nagnjeni podtikati slabe namene, preostro soditi in obsojati; to je pa nevarno, saj je bližnji mogel imeti razne namene, morda prav dobre, za katere Ti ne veš, zakaj pa Ti izbiraš ravno najslabše?

Tudi ne veruj vsega in koj, kar se o bližnjem govori po vasi! Ali je vselej res, kar se govori? Ali ni navadno zadeva zasukana in presukana? To se lahko nehote dogodi, ko človek kaj pripoveduje, pa posvoje sodi, kaj doda, kak namen podtakne in vse je narobe. Kaj pa šele tedaj, ako kdo obira svojega sovražnika? Sovražnost pokaže dela bližnjega v napačni luči, pa se krivo sodi. Torej ne veruj; izgovarjaj in opravičuj bližnjega, izpodbijaj sovražnost! Kakor Ti želiš za Sebe, stori drage volje tudi drugim!

Še časopisom ne veruj vsega. Ne veruj sovražnim časopisom, katerih uredniki se Boga ne bojé. Ti pogostokrat vedoma lažejo, le da bi neljubo osebo počrnili in ji izpodkopali veljavnost. Pa tudi dobri časopisi se včasih nehoté motijo; urednik ne more vsega vedeti, zanese se na poročevavce, ki večkrat le po nezanesljivih govoricah poročajo, pa ni čuda, da večkrat nevede poročajo, kar ni res. Zato bodi previden in bližnjega ne obsojaj prehitro.

Dragi mladenič, že zdaj se vadi te obzirnosti, da boš tudi v tem oziru izpolnjeval važno dolžnost do bližnjega.

e) Telo.

Bližnji ima pravico, da mu je telo zdravo, nepokvarjeno, nepoškodovano. To pravico moraš Ti priznati in se varovati vsega, kar bi moglo biti kvarljivo za telo Tvojega bližnjega.

In, oh, kolikokrat se čuje o bojih in pobojih ravno med mladeniči! Mlad si, krepak si, poln mladeniške moči! Pride pusta okolnost, vzkipi kri in kar udaril bi. Stoj, premagaj se! Pretep je že samnasebi sirov, pa tudi za telo bližnjega nevaren. In kaj šele, ako v togoti zagrabiš kol, potegneš nož!

Ne, tega Ti ne boš storil, plemenit hočeš biti; bližnjega ne boš pretepal s pestjo, še manj s kolum, ali celo zabadal z nožem! To je zopet ozir, ki si ga dolžan telesu bližnjega, to je zoper naravno in še izrečno Božjo zapoved.

V mladosti si vcepljaj v srce gnus do takih sirovosti. Zato se pa ogibaj sirovih tovaršij, posebno dolgotrajnega, ponočnega popivanja. Kar studijo naj se Ti mladeniči, ki prisegajo sovražnost in maščevanje in se na pretepe dogovarjajo in pripravljajo. Med take nespametne tovariše ne hodi, beži proč od njih, da se ne ponesrečiš in ne žališ Boga!

f) Volja in čednost.

Bližnji ima pravico lepo čednostno živeti po pravih svete vere, da doseže večno zveličanje, svoj zadnji namen. Kako nesrečen bi bil, ko bi zgrešil ta zadnji namen; bil bi izgubljen in pogubljen za vekomaj.

Ker ima bližnji to pravico, si dolžan, jo priznati in vpoštevati. Ljubezen do bližnjega naj Te nagiba, da ga z besedo in dejanjem nagibaš k dobremu, k čednosti, k pravemu verskemu življenju. Pomagaj mu, da bo stanovitno in lahko hodil po potu krščanske pravičnosti.

Zgled je za bližnjega posebno važen in vpliven. Naša narava je že po sebi taka, da radi posnemamo, kar vidimo. Žalibog, da posebno lahko posnemamo to, kar je zlo, kar je hudo in grešno. Ako pride mladenič v tovaršijo izprijenih tovarišev, se spočetka sramuje robate kletve, nesramnega govorjenja, nezmernega popivanja. Toda tovariši ga dražijo, se iz njega norčujejo, pa ga je sram svoje plemenitosti in čednosti in prav kmalu je raynotako hudoben in nesramen, kakor so vsi drugi. Ako pa plemenit mladenič zahaja v pošteno tovaršijo, se v dobrem še bolj utrdi in izpopolni.

Dragi mladenič, kakšen zgled boš pa Ti dajal svojim tovarišem? Kaj si dolžan? Dajati dober zgled in pomagati, da tovariši ostanejo verni, plemeniti, na potu k večni sreči. Varuj se, da nedolžnega tovariša ne pohujšaš, ne zapelješ v razne grehe in hudobije.

Oh, kako greši mladenič zoper ljubezen do bližnjega, ako ga zapeljuje na robate kletve, na nezmerno pijačo ali na nečistost! Kako greši mladenič zoper ljubezen in pravičnost, ako v svoji poželjivosti zalezuje dekleta, morda celo ponoči, in želi, na njih se nasititi, oropati jih sramežljivosti, neomadežnosti, čistosti devištva! Za- *! brr*
služil bi vislice!

Kaj ne, Ti boš na vse to pazil in ne boš zane-marjal težkih dolžnosti, ki Te vežejo, da ne raz-diraš čednostnega življenja, ki diči Tvojega bliž-njega in mu je pot skozi časno srečo v večno ne-minljivo srečo.

g) U m i n z n a n j e.

Tvoj bližnji ima pravico, da si razvija um in da si pridobiva znanje, ki mu je koristno in po-trebno za življenje na zemlji in za življenje v večnosti. To je njegova naravna pravica; Ti je ne smeš omejevat, marveč mu pomagaj z besedo in z zgledom, da vsestransko napreduje.

To dolžnost boš izpolnil, ako vabiš tovariše v katoliška izobraževalna društva, ako priporo-čaš dobre knjige, ako jih nagovarjaš k raznim predavanjem, ki jih prirejajo zanesljivi možje.

Grdo bi pa zoper to dolžnost grešil, ko bi pri-poročal slabe knjige in časopise, vabil v liberal-na, svobodomiselna društva, vodil k predava-njem Cerkvi sovražnih mož. Grešil bi sam in bil bi deležen tudi tujega greha. Prosim Te, ali je pametno iti v nevarnost, da si napolniš um z zmotami in z lažmi? in morda z zmotami, ki se tičejo Boga, večnosti, duše, življenja na zemlji! Grozno, kajne!

Še na eno dolžnost naj Te opozorim, namreč na vedno in popolno resničnost. Vselej govori resnico, ne laži nikoli in nikdar! Bog nam je dal dar govora, da se moremo med seboj pogovoriti in poučiti. Ta namen bi pa Ti preprečil, ko bi vedoma lagal, namreč vedoma drugače govoril, kakor misliš, z namenom, da zapelješ bližnjega v zmoto. Dar govora bi Ti zlorabil, in razdiral bi

skupno življenje, ki je mogoče le tedaj, če se smem zanesti na to, kar mi bližnji pove, trdi, obljudi.

Lagati nikoli ne smeš! To prepoveduje naravna in Božja zapoved. Pač pa ni treba vsakemu povedati vse resnice; včasih je treba komu kaj prikriti. Lagati ne smeš, pač pa moreš dati tak odgovor, da vsega ne poveš in vendar ne lažeš, kar je včasih jako težko.

Iz tega posnameš, kako si dolžan od mladih nog v Sebi vzgajati duha resničnosti, da iz globočine duše mrziš laž in hinavstvo.

4. Dolžnosti do stvari.

Stvari okoli nas so živali, gozdi, njive, travniki, zlato in srebro in sploh vse, kar je na zemlji. Ker te stvari niso osebe, saj nimajo razuma in proste volje, zato nimajo v sebi nobenih pravic, mi pa dosledno do njih nobenih dolžnosti, marveč same pravice. Dane so nam, da jih uživamo, da se jih veselimo, da si z njimi ohranimo življenje in polepšamo svoje dneve na svetu.

Le Bogu smo dolžni, da vse stvari uporabljamo v one namene, v katere nam jih je dal; nobene stvari ne smemo zlorabiti. Hrana in pijača nam ni dana za samo naslajevanje, ampak da si ohranimo zdravje in življenje; zlato in srebro nam ni dano za razkošnost in pohlep; žival nam ni dana za trpinčenje in druge zlorabe. Ako bi stvari tako zlorabili, bi grešili zoper Boga, ker bi jih rabili v namene, za katere nam jih Bog ni dal.

III. Sovražniki.

Pomenila sva se o Tvojem najvišem namenu in o dolžnostih, ki jih imaš do Boga, do Sebe, do bližnjega in do stvari okoli Sebe. Te dolžnosti Ti nalaga Tvoja človeška narava, po kateri se razodeva volja Stvarnikova. No, pa tudi izrečno nam je Bog naštete dolžnosti zapovedal.

Dragi mladenič, ko si jih premišljeval, si se prepričal, da so potrebne, da jih moraš izpolnjevati. Toda, ko sedaj v Svoje srce pogledaš, koj zapaziš, da se to srce večkrat upira in bi rado raz sebe vrglo jarem dolžnosti, ki se mu zdi pretežak in neznosen. Morda si se tega jarma tudi že sam otresel ter grešil, grešil večkrat zoper Boga, zoper Sebe in zoper bližnjega.

Z grehom pač nisi Sebi koristil, ampak škodoval. Zato moraš priznati, da so dotična uporna nagnjenja v Tvojem srcu Tvoji smrtni sovražniki. Ne smeš se jim vdati, moraš se boriti in zmagati, da rešiš svojo dušo in boš vekomaj srečen.

Poglejva te Tvoje sovražnike, ki Te v srcu vzbujajo, da jih prav spoznava in se nama zastudijo. Poglejva jih najpoprej skupno, potem pa tri najbolj silne, najbolj zagrizene, najbolj škodljive še posebej.

1. Strasti sploh.

Dragi mladenič! Kolikor bolj napreduješ v letih, toliko več silnih, prej nepoznanih strasti se Ti vzbujajo v srcu.

Mlad si, dosti zdrav in močan: to moč v Sebi čutiš, dobro se je zavedaš. Zato si na Sebe pono-

sen, da, ošaben postajaš; prekosil bi rad vse Svoje tovariše, prekosil v telesni moči. V tovaršiji se s Svojo mladeniško močjo rad pobahaš; celo prilike iščeš, da bi jo pokazal; naj bi se Te vsi bali.

Ko si bil manjši, si v Svoji moči rad poskočil, kak kamen vrgel, zapretil; sedaj pa na »ko-rajžo« kličeš, v žepu nosiš nož, morda imaš pripravljena polena. Ko se razgreje kri Tebi in Tvojim tovarišem, pa ne morete več dobro presojevati posledic, se začnete prepirati, zbadati, žaliti, groziti. Večkrat razgrajate po cestah; tu prežite na nasprotnike in vname se boj, strga se obleka, vihte se koli, poprijemajo se noži in iz globokih ran teče kri . . .

V Tvojem telesu je polno živahne krvi, ki Ti po žilah kar kipi. Vzbuja se Ti nagon po društvu, po zabavi, po razveseljevanju, po raznovrstnem uživanju. Komaj čakaš dneva, da Te starejši fantje sprejmo v svojo družbo in Te priznajo sebi enakega, pravega fanta. Sprejem mora biti slovesen; nabira se denar, določi se dan sprejema in popivanja, katero včasih po več dni in noči trpi. Ostanejo li fantje pri tej priliki mirni, pametni, zmerni v veselju in v uživanju? Navadno ne. Čuje se mnogo razgrajanja, mnogo nespodobnega prepevanja, morda tudi kletvine in včasih se slovesnost konča z divjim pretepom.

Tovaršijo imaš in zadovoljevati moreš nagonu po družbi. Družba Ti pomaga, da zadostuješ tudi nagonu po uživanju. Ko se fantje zbero ob sobotah, ob nedeljah, posedajo po gostilnah do pozne noči in uživajo, ali ostanejo vselej

trezni? Oh, premnogi prekoračijo meje treznosti in se grdo opijanijo.

No, to še ni dovolj. Vzbuja se Ti poželjivost, žene Te, da bi ji zadostil. In koliko mladeničev podleže. Iščejo prilike, kako bi zadostili poželjivosti; odtod vasovanje, skrivna znanja, razni shodi po hišah in plesi.

Doma starši pač niso zadovoljni, morajo sina večkrat pokarati, kar so pred Bogom dolžni. Sinu to ni všeč, staršem odgovarja, ljubezen in spoštovanje do njih se mu zmanjšuje. Oh, kako pusto je sedaj v domači hiši!

Polagoma omrzi strastnemu mladeniču še molitev, cerkev, pridiga, verski nauk, duhovni pastir. Moli malo, raztreseno. V cerkev še gre, ker javno mnenje tako zahteva; toda morda ostane zunaj, ali se stisne v kak kot, kjer stoji ves raztresen, ne sliši pridige, ne pazi na sveto mašo, nič ne moli in ob koncu hiti vun. Za pridigo ne mara, preveč ga zadeva in mu vznemirja vest. Tudi za duhovnega pastirja ne mara; boji se ga, ker mu vest marsikaj očita in duhovni pastir bi ga mogel pokarati. Prilegajo pa se njegovemu srcu opravljanja zoper duhovne in obtožbe zoper Cerkev, ker se mu zdi, da tako govorjenje nekako opravičuje njegovo življenje.

V srcu vsakega človeka, ki ne moli ali slabo moli, ki se še ob nedeljah in praznikih nič ne povzdigne nad zemeljske skrbi, ki si v srcu ne vzbuja ljubezni do Boga, hrepenenja po nebesih, skrbi za neumrjočo dušo, kesanja radi grehov, trdnega sklepa in gnusa do grešnih strasti in do greha samega, počasi zamro vsa boljša, plemenita čutila, zavzame ga pa le mesenost, poželenje

po uživanju, skrb za jed in pijačo in skrb za časnost; srce nekako posirovi.

Sirov mladenič je oduren do staršev, oduren do bratov in sestra; brž se raztogoti, preklinja, se pridruša, razgraja, pretepa živino. Blaga, plemenita čuvstva ga minejo.

O moj Bog! kako škoda naših mladeničev, ki se v opisanih nagonih in strasteh izgube, sami v žalosti živijo in tudi svoje domače žaloste. Poloti se jih neka obupnost, neka divjost, samo razgrajali bi in razsajali. Kaka razlika od poprej, ko so bili mlajši, plemeniti, pokorni Bogu in ljubim staršem!

Dragi mladenič! Povej mi odkritosrčno, ali ni prav pogostokrat res tako, kakor sem opisal? Ali nisi tudi Ti v nevarnosti, da Te premagajo ti sovražniki Tvojega veselega, mirnega življenja? Ne morava se pečati z vsemi strastmi, pogledjva bolj natanko samo tri, ki so za mladeniča najbolj nevarne; pogledjva njihovo ostudnost in škodljivost, da zatrepetaš pred njimi in jim napoveš odločno vojsko, odločno premagovanje. Ti trije sovražniki so: samoljubnost, nezmernost, nečistost.

2. Samoljubnost.

Samoljubnost je bolj duhovna, skrita, toda izredno zagrizena strast. Imenuje se samoljubnost, ker gleda edino nase, ne pa na Boga in Njegovo voljo, na bližnjega in njegovo korist. Samoljubljen človek le sebi vse privošči in hoče vedno imeti svojo voljo, vedno ustrezati svojim strastem.

Samoljubljen človek se nad druge povzdiguje; sebe hvali, o sebi govori, le on vse najboljše ve in

zna, vsi drugi so nerodneži in nevedneži; le on je najbolj močan, le on najbolj udari, le on bi zapovedoval.

Samoljuben mladenič je svojeglav. Naj mu starši le kaj zapovedo, kar ni po njegovi volji: odgovarja jim, upira se jim, osoren je do njih, žali jih in le po svoji glavi ravna.

Samoljuben mladenič je nestrpljiv do bratov in sestra; z njimi ne potrpi, koj na nje zavpije in zareži in zapreti in morda celo udari.

Samoljuben mladenič se hitro razjezi, raztogoti na bližnjega, na delo, na živino. V jezi vpije, razgraja, razbija, zmerja, psuje, preklinja, da je groza.

Kaj ne, dragi mladenič, kako grda je samoljubnost, koliko grdobij in sirovosti izvira iz nje! No, kdor je samoljuben, teh napak ne spozna in ne prizna, ampak jih zagovarja, polepšava.

Pritrdil mi boš, dragi mladenič, da je samoljubnost velik Tvoj sovražnik, sovražnik srčnega miru, sovražnik prijetnega domačega življenja in razdiravec potrebne sporazumnosti v družinah. Ali se boš boril zoper tega sovražnika?

3. Nezmernost.

Dragi mladenič! Nezmernost je grozen sovražnik Tvojemu mlademu življenju. Ne mislim nezmernosti v jedi, ker ta ni pogosta in ne v toliki meri škodljiva; pač pa mislim na nezmer-
nost v pijači.

Ker je pri nas toliko pijanstva, ker se v pijanstvu kršijo dolžnosti do Boga, do sebe, do bližnjega in do stvari, in zato iz nezmerne-
ga po-

pivanja izvira toliko nesreč in žalosti in zdihovanja in solza, zato Ti bom podal kar največ naukov o opojnih pijačah, da boš mogel poučen samostojno prav soditi, varovati samega sebe, pa tudi druge tega sovražnika. Prečitaj vse, kar Ti bom povedal; prečitaj, premisli in v spominu ohrani.

a) Sveto pismo o opojnih pijačah.

Sveto pismo pozna samo vino, ne pa piva, žganja in spirita, ker teh strupenih pijač tedaj še ni bilo. V svetem pismu se zmerno uživanje vina ne obsoja. Že modri Sirah pravi: »Vino je bilo od začetka ustvarjeno v razveseljevanje, ne pa za pijanost. Vino dušo in srce obveseljuje, ako se zmerno pije.«¹ Vino piti se torej dopusti, da se človek povesele in se odpočije, na skrbi pozabi; toda naj se pije zmerno, ker vino ni dano za pijanost.

Uživati se sme dobro vino tudi kot zdravilo, kakor je sveti Pavel pisal Timoteju, ki je bolehal na želodcu in je bil popoln abstinent, rekoč:² »Ne pij dalje same vode, temuč pij malo vina zavoľjo svojega želodca in zavoľjo svojega pogostnega bolehanja.« Timotej naj pije vino, toda malo. Vino je pil tudi sam Gospod; saj je šel večkrat v gostije, kjer se je vino pilo; v Kani je celo vodo izpremenil v vino. Da, odbral je vino kot tvarino za Zakrament sv. Rešnjega Telesa.

Akoravno pa se v svetem pismu ne zabranjuje prav zmerno uživanje vina, se vendar po-

¹ Eccli. 31, 35. 36.

² 1. Tim. 5, 23.

polna zdržnost izredno visoko ceni in se prišteva bogoljubnim delom. Kako se hvali sveti Janez Krstnik, ki opojnih pijač ni nikdar užival, in kako se v starem zakonu povzdigujejo Nazarejci, to je Bogu posvečeni moški, ki so se zavezali z obljubo, da ne bodo nikdar pokusili opojne pijače.

In zares! Pijača ni hrana, ker nima nič ali skoraj nič redilnih snovi v sebi; pijača je le za uživanje, za naslajevanje. Naše srce hrepeni po uživanju; da, ako si uživanje privoščimo, smo tako slabi, da kaj radi uživamo čez mero in se pregrešimo. Ako pa Ti nagnenje po uživanju premagaš, samega sebe zatajiš, da ne bi grešil, da bolj čednosten ostaneš, da se pokoriš, je to premagovanje in zatajevanje Bogu všeč in pomaga Tebi, da napreduješ v krščanski čednosti in bolj lahko premaguješ strasti.

Za čednostno življenje je tako premagovanje samega sebe naravnost potrebno, kakor že Gospod sam pravi, da naj zatajuje samega sebe, kdor hoče biti Njegov učenec. To velja o zatajevanju sploh, posebno pa še o zatajevanju glede opojnih pijač, pri katerih se tako lahko mera prekorači. Zato je popolna zdržnost od opojnih pijač več vredna, kakor pa zmernost, ker Te veliko bolj oboroži zoper nezmernost in veliko bolj gotovo ohrani v čednosti.

Popolna zdržnost se torej v svetem pismu prav posebno ceni, nezmernost pa se graja in le s studom omenja; da, nezmernost se prišteva grehom, celo takim, ki izključujejo iz nebeškega kraljestva, torej smrtnim grehom. Saj veš, kaj je Gospod povedal o bogatinu, ki je vsak dan

dobro in slastno jedel in pil: v pekel je bil pokopan. Zato svari Gospod vernike, rekoč: »Varujte se, da vaša srca ne bodo preobložena v požrešnosti in pijanosti in da sodnji dan ne pride na nagloma na Vas.«¹ In kolikokrat prišteva sveti Pavel pijanost najgršim grehom, ki zapirajo nebesa.

Vidiš, dragi mladenič, nauk sv. pisma je prav jasen. Tako si se tudi Ti vedno poučeval, poučeval v šoli in v cerkvi. Torej zmerno piti je dopuščeno, toda zmernost se zavoljo naše slabosti kaj lahko prekorači; popolna zdržnost je bogoljubno delo in Te najbolj gotovo obvaruje greha; nezmernost je pa greh, da, celo smrten greh utegne biti. Ali se ne boš ogibal nezmernosti in se ne boš nikdar opijanil? Da se zavežeš za zmernost, morda dobiš poguma za popolno zdržnost, bova sedaj nekoliko o pijanstvu govorila.

b) Pijanstvo samoposebi.

Dragi mladenič, naj Ti prav točno povem, kako nastane pijanost. Rečem, po nesrečnem vplivanju alkohola na možgane in odtod na vse živce. Kaj pa je alkohol?

Alkohol je strup. V prirodi ga ni nikjer; mora se šele proizvesti iz onih prirodnih pridelkov, ki imajo v sebi sladkor. Sladkor pa imajo v sebi mnogi pridelki, kakor grozdje, jabolka, hruške, češplje, ječmen, krompir in drugi sadeži. V prvotnem stanju nobeden teh pridelkov nima alkohola; uživaj jih poljubno, opijanil se ne boš. No, kako pa se pridobi alkohol?

¹ Luk. 21, 34.

Ako dotične pridelke stisneš in jih dalje časa pustiš na zraku, nastanejo v njih neke glivice. Te glivice vsesajo v sebe sladkor, vsa tvarina začne vreti in v tem vretju se sladkor razstavi v ogljeno kislino in alkohol; ogljena kislina izpuhti, alkohol pa ostane. Ne pridobi se pa alkohola pri vseh pridelkih enako; v vinu ga je na 100 litrov 5 do 12 litrov, v žganju 25 do 50 litrov, v spiritu 60 do 70 litrov. Tako se pridobi alkohol, ki je strup.

Ali ni strup? Saj Te opijani! Kajne, rad bi vedel, kako pijanost nastane? Čuj! Tvoji možgani so najbolj važno živčevje. Do možganov morajo po živcih priti zunanji vtisi, n. pr. vročine, glasu, svetlobe in po svetlobi vtisi predmetov, da zaznamo stvari, od katerih vtisi prihajajo; po možganih deluje volja, ki zapoveduje telesnim in dušnim močem, da delujejo, n. pr. umu, da misli, jeziku, da govori, očem, da gledajo, nogam, da hodijo; po možganih torej delujejo tudi oni živci, od katerih pride gibanje našega telesa. Iz tega izprevidiš, da le tedaj moreš spoznavati, kaj je okoli Tebe, da le tedaj moreš misliti, govoriti, gledati, hoditi, ako so možgani zdravi in v redu.

No, alkohol pa ravno na možgane vpliva. Ako pride v Tvoje telo, deluje na možgane, in sicer najpoprej, dokler ga je malo, delavnost možganov poveča in pospeši; zato se misli hitro razvijajo, jezik se razveže, noge so nekako lahke, roke se neprestano gibljejo, kri se hitreje pretaka, človeku je nekako lahko, ves vesel je in srečen. Toda ko se zaužije več alkohola, je njegov vpliv na možgane škodljiv; možgani nekako

pešajo, onemagajo; delavnost zastaja, ker se možganom moč izgublja; zato oči več tako dobro ne vidijo, misli se zaustavljajo, jezik se zapleta, noge oslabe, dokler nazadnje vse ne opeša in je človek brez zavesti.

Iz tega spoznaš, odkod pijanost in kako je od treznosti do popolne pijanosti veliko stopinj. Ako se pivcu v glavi nekoliko vrtili, ako je jezik pretežak, ako ga noge komaj še nosijo, to še ni popolna pijanost. Popolna pijanost je takrat, ko se pivec več ne zave in tudi potem ne ve, kaj je govoril in delal, ko se je streznil.

Pijanost je greh. Greši namreč, kdor se vedoma opije in pri pijači išče edino uživanja. Vedoma se opije, kdor ima ta namen, ko gre pit, ali pa kdor ve, da se bo opil, ako začne piti. Kdor pa pije ne radi užitka, ampak ker mu je zdravnik rekel, da mu je ta ali ona pijača za sedaj, za enkrat, dvakrat, trikrat zoper kako nevarno bolezen potrebna, ne greši, ako bi ga pijača morda opijanila.

Torej pijanost je greh, in sicer, ako je popolna, je gotovo smrten greh; ako je nepopolna, je po sebi mal greh. Vendar pa more tudi nepopolna pijanost biti smrten gréh radi posebnih okolišnosti. Naj nekatere naštejemo. Nepopolna pijanost je smrten greh za človeka, kateremu na zdravju močno škoduje, ali kateri tudi v nepopolni pijanosti navadno grdo preklinja, razsaja, razbija, nesramno govori, nečistost uganja, kateri močno žali starše, ali ženo in otroke in bližnjega sploh, kateri radi zapravljanja ne more plačati dolgov, ne more preskrbovati svoje družine.

In kako gnusno je pijanstvo! Človek zapravi ono čast, do katere ga je Bog povzdignil, da stoji visoko nad vsemi drugimi stvarmi, nad vsemi živalmi. Bog Ti je dal razum, da spoznavaš dobro in hudo, resnico in zmoto; dal Ti je prosto voljo, da Se sam odločuješ za vse, kar je dobro; dal Ti je dar govora, da moreš odkriti vse srce Svoje; dal Ti je raznih nagonov, da jih lepo brzdaš in jih s spoznanjem uma prav uravnavaš. Teh prednosti žival nima. Ona nima razuma, nima proste volje, nima daru govora, ne more nagonov obrzdavati.

Sedaj pa poglej pijanca. Ali je še človek? Da, po zunanji obliki je še, toda naštetih prednosti ne more več uporabljati, postal je kakor žival. Um ne deluje več, ne ve, kaj je dobro in kaj slabo; le pripoveduj mu kako resnico, ničesar ne razume, s topim očesom Te gleda. Prosta volja je izgubila svojo moč in grdi nagoni vladajo; odtod nesramnost in nečistost, odtod maščevalnost, sirovost, nasilnost. Pravega govora tudi več nima; z jezika mu prihajajo neki glasovi, pa vse je nekako nerazumljivo, brez razuma ponavlja neprenehoma vedno iste besede; poizkuša zapeti, toda zatuli in zarjove, da je ljudi kar strah. Tudi obnašanje njegovo ni več pametno in primerno, skače kakor nor, uganja neumnosti, bedaste šale, glupe nespodobnosti. Glej, do živali se je ponižal! Groza!

Pa kaj pravim, do živali? Še pod žival! Saj je zapravil še one sposobnosti, ki jih ima tudi žival: mogel je lepo, mirno hoditi, kakor je hotel in je bilo potrebno, kakor se tudi žival prosto giblje, riba v vodi, ptica v zraku, živad na zemlji.

Toda, kaj je napravil alkohol, ko je prevzel možgane? Pijanec ne more več čvrsto stati, noge omahujejo, ziblje se semtertja, komaj se še lovi, nazadnje pade v prah ali blato ali jamo, kakor je dolg in širok. Ali ni to izpod živali, ki prostega gibanja ne izgubi?

Človek ima počutke, da vidi, sliši, duha, okuša, tipa. Take počutke imajo tudi živali. Toda poglej pijanca, ali mu ti počutki še kaj delujejo? Oh, oko mu je motno, vse predmete vidi po dvoje, vse okoli njega se vrti; sluh mu je odpovedal, Tvojih besedi ne razume, le nekak šum mu pride do ušes, tip mu je prenehal, ne čuti ne vročine, ne mraza, ne udarcev, ne ran. Vprašam Te, ali se pijanec ni pogreznil pod žival? Oh, ko bi bil pri sebi, moral bi se samega sebe sramovati. Po Božji podobi je ustvarjen, da naj gospoduje nad zemljo in nad vsemi vidnimi stvarmi in naj bo nad nje povzdignjen kot njihov gospodar in kralj: toda kje je ta podobnost Božja, kje to gospodstvo pri pijancu?

Dragi mladenič, ali se Ti pijanstvo ne bo gnusilo in studilo v dno Tvoje duše? Saj pijanca po pravici zaničujejo vsi pošteni ljudje, ga obžalujejo prijatelji, ga zasmehujejo sovražniki, se iz njega norčujejo otroci, ki ga vidijo in krohotaje za njim dirjajo. Ali boš tudi Ti pogazil Svojo čast, Svoje človeško dostojanstvo? Ali ne boš ubogal apostola Pavla, ki piše Rimljanom:¹ »Kakor podnevi pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in nevoščljivosti, temuč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa in ne strezite mesu v poželjenju!«

¹ Rom. 13, 13.

c) Pijanstvo in telesno zdravje.

Govorim o pijanstvu, ne pa o enkratni pijanosti. Pijanstvo je namreč stalno nagnenje do nezmernega uživanja opojnih pijač. Nezmeren pa ni samo tisti, katerega pijača popolnoma omoti, ampak tudi tisti, ki toliko pije, da mu pijača izdatno škoduje v kateremkoli oziru; saj se v tem slučaju ne drži meja, ki mu jih predpisuje razum.

Drevo se pozna po svojem sadu; dobro drevo rodi dober sad, slabo pa rodi slab sad. Dragi mladenič, poglejva sadove pijanstva, sadove za telo, za dušo, za družino in za družbo. Ne preplaši se! le pogumno za menoj, da natančno preiščeva, kaj alkohol napravi, da se prepričava, da je alkohol grozen strup. Najpoprej poglejva, kako vpliva alkohol na telo?

Alkohol kvari vse telesne organe; posebno pogubno vpliva na one organe, ki služijo življenju; pokvari, pokazi jih in tako izpremeni, da ne morejo več izpolnjevati one naloge, ki jo imajo za telo, da ostane zdravo. Poglejva le najbolj važne organe.

Prevažen organ za telo je želodec; on mora hrano predelati in prebaviti, da se izpremeni v kri. Zato mu je potreben želodčev sok, katerega daje sluznata koža želodčeva. No, po alkoholu se pa prenapolnijo krvne cevi v tej koži, vname se in zato zastaja proizvodnja za prebavo potrebnega soka; počasi se želodec razširi, v njem se napravijo grdi čiri, nazadnje preplete kožo celo rak, ki je smrtna bolezen. Vidiš, sedaj veš, zakaj pijanec nima teka in ne mara jesti.

Važen organ za telesno zdravje so tudi jetra. Jetra tehtajo okoli poldrugi kilogram in so na desni strani telesa pod zadnjimi rebri. Jetra izločujejo iz sebe žolč, ki je prepotraben, da predela maščobo jedil, da prepreči gnilobo v črevih in pospešuje odstranitev izrabljene hrane. Vidiš, kako potrebna so zdrava jetra, da ostaneš zdrav in se dobro počutiš. No, kaj pa napravi alkohol? On napravi v jetrih razne čire in stalna vnetja. Vsled vnetij jetra najpoprej otečejo in dobe bu-laste izrastke, potem pa se skrčijo in z rumen-kastimi zrnici pokrijejo; odtod zlatenica in vodenica, nazadnje zgodnja smrt.

Tretji organ so ledvice, ki so za telesno zdravje jako važne. Vsak človek ima dve ledvici, ki sta v trebušni votlini ob koncu hrbtenice. Ledvice imajo nalogo, da čistijo kri od strupenih primesi in da te strupene primesi, pa telesu nepotrebno vodo iz telesa odstranjujejo. Kajne, kako je to za zdravje važno? No, preobilen alkohol pa ledvice kvari; najpoprej otečejo, da še preveč delujejo; potem se pa skrčujejo in za delo pešajo. Posledica je, da telo izgubi potrebnega beljaka, pa je človek ves slaboten in da se izrodi vodenica.

Za življenje prevažno je srce. Glej, tudi to pokvari alkohol. Srce je v prsih med pljučami zadaj za prsnico in levimi rebri. Ima pa srce prevažno nalogo; naj poganja kri po vsem telesu, da tako raznim delom prinaša hrane in kisika, ki jim je potreben. Kri se namreč v pljučih navzame svežega kisika, ki ga iz zraka posrka; ta rdeča kri pride v srce, srce se stisne in tako po žilah požene kri po vsem telesu do najmanjših

delov; tem delom odstopi kisik, pobere pa iz njih nezdrave snovi, posebno dušik; ta kri, ki je sedaj bolj višnjeva, se po žilah dovodnicah steka v srce in iz srca nazaj v pljuča, kjer odda nepotrebne snovi, se navzame zopet kisika in začne iznova svoj tek po telesu. Kajne, sedaj veš, kako važno za zdravje in življenje človekovo je srce! Alkohol pa ravno na srce prav škodljivo vpliva. Po alkoholu se srce razširi, začne neredno biti, maščoba se mu napravi in ker radi alkohola žile dovodnice zapnijo, je nevarnost za srčno kap in torej za naglo smrt.

Oglejva si še najbolj nežne organe našega telesa, to so možgani z živčevjem. Živci prepletajo vse telo od glave do nog; združijo se s hrbtenico in po hrbtenici z možgani. Čula sva že, da živci služijo prvič spoznavanju, ker prejemajo zunanje vtise in jih vodijo v možgane, drugič telesnemu teženju in gibanju, ker prenašajo iz možgan po telesu zapovedi volje. Kako imenitni so torej živci za vse dušno življenje! No, alkohol jih zastrupi. Spočetka alkohol živce izpodbudi na bolj napeto in hitro delo, potem pa jim uničuje moč, da pešajo, in človek vedno bolj težko spoznava in se vedno bolj težko giblje, dokler živci popolnoma ne opešajo. O škode!

To škodo pa alkohol zato napravi, ker ima štiri škodljive lastnosti. Najpoprej se rad združi s kisikom, ki ga odtegne telesu; ker ni kisika, se maščoba jedil ne more skuhati in lega po najbolj važnih organih, po srcu, po ledvicah, po jetrih in jih zavira pri delovanju. Potem jemlje alkohol moč živcem, da le slabo delujejo, ali pa vso moč izgube; živci niso sposobni prejemati zuna-

njih vtisov, odtod izvira, da pijanec slabo vidi in sliši, ali pa se celo ničesar ne zave; odtod izvira, da se ne more gibati, ker so živci po alkoholu opešali; odtod izvira razširjenje srca, ker so opešali živci, ki ga stiskujejo in ga ne morejo dosti stisniti. Zatem se radi alkohola vlega apno po žilah; žile postanejo krhke, bolj ozke, da se ne more kri po njih lahko in dosti hitro pretakati; ako se vsled napora ali večjega čuvstva kri bolj silno požene po telesu, žile krvi ne morejo dosti hitro propustiti, pa se more žila pretrgati, kri se izlije po možganih ali po notranjih delih telesa, nastala je kap (mrtvoud) in posledica je dostikrat nagla smrt. Nazadnje alkohol žile razširi; zato se v krvnih ceveh več krvi nabere; zato pordeči in se vname sluzna koža v želodcu; zato navaljuje kri v možgane pijanca.

Kajne, sedaj boš razumel, da je alkohol v resnici strup, ki kvari in pokvari vse prenežne in za življenje potrebne telesne dele, organe. Ni čuda, da si kvari zdravje, nakopava slabosti in bolezni in prikrajšava življenje, kdor ima navado nezmerno piti.

Pa to še ni vsa telesna škoda, ki je povzroči alkohol. Alkohol je kriv preteпов, ran, mnogih nesreč, tudi samomorov. Ker je pijancu spoznanje slabo in um potemnjen, zato ne vidi raznih nevarnosti. Čita se, da je ta utonil, oni v brezno padel, drugega da je vlak povozil; zakaj? Ker je bil pijan. Čuje se o pretepih, pobojih. Zakaj? Pijani so bili! Alkohol namreč poslabša s škodljivim vplivom na možgane moč presojevanja, vzbuja pa zato v človeku prepirljivost, jezljivost, razdražljivost, divjost, togoto; zato zadostuje

mala besedica, že je prepir, jeza raste, pretep nastane, poboj je tu. Nazadnje provzroči alkohol tudi norost vsled pijanosti. Oh, koliko trpljenje! Bolniku norcu se zdi, da gleda gnusne živali, grozne strahove, same hudiče, ki prihajajo ponj; dogodi se, da besen zgrabi vrv in se obesi, ali zgrabi nož in se zakolje.

Dragi mladenič, točno sem Ti razložil, zakaj je alkohol strup za telo. Ali ni torej nezmerno uživanje alkohola greh, smrten greh? Ker je pa alkohola v žganju mnogo več, kakor pa v vinu, v špiritu pa še več, ali se boš čudil, da žganjar, ali kdor uživa špirit, še hitreje opeša, oboli, znori? Ali ne boš obsojal onih nespametnih mater in očetov, ki že malim otrokom silijo vino, celo žganje in jih tako zastrupljajo? Ali se ne boš žalostil radi navade, ki se vsak dan bolj širi, da se zjutraj daje čaj z rumom ali žganjem, ne pa redilna hrana, da delavec najpoprej in zmeraj zahteva koj na tešče in podnevi večkrat žganja, še več pa vina. Ni čuda, če mnogi pešajo in so leni, pa tudi brezobzirni in nerazsodni.

Da, alkohol ubija zdravje in delavno moč. Ubija zdravje, ki je vendar prepotrebno za našo časno srečo. Kako je človek nekako vesel in dobro razpoložen, dokler je zdrav! Kaj Ti pa koristi lepa hiša, obilno premoženje, zemeljska čast, ako si bolan, pa moraš ležati, ali le po sili vlačiš okoli svoje hromo telo? In to neprecenljivo zdravje si boš Ti vedoma kvaril? Kvaril sedaj v mladih letih?

In delavna moč? Vzemiva najpoprej telesno delo. Razširjena je misel, da alkohol daje moči za delo. O kolika prevara! Da to ni res, lahko

spoznaš iz tega, kar sva že preresetavala, kako kvari alkohol vse živčevje in kri, da telo peša. Pa tudi vsakdanja izkušnja uči, da se delavnost zmanjšuje, če bi se tudi le malo alkohola uživalo. Tako se je opazilo pri delavcih in vojaki, pri katerih so učenjaki napravili poizkušnje, da se še bolj prepričajo, ali je alkohol res tako škodljiv. Pokazalo se je, da se je storilo več dela in bolj natančno, kadar se ni nič pilo, kakor pa kadar se je kaj pilo, akoravno le v mejah popolne treznosti. Tudi uči izkušnja, da so ljudje za posebno naporna dela tedaj najbolj sposobni, ako se opojnih pijač zdržujejo več časa. To vedo borivci, telovadci, hribolazci. Za voditelje avtomobilov se jemlje najrajši in skoraj izključno le možje, ki so popolni abstinenti.

Pa tudi sposobnost za duhovno delo alkohol zmanjšuje. Duša je sicer duh; toda navezana je na telo; zato bolje deluje, ako je telo zdravo. Posebno možgani z živci so tisti del telesa, ki ga duša najbolj uporablja. Ako se pokvarijo možgani in živci, duša ne more razvijati svoje delavnosti, nazadnje njena delavnost popolnoma preneha. Videla sva pa, kako škoduje alkohol možganom in živčevju. Pa tudi izkušnja uči, kako peša v pijancu duhovno delo. Zmanjšuje se pijancu moč mišljenja, pojema mu spomin, slabi mu volja in njen odpor zoper strasti, zmeša se mu moč predstavljanja, da se mu nazadnje zblede in dozori za blaznico.

Kajne, res je, da je nezmerno uživanje alkohola zdravju škodljivo! Že modri Sirah pravi:¹
»Zavoljo pijanosti jih je že veliko pomrlo. Kdor

¹ Eccli. 37, 34.

je pa trezen, si življenje daljša.« In: ¹ »Kdor greši pred očmi svojega Stvarnika, bo prišel zdravniku v roke.« Nazadnje: ² »Kakšno življenje ima on, ki si ga z vinom krajša!«

Dragi mladenič! ali se ne boš ogibal tega strupa, da si ne pokvariš Svojega telesa? Tebi se telo šele razvija, pa bi ti alkohol še bolj škodoval in zamoril popoln razvitek raznih njegovih delov, posebno možgan in živcev, da bi bil Ti slabič, obžalovanja vreden slabič v telesnem in dušnem življenju. Oh, kako izginjujejo čvrsti, jaki mladeniči tam, kjer se mnogo alkohola uživa, posebno tam, kjer se popiva žganje! Pa tudi, kako zabiti so pijanci, kako zabiti njihovi otroci, vsaj večinoma!

d) Pijanstvo in krščansko življenje.

Pregledala sva škodo, ki jo alkohol provzroči na telesu; preglejva še škode, ki jih provzroči na duši. Trdim, da ga ni greha, katerega ne bi storil pijanec. V tem oziru je pijanost zato nevarna, ker zapeljuje na glavne grehe, ki so vir tolikim drugim grehom. Naštejva le nekatere.

Pijanstvo zapeljuje k lenobi. Pijanec kaj rad opušča delo in lenari. Pijača je poseben užitek, po katerem koprni telo. Za uživanje je pa treba časa in ker je užitek tako prijeten, se čas namenjen za delo porabi za uživanje; pijanec posedla po gostilnah, kjer pije, igra, se glasno razgovarja, presoja in obsoja bližnjega, deželsko in duhovno gosposko. To mu je bolj ugodno kot

¹ Eccli. 38, 15.

² Eccli. 31, 33.

delo. Zraven pa pijancu tudi delavnost pojema. Kdor hoče delati, mora imeti za delo veselje in dobro voljo; tako veselje in voljo ima pa človek le za ona dela, za katera čuti v sebi moč in sposobnost. Pijanstvo pa kvari živce, da telo za delo ni več popolnoma sposobno, delavnost se zmanjšuje, zmanjšuje pa tudi volja in veselje za delo. Ali veš, kaj je »plavi ponedeljek«? V nedeljo se je pilo mnogo in pozno v noč, odtod splošna telesna opešanost in nerazpoložnost za delo v ponedeljek.

Vidiš, lenoba je hčerka pijanosti. In ali ni nesreča, ako človek začne lenariti, delo opuščati ali samo površno opravljati? Pijanstvu vdan delavec bo izgubil delo, uslužbenec bo izgubil službo, kmet bo osiromašil: vedno velja Gospodova beseda »da si bomo morali v potu obraza služiti kruh«.

Pijanstvo zapeljuje na nečistost in nesramnost. Že sveto pismo trdi:¹ »Vino dela nečistost in pijanost hrup; kdorkoli ima nad tem veselje, ne bo nikdar moder.« To velja za vse ljudi, za može, posebno pa za mladeniče. Nedolžen in sramežljiv mladenič zabrede v gostilno k pijanim tovarišem; tu se nesramno govori, nesramno prepeva in za nesramna dejanja pripravlja; mladenič greši, izgubi nedolžnost, strast vzplamti in grehi se ponavljajo, pomnožujejo. Celo sicer zvesti zakonski možje so v nevarnosti, da v pijanosti pogazijo zakonsko zvestobo, kakor že sveto pismo trdi:² »Tvoje oči bodo po tujkah gledale in tvoje srce bo spačeno govorilo.« Koliko zapeljevanj,

¹ Prov. 20, 1.

² Prov. 13, 33.

koliko prešeštvovanj izvira iz pijanosti! To nam izpričuje vsakdanje življenje, to zdravniki in sodnije. Velja pregovor: »Kjer je pijanost, tam je nesramnost.«

Pa to tudi čuda ni. Vino najpoprej posebno močno vzbudi v telesu meseno poželenje; kri se razburi, domišljija se zmeša, živci se razdražijo in tako se vzbude in razvijejo najnižji telesni nagoni, mesenost, poželjivost. Potem pa vino zmanjša moč volje, da se ne more uspešno upirati silno ojačenim strastem, posebno če se pridruži nagovarjanje in zapeljevanje. Ako se mesenim nagonom komaj branimo, kadar smo trezni, kako se boš branil, kadar si pijan in v oblasti alkohola!

Dragi mladenič! ali se ne bojiš nesramnosti in nečistosti? Saj je vedno smrtni greh in oropa. Te nedolžnosti, deviške čistosti, posvečujoče milosti Božje in strast vzbujena ne miruje več, nikoli ni sita, še več in še več zahteva, podjarmi te, nesrečen boš!

Pijanstvo vzbuja jezo. Sveto pismo trdi:¹ »Vino, če se nezmerno pije, napravi zdražbe in jezo in veliko razdrtij.« Dokler je pivec le nekoliko vinjen, sedi s tovariši pri mizi v zabavnem razgovoru, šali se in smeja. V razgovoru se mu kaj oporeka; hipoma se razburi, razjezi in zabrusi ostro besedo nazaj. Odgovor ne izostane, jeza raste, vpitje se prične, poskoči se kviško, nastane pretep, pobjoj. Pogosto se čita o pobjojih s poleni, z nožem; prijatelj potolče prijatelja, brat pobije brata. Kje je temu iskati vzroka? Od sto slučajev jih je prav gotovo devetdeset provzročil alkohol,

¹ Eccli. 31, 38.

provzročilo vino, žganje. Poboju pa sledi ječa, obsodba, kesanje, sramota.

Dragi mladenič! temu se ne boš čudil, ako pomisliš, kar sva že govorila o vplivu alkohola na telo. Alkohol razburi kri, razdraži živce, razpali domišljijo; odtod nekak pogum, nekaka bojevitost, ki se pokaže pri prvi priliki; in ker še potemni pamet in razsodnost, ni čuda, da pijanec nič ne misli na posledice divjih preteprov.

Pijanost ovira izpolnjevanje krščanskih dolžnosti. Pijanec ne mara dosti za molitev, ne mara za službo Božjo, ne mara za svete Zakramente. Pijanstvu vdan mladenič lahko zamudi sv. mašo, ali pa je pri sveti maši samo telesno, nič ne moli, prepušča se drugim, morda grešnim, ali nesramnim mislim. Pijanstvu vdan mladenič ne mara za pridige, posebno ne za pridige proti pijanstvu; pridig ne posluša, srca mu beseda Božja ne ogreva, strasti ga vedno bolj prevzemajo. Pijanstvu vdan mladenič ne mara za sv. Zakramente; dosti je v letu enkrat, dvakrat; prejme jih površno, kesanja in dobrega sklepa ni, ali pa komaj, komaj zadostno; prav kmalu, morda še tisti dan gre nazaj v tovarišije, katere zapustiti je obljubil, ostane stari pijanec; zato ga vest boli, glas vesti zamori v sebi in mrzi na sv. Zakramente; boji se domačega gospoda, zato gre v adventu ali o veliki noči k tujemu izpovedniku, meneč, da le odvezo dobi, ker tuji gopod ga tako ne pozna, ne bo preveč zahteval, laglje bosta opravila; tako svete Zakramente zlorabi!

Pijanstvu vdan mladenič nazadnje nekako obupa, da bi se mogel popraviti; pogum izgubi; ne zaupa več ne svoji moči, ne molitvi, ne svetim

Zakramentom, pa se prepusti alkoholu in pregreham, ki so z njim združene, posebno nečistosti. Celo vera mu peša, dvomi o veri in kaj ugodni so mu razgovori, kjer se govori proti veri. Kajne, vest mu je obtežena, peče in skeli ga, ker ga vera obsoja in ga straši s kaznimi po smrti, z nesrečno večnostjo: oh, ko bi se mogel teh muk iznebiti! Kaj pa, če vera ni nič? To mu pride na misel in brezveren govor mu zato izredno ugaja.

Dragi mladenič, kajne, kako bi bil Ti nesrečen, ko bi se vdal pijanosti! Iz te nesreče pa izhaja neka posebna nezadovoljnost srca, nič mu ni všeč, življenje gleda le bolj od črne strani brez upanja. Čuti, da je nesrečen, da nima nikjer veselja, da se zdravje zmanjšuje, da ga moči zapuščajo, da se v siromaštvo pogreza, da nima od nikoder tolaže, da je nekako zapuščen. Zato je nezadovoljen s seboj, nezadovoljen z vsem svetom; pa toži in godrnja in še več pije. Krivdo zvrča na druge, zvrča na Previdnost Božjo, na Boga in se mu polagoma v srcu zaredi neka zoprnost, da, celo neka sovražnost do Boga. In ali je čudno, da se v tem razpoloženju od Boga še bolj oddaljuje in opušča dolžnosti krščanskega življenja?

Ni zmotno, ako trdimo, da ona posebna nezadovoljnost, ki je sedaj na svetu prevzela nekako vse kroge in stanove, izvira iz preobilo zaužitega alkohola, kakor se to dandanes po svetu opaža.

Dragi mladenič! ali ne boš zatrepetal in trdno sklenil, bežati od alkohola, varovati se pijanstva?

e) Pijanstvo in družina.

Dragi mladenič! nisva naštela še vseh hudih posledic, ki izhajajo iz pijanstva. Le pogum imej in pojdi za menoj, da Ti pokažem še druge grozote, katere zakrivi pijanstvo. Pijanec ne škoduje le sebi, ampak tudi svoji družini.

Pijanec uniči srečo družine. Družina je srečna, ako se mož in žena, otroci in starši spoštujejo in ljubijo; kjer je spoštovanje in ljubezen tam je tudi mir in zadovoljnost, torej tiha, mirna sreča. To pa razdere pijači vdan oče, gospodar. Kako bi mogla spoštovati in ljubiti žena svojega moža, kako otroci svojega očeta, ako po gostilnah zapravlja premoženje, hodi vrtoglav domu, doma vpije, razgraja, kolne, grdo ravna z ženo in z otroci. Koliko žalostnih ur je v taki hiši, posebno v sobotah, nedeljah in praznikih zvečer, torej v najsvetejših časih, ker ravno te čase gospodar poseda po krčmah in morda pozno prikolne domov! Kdo more prešteti solze, ki se pretočijo v tako nesrečni hiši!

Pijanosti vdan oče pohujšuje otroke. Starši so dolžni vzgojiti otroke ne le za časno, ampak tudi za večno življenje. Bog bo zahteval otroke iz rok staršev. Pijanski oče pa te dolžnosti ne more izpolniti. Pač more otrokom zapovedati, jih svariti in kaznovati, toda bo li njegov pouk kaj zalegel? Saj z zgledom vse podere; zgledi namreč vplivajo na otroke močnejše, kakor pa beseda. Oče daje otrokom slab zgled: saj ga vidijo nezmernega, saj čujejo, kako vpije in preklinja, saj so priče njegove sirovosti! Tudi otroci bodo bolj sirovi, bodo zmerjali in preklinjali,

bodo morda kmalu nezmerno popivali kakor oče. Kolika odgovornost pred Bogom! Ali ne bodo za očeta veljale grozne besede Zveličarjeve zoper pohujšljivce, katerim grozi, da bi jim bilo bolje, naj bi se jim mlinski kamen obesil na vrat in bi se potopili v globočino morja?

Pijan gospodar pahne družino v siromaštvo. On zapravlja premoženje za nepotrebno, škodljivo pijačo, večkrat zamuja delo in poseda po gostilnah, polagoma postaja za delo nesposoben, ker si je izpodkopal zdravje. Oče bi moral podegovano premoženje ohraniti, da, moral bi ga pomnožiti, da preskrbi družino, kakor je dolžan. Premoženje je last vse družine; kolika krivica za družino, ker ga zapravlja. Kmalu se opaža, da pijančeva hiša propada, da so njive in travniki zanemarjeni, gozdi izsekani, da žena in otroci stradajo. Koliko posestev je uničil alkohol! V vsaki župniji je dosti svarilnih zgledov. In ali ni to greh za pijanskega očeta? Kaj trdi o takih zanikarnejših sv. apostol? On pravi:¹ »Ako pa kdo za svoje in zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika.«

Potem se rado zgodi, da so potomci pijanca slabih telesnih in dušnih moči. Kajne, saj sva že čula, kako alkohol pijancu pokvari možgane, živce in kri. Zdravje staršev pa prav mnogo vpliva na zdravje otrok. Zato se večkrat dogodi, da so otroci pijanca bolj slabotnega telesa, slabih živcev, omotični, in za razne bolezni prav razpoloženi, da se jih hitreje primejo.

No, ne samo telesno, ampak tudi duševno otroci pijančevi pogostokrat zastajajo. Duša upo-

¹ Tim. 5, 8.

rablja za delovanje telesne organe, posebno možgane in živčevje; ravno te organe pa alkohol pokvarja in zato ni čuda, ako duša ne more delovati, kakor bi bilo potrebno. In ker slabost očetova rada preide na otroke, zato so otroci pijančevi prav pogostokrat duševno manj vredni, slab jim je razum, slab spomin in zaostajajo v šoli za svojimi vrstniki. Da, dogodi se večkrat, da otroci pijančevi postanejo topi, celo blazni. To izpričujejo norišnice in zavodi za tope: velik del stanovavcev prihaja po rojstvu od pijancev.

Še celo v čednostnem življenju zaostajajo otroci pijanca. Za čednostno življenje je razen milosti Božje potrebna prav čvrsta volja; milost Božjo dobi vsakdo, čvrste volje pa ni v otroku, ki je po pijanem očetu dobil le preslabo telo. Pa tudi nagon do pijanstva se od očeta podeduje. Ako zraven pomisliš, kako pomanjkljiva je vzgoja v hiši pijanca, ne boš se čudil, da so otroci pijančevi tolikokrat pokvarjeni, malopridni.

Res je, da se žalostne posledice za telo, za dušo in za čednost ne pojavijo vselej in povsod, vendar večinoma se uresničuje, kar sem povedal, ako ne ravno v prvem, pa v drugem in tretjem kolenu.

Nazadnje pa še sramota. Čast očetova obseva vso hišo, ženo in otroke, sramota očetova osramoti vse njegove. Saj se pijanstvo smatra za nekaj sramotnega, pijanca zasmehujejo že otroci na cesti; iz pijanosti se rodi siromaštvo, katero sicer po sebi ni sramotno, pač pa ako je zadolženo, kar je pri pijancu; in ako se v pijanstvu dogodi kak pobj, o sramote! In glej, na pijančeve otroke kažejo s prstom, otroci poštenih,

treznih staršev se jih nekako ogibljejo: o siromašni otroci, siromašna žena!

Dragi mladenič! Ali ni vse to resnično? Ali Ti ni poznana nobena siromašna družina, na katero kažejo s prstom in o kateri šepetajo, kako je bila premožna, pa radi pijanstva sedaj vse razpada. Ali boš tudi Ti taka nesreča za družino, kateri boš življenje dal?

f) Pijanstvo in družba.

Ali še ni konec, ali še nisva naštela dovolj žalostnih posledic pijanstva? boš strmé vprašal, dragi mladenič, ko zagledaš novo točko. Ne, le za menoj, da prideva do konca!

Pijanec je na škodo tudi skupnemu družal nemu življenju v občini in v državi. Prva pogubna posledica za občino in državo je splošno zapravljjanje. Pijanec, preračuni, koliko zapiješ in zapraviš! Ako posameznik mnogo zapravi, kaj šele občina, okraj, dežela, država. Nedavno sem bil v okraju, v katerem iznaša samo davek na žganje skoraj pol milijona kron. Ne samo na Ruskem, na Angleškem, v Belgiji na Nemškem je grdobno pijanstvo že nekako narodna pregreha, tudi pri nas nismo nič boljši. Ali ne iznosi samo davek na žganje več milijonov? Koliko šele iznosi denar, zapravljen za popito žganje samo! Koliko se pije, nam izpričujejo razne gostilne, katerih je vedno več in katere večinoma dobro izhajajo. Oh, na tisoče milijonov se zapravi za pijačo po raznih državah! Mi živimo v času alkohola, katerega se proizvaja vedno več. Koliko je žganjarij po naših hribih, semtertja je vsaka

hiša žganjarna. In kdo pije žganje? Oče, mati, sinovi, hčere, otroci, včasih celo dojenčki!

Zdravje in življenje so predragoceni darovi Božji. Dragi mladenič, že sva se prepričala, kako ruši telesno zdravje ravno alkohol. Kolika nesreča, ako se pijanstvo poloti večine prebivalstva! Ali ne bo ljudstvo pešalo, ali se mu ne bo zmanjšala delavna moč, ali ne bo zaostajalo, hiralo, polagoma izumrlo? In potomci? Saj so potomci pijancev telesno in duševno manj vredni! No, kaj pa, če sta pijanca oče in mati in morda že oslabela potomca pijanskih staršev! Kakšen rod bo rod prihodnji! V pijanstvu se človek koj raztogoti, pa nastanejo poboji: koliko krvi in ran v kraju, kjer je pijanstvo močno razširjeno. Odkod največ nesreč na železnicah, v tovarnah, v rudokopih, kjer se jih mnogo rani ali pobije? ali ne od pijanstva, ker pijanec ves zmešan ni pazil, kakor bi moral, pa se je zgodila nesreča.

Pijanstvo je nazadnje tudi krivo velikih davkov. Kdo napolnjuje ječe, bolnišnice, norišnice, siromašnice? Ali ne v velikem številu ravno pijanci in njihovi otroci? Z razširjevanjem pijanstva se množe vse te naprave, ki pogoltnejo prav mnogo denarja, da se davkoplačevalci vedno huje pritiskajo. Za hudobneže morajo plačevati in trpeti nedolžni!

Dragi mladenič! Kajne, kaka kuga je pijanstvo! Nič nisem pretiral, vse je res, kar sem povedal. Ljubezen do Sebe, ljubezen do družine in ljubezen do naroda naj Te zadržuje, da ne greš na pot nezmernega uživanja opojnih pijač, marveč sveto prisežeš, da boš ostal trezen in zmeren vse dni Svojega življenja.

g) Varuj se pijanstva.

Ako premišljuješ vse posledice, ali ne boš trdno sklenil, da se boš varoval pijanstva? Dobro! Toda, kaj pa, če si že pijanec? če se včasih opiješ, ali morda pogostokrat? Kaj pa tedaj? Dragi mladenič! ne obupaj, poslušaj, kar Ti bom sedaj povedal in ubogaj!

Morebiti si že popoln pijanec, da si pijan prav pogostokrat in to že več časa. To bi bila velika nesreča. Zloraba alkohola Te je znotraj že zastrupila in Tvoje grlo je nekako izsušeno; vedno si žejen, siloma Te nekaj vleče k pijači, da piješ in zopet piješ in se opiješ; nezmerno uživanje alkohola Ti je že nekako potrebno.

Ako si tak, vedi, da si že telesno močno bolan. Zato Ti molitev in sveti Zakramenti ne morejo sami pomagati. Kaj Ti pomaga grenko kesanje in še tako dober sklep, ker Ti je radi pokvarjenih možgan in oslabeledih živcev volja onemogla in si sužen strasti. Ali ni pomoči? Je še; namreč zraven molitve in svetih Zakramentov moraš skleniti, da nobene opojne pijače več ne pokusiš in ta sklep moraš tudi izvršiti. To je edina pomoč. Ker ako vzameš kupico v roko in si privoščiš le požirek, izgubljen si, vzbujena strast Te bo premagala, pa boš pil in pil, dokler nisi popolnoma pijan. Toda, kako boš mogel ta sklep izpeljati? Ali bo mogoče doma? s pomočjo dobrega prijatelja, kateremu daš oblast, da Te s silo odvrne od gostilne, od pivske družbe, od kupice? Poizkusi. Po nekaterih deželah imajo take zavode, kamor se tak nesrečnik zateče. V takem zavodu je strog red, ni prilike za pitje, vadi

se dotičnik v popolni zdržnosti. Mnogi okrevajo in se pozdravijo; toda ko pridejo domov, morajo tudi doma biti popolnoma zdržni, ker ako niso popolnoma zdržni, pa mislijo, ena kupica mi ne bo škodovala: izgubljeni so, strast se povrne s poprejšnjo divjo silo.

No, upam, da tudi v najhujšem slučaju Ti še nisi zabredel tako daleč. Malokdaj se močno opiješ, toda do opojnih pijač si močno nagnjen in večkrat jih potegneš čez mero. Morda opojne pijače uživaš pogostokrat precej obilno, nisi ravno močno pijan, vendar pa precej natrkan; morda nisi ravno posebno pijan nikoli, vendar pa piješ toliko, da že čutiš, kako Ti pijača škoduje; morda toliko piješ, da si zares že postal zapravljivec, kar zaslužiš in pridobiš, kaj rad vse po grlu poženeš; morda v sobotah, ob nedeljah in praznikih zvečer prav pozno v noč posedaš po gostilnah in drugi dan nisi za nobeno rabo.

Dragi mladenič! Ako Te le eden teh slučajev zadene: v nevarnosti si, kmalu boš popoln pijanec. Na noge, koj si pomagaj in reši se nevarnosti, premaguj strast, da ne postaneš njen nesrečen sužen. Toda kako?

Svetoval bi Ti popolno zdržnost, svetoval, da stopiš koj v družbo popolne abstinence in se s tovariši zavežeš vsaj za eno leto, da opojne kapljice niti ne pokusiš. Molitev, sveti Zakramenti in trdna volja, pa zgled tovarišev Ti bo pomagal.

Ako tega sveta ne ubogaš, pa naredi trojen sklep. Najpoprej skleni, da ne boš nikoli pokusil žganja. Ker ima žganje mnogo alkohola, zato hitreje opijani; pa tudi bolj zapeljivo je žganje, ker žge in peče in suši, in zato le še več zahteva.

Ako hočeš biti zmeren, se mu moraš odpovedati popolnoma! Saj nič ne koristi, pač pa mnogo škoduje.

Potem si določi mero vina, katere ne boš nikoli prekoračil. Tega sklepa ne prelomi nikoli. Zato ne posedaj po krčmah; ko je mera dopolnjena, vstani pogumno in naravnost domu. Ako pa te mere ne moreš držati, marveč jo večkrat prekoračiš, in ga vsaj nekoliko v glavo dobiš, pa za Te ni drugega pripomočka, kakor da se zavežeš za popolno zdržnost in stopiš v cerkveno družbo popolnih abstinentov. Ne pomaga nič, to mora biti: ali hočeš postati najgrši pijanec, nesreča in sramota Sebi in družini, pa v nevarnosti nagle smrti in večnega pogubljenja?

Nazadnje moraš skleniti, da se boš ogibal bližnje priložnosti za nezmernost. Le izprašaj si vest, kje in kdaj se najbolj gotovo spozabiš. Ali v tej gostilni? Ali v tem društvu? Ako se hočeš popraviti in rešiti, v to gostilno, v to društvo ne smeš po nobeni ceni nikdar in nikoli. Kaj pravi sveto pismo? Čuj, v bukvah pregovorov se čita:¹ »Grehu pojdi daleč s pota in ne bližaj se durim njegove hiše!« Odločne so tudi besede Zveličarjeve, ki pravi:² »Ako Te pohujša Tvoje desno oko, izderi ga in vrzi ga od Sebe; zakaj boljši Ti je, da eden Tvojih udov pogine, kakor da bi bilo v pekel vrženo Tvoje celo telo. In ako Te pohujša Tvoja desna roka, odsekaj jo in vrzi jo od Sebe; zakaj boljši Ti je, da eden Tvojih udov pogine, kakor da bi bilo vrženo v pekel Tvoje celo telo.«

¹ Prov. 5, 8,

² Matth. 5, 29. 30.

Dragi mladenič! Ta trojni sklep moraš storiti in ga tudi stanovitno izvrševati. Uprlo se Ti bo Tvoje telo in zahtevalo pijače, mamili Te bodo pivski prijatelji z zasmehovanjem in zaničevanjem, vzbujal Ti bo strast hudobni duh: borba bo težka! Ne obupaj, moli, prejemaj svete Zakramente in stopi v družbo zmernosti, kjer boš dobil vrlih tovarišev, ki Ti bodo pomagali z besedo in z zgledom.

Srečen pa, dragi mladenič! ako si še popolnoma trezen, ker opojnih pijač sploh ne piješ, ali pa le včasih prav zmerno. Srečen si; te sreče nikar ne zapravi! Zato se ogibaj pivskih tovarišij, okleni se pametnih tovarišev in sklenite, daboste ostali zmerni in da se boste posvarili ne več piti kakor določeno mero, kadarkoli ste v kaki veseli družbi v gostilni, v svatih ali doma; sklenite ne posedati pri kozarcih, ampak iti o pravem času domov k večerji, k večerni molitvi in k počitku, pa boste drugi dan zdravi, odpočiti, za vsako delo pripravljeni. Bog daj tako!

4. Nečistost.

Sklenil si, dragi mladenič, da hočeš biti trezen. Prosim, žganja in drugih pijač ne pij nikoli, razen ko bi Ti v kaki posebni bolezni zdravnik tako zdravilo zapisal; dobro bi bilo, ako se tudi vina zdržiš; vsekakor pa, ako ne maraš ali ne moreš biti popoln abstinent, pij tudi vino le redkokrat in le malo. Bodi zmeren!

Ako se boš varoval nezmernosti v pijači, ne bo Ti težko varovati se tudi ostudne nečistosti, ki je z nezmernostjo skoraj vedno združena. O nečistosti nerad govorim, ker je vsak tak govor

nevaren, pa naj bi bil še tako obziren in sramežljiv. Nerač govorim, toda moram se tudi o tem grehu s Teboj pogovoriti. Zakaj! Ker si v vedni nevarnosti, da vanj zabredeš in ker si o tem grehu sploh premalo poučen. Poučevanje v šoli in cerkvi je le splošno, natančno ne more biti, ne sme biti, ker tak pouk bi mogel mnoge le pohujšati. Ker si pa dorasel, ker trpiš nečiste izkušnjave in si morda že grešil, je pač potrebno, da točno veš, kaj je nečisti greh in kakšne so njegove posledice.

a) I z k u š n j a v e.

Ko sva govorila o sveti čistosti, sem Ti tudi že vsaj nekoliko razložil, kaj je nečistost. Sedaj Ti bom pa to zadevo še bolj natanko razjasnil. Gotovo mi boš hvaležen, saj se tiče Tebe, Tvojega telesnega in dušnega življenja. Pomeniva se najpoprej o izkušnjavah.

Dorasel si in nečiste izkušnjave Te silno nadlegujejo, napadajo Te proti Tvoji volji. Ti nespodobni občutki in to nespodobno poželenje se je pričelo, ko si dovršil trinajst, štirinajst, petnajst let Svoje starosti; sedaj pa rastejo od leta do leta. Nehoté Te nekaj vleče na kraje, kjer se shajajo dekleta in mladeniči; komaj se ustavljaš.

Kajne, to so hude izkušnjave. Sam pred Seboj se jih sramuješ. Še hujše pa so, ako si bil že pohujšan, zapeljan v greh morda na paši, morda pri kopanju, morda v šoli, ali celo doma. Pomišljuješ, odkod te izkušnjave? Premišljuješ, da li so greh? Naj Ti povem, da se pomiriš.

Spočetka je Bog ustvaril moža in ženo; hotel je, da se po možu in ženi pomnožuje človeški rod, ki naj napolnjuje zemljo. Mož je torej ustvarjen za ženo, žena pa za moža. Zato moramo trditi, da medsebojno nagnjenje obojnega spola izhaja iz volje Stvarnikove. Sledeč temu nagnjenju se dorusli mladenič in dorusla dekle zavežeta v zakonski stan, da se v skupnem življenju ljubita, da si pomagata v vseh potrebah in da se iz njune zveze pomnoži človeški rod na zemlji. To nagnjenje se pa začinja, ko mladenič in dekle telesno nekako dozorita in se spolno popolnoma ločita, kar se v naših krajih pri mladeniču dogodi okoli trinajstega ali štirinajstega leta. Potem se pa s telesom vedno bolj razvija.

Iz rečenega lahko posnameš, da je to nagnjenje samoposebi sveto in da mu je namen sveti zakonski stan, v katerem se mu po volji Stvarnikovi more in sme zadovoljevati, da se dosežejo nameni svetega zakona. Zadovoljevati pa mu zunaj svetega zakona je proti volji Stvarnikovi, torej greh.

In zares, v zakonu vodi zadovoljevanje zakonska ljubezen in prevzvišen namen pomnožiti otroke Božje na zemlji; zunaj zakona pa ni ne tega namena, ne te od Boga dane ljubezni, ampak edino le mesenost, edino le nizko poželenje. Zato je zadovoljevanje imenovanega nagnjenja zunaj zakona nizkotno, za človeka sramotno, nečisto; v zakonu pa po zahtevah narave, po volji Božji, iz svete ljubezni in iz svetega namena, torej plemenito, vzvišeno, čisto, sveto.

Ko bi ne bilo izvirnega greha in njegovih prežalostnih posledic, bi bilo prav lahko spolno

nagnjenje obrzdavati in mu zadovoljevati edino v mejah svetega zakona. Mladenič in dekle bi se med seboj spoštovala, spolno nagnjenje bi se do zakona popolnoma zadrževalo; mladenič bi bil ponosen na svojo čistost in sramežljivost; bil bi ponosen, da varuje dekliško nepokvarjenost in nežno čistost; deviška bi stopila oba k oltarju za poroko.

Toda izvirni greh je ravno v razmerju moškega in ženskega spola napravil največ škode. Medsebojno nagnjenje je silno močno, da, kar naravnost razbrzdano in hoče po sili, da se mu zadosti tudi pred zakonom. Ko mladenič nekoliko dorase in morda celo v slabe tovarišije zahaja, se mu vzbujajo rado in hitro misli na drugi spol, iz misli prihajajo želje, želje pa strastno nagibajo na razna dejanja, ki so nespodobna, nečista, grešna, kar bi pa ne bila, ko bi se zgodila po volji Božji v mejah zakonskega stanu.

Iz nagnjenja se nadalje porode v telesu težki nespodobni občutki, po katerih se včasih telo omadežuje. Ker so pa po živcih spolni deli telesa zvezani z hrbtenico in po njej z možgani, zato vzbujajo oni nespodobni občutki nespodobne misli in predstave in želje; te pa zopet po isti poti vzbujajo in povečujejo nespodobne občutke do telesne omadežanosti. In pri teh dogodkih, oh, kolika nevarnost za grde nespodobnosti na svojem lastnem telesu, ki morda večkrat storjene telesno poželjivost silno povečajo.

Mladenič dragi! Upam, da si me razumel in da boš razumel vse, kar se godi v Tvojem telesu, ko rasteš in dozorevaš. Sedaj veš, kaj so izkušnje, odkod izvirajo in kam zavajajo. Če vse to

premisliš, ne boš se čudil, da si tako izkušán in da toliko trpiš. Toda nikar ne obupuj! Te izkušnje sameposebi še niso greh; saj niso odvisne od Tvoje volje! Bile bi greh, ko bi vanje privolil, ko bi se nespodobnih misli, želja, občutkov veselil. Tudi ni greh misliti na zakon in poželeti njegovih pravic. Zakaj ni greh? Saj je zakon in uživanje njegovih pravic po volji Božji in za človeški rod potrebno. Vendar pa bi bilo radi naše slabosti jako nevarno, se muditi v takih mislih; zbudile bi se hude izkušnje, zbudili nevarni občutki, vzplamtela bi huda strast.

b) G r e h.

Ako izkušnjav ne bi premagoval, bi padel v raznovrstne nečiste grehe. O, zaplakal bi bridko, ako pomislim, kako mnogovrstni so nečisti grehi, ki si jih je izmislila grozna in gnusna človeška strast! Dragi mladenič, prav hitro se pomeniva le o onih, katere bi mogel storiti Ti.

Naj Ti povem najpoprej splošno pravilo, po katerem se nečisti greh presoja. To pravilo se glasi: smrtno greši, kdor kar naravnost in zunaj zakona hoče spolno uživanje. Tako uživanje je zoper naravni red, ki ga dopušča edino v svetem zakonu in bilo bi na veliko škodo človeškega rodu, ker zakona premnogi ne bi sklenili, ko bi bilo to uživanje dovoljeno tudi zunaj zakona. To je tudi iz svetega pisma razvidno, ki trdi:¹ »Dela mesa pa so znana, in ta so: priležništvo, nečistost, nesramnost, razuzdanost..., kateri take reči delajo, ne bodo kraljestva božjega dosegli.«

¹ Gal. 5, 19. 21.

Greši tudi, kdor brez zadostnega razloga kaj stori, kar navadno vzbudi nespodobne občutke, posebno če je v nevarnosti, da vanje privoli. In sicer bi grešil smrtno, ko bi dejanje samoposebi močno vplivalo na občutke in bi bila velika nevarnost, da se privoli; drugače je majhen greh. Ako je pa zadosten razlog in ni nevarnosti, da bi privolil, ni nobenega greha.

Ta načela imej pred očmi, pa boš precej lahko presodil, kdaj bi grešil zoper sveto čistost, kdaj pa ne. Sedaj pa poglejva nekoliko slučaje, kateri se največkrat dogajajo.

Misel ali predstava nespodobne stvari samoposebi ni greh, toda kaj lahko v greh pripelje. Vzbudi namreč prav lahko nespodobne občutke in prav nevarno je, da vanje privoliš. Smrten greh bi bil, ako bi nespodobne misli in predstave negoval radi takih občutkov, ali ako bi vanje privolil, namreč ako bi se Ti stvar dopadla, ali bi se Ti vzbudila želja, da jo storiš.

Želja po nečistem dejanju je ravnotako smrten greh, kakor dejanje samo, katerega naravnost želiš.

Nespodobni občutki bi bili greh, ako bi jih nalašč vzbujal, ali ako bi vanje privolil, kadar bi nastali samiposebi.

Iz strastnih občutkov more slediti omadežanost telesa. Kdor z nespodobnim dotikovanjem to namerava, gotovo smrtno greši. Nespodoben dotikljaj svojega telesa pa ni greh, ako je potreben, na primer, ako se umivaš ali izkoplješ, kar je zdravo, in se dotakneš le sramežljivo, v strahu Božjem in kolikor je potrebno, ter ne privoliš v občutke in naslado, ko bi se morda proti Tvoji

volji vzbudila. Tak dotikljaj tudi ni greh, ali vsaj smrten ne, ako je dotikljaj edino iz radovednosti ali morda iz lahkoumnosti, toda rahel, površen, nagel in se naslada ne namerava, ali se ji vsaj ne privoli, ako bi se slučajno vzbudila.

Isto velja o nespodobnih pogledih na sebe samega. Taki pogledi so nevarni, ker se lahko zbudi poželjivost, nespodoben občutek, se celo telo omadežuje in v domišljiji ostane nespodobna predstava. Kdor je zares sramežljiv, se nespodobnih pogledov popolnoma ogiba. Grešnost pogleda pa lahko presodiš po zgoraj povedanih načelih. Nagel, površen pogled iz radovednosti ali iz lahkoumnosti ni smrten greh, razen ko bi se morda vendarle vzbudil nespodoben občutek in bi vanj privolil. Trajen pogled in poželjivost je pa smrten greh. Pogled iz potrebe ali koristi ni greh, ako ni zraven kake poželjivosti.

Čitati iz radovednosti knjige, ki niso posebno pohujšljive, je mali greh, ker ni velike nevarnosti za poželenje; čitati močno pohujšljive knjige, ali manj pohujšljive čitati iz poželjivosti je smrten greh, ker vzbudi nespodobne občutke in je bližnja nevarnost, da se vanje tudi privoli. Čitati jih iz potrebe ni greh, razen ko bi se v vzbujeno poželjivost privolilo.

Isto velja o petju nespodobnih, zaljubljenih pesem. Greh se razsoja po pohujšljivosti in po nevarnosti, da se vzbudi poželjivost, ali da se vanjo privoli.

Važno je pravo presojevanje nesramnega govorjenja. Ako govor ni posebno nespodoben in je le za šalo in zabavo, kakor se večkrat pri delu godi, ni smrten greh; ako je pa tak razgovor iz

poželjivosti in tudi vzbuja poželjivost, ali če pohujšuje navzoče mladeniče in deklice, je smrten greh; smrten greh je tudi zelo nespodoben govor, akoravno bi se govorilo edino iz lahkomisljenosti, ker je nevarnost za poželenje prevelika.

Pogled bolj površen in iz radovednosti na golo osebo istega spola, na primer pri kopanju, ni smrten greh, ker ni posebna nevarnost za poželenje; toda pogled trajen, premišljen, pozoren bi bil radi nevarnosti smrten greh.

Pogled na nespodobne kraje drugega spola je vselej smrten greh, ker je največja nevarnost, da ne zbudi poželenje; kvečjemu kak hiter, površen pogled oddaleč bi ne bil smrten greh.

Isto velja o resnem, trajnem gledanju nagih slik, ako ni zato kako posebna potreba; pogled nagel, površen pa ni smrten greh.

Dotikovanje osebe istega spola na nespodobnih krajih je smrten greh, razen ako je za to poseben razlog, na primer pri zdravniku, ali za pomoč bolniku. Kako velik greh mora biti šele nespodobno dotikovanje drugega spola! Saj se dogodi le iz poželenja in vzbuja zopet nove silne strasti in poželenja.

Strasten, posebno ponavljan poljub med osebami obojega spola je iz ravnoistih razlogov smrten greh; kaj šele nespodoben poljub! Ako spodoben poljub ne bi bil ravno strasten, bolj iz šale, norčavosti, hiter, bi ne bil ravno smrten greh, vendar iz imenovanih razlogov vselej nevaren.

Telesna združitev zunaj zakona je vselej smrten greh; razne iz neobzdržane strasti izvirajoče okoliščnosti tak greh še povečajo. Tako dejanje

s sorodno osebo je krvoskrunstvo in posebno težak greh; z osebo istega spola je mutasti ali sodomski greh, ki v nebo vpije; z zakonsko osebo je prešestvovanje in dvojen smrten greh, namreč greh nečistosti in greh zakonske zvestobe; posebno težak greh zoper čistost, ljubezen in pravičnost naredi, kdor drugo osebo, ki se brani, s silo v greh potegne.

Dragi mladenič! prestrašil, pretresel si se, ko si čital o raznih nečistih grehih; sam nisi mislil, da jih je toliko; vendar pa pritrjuješ, da se vsi ti raznovrstni grehi zares gode in da je ravno v mladih letih nevarnost izredno velika. Premišljuješ, ali se jih boš mogel obvarovati, da vanje ne vgrezneš. V tem svetem strahu bi Te rad podprl, zato Ti bom naslikal še razne škodljive posledice tega greha.

c) P o s l e d i c e.

Nečist greh je jako zapeljiv, in sicer ravno zavoljo obetanega uživanja. Grešnik sanja o največji sreči, katero misli doseči, ako se poželjivosti prepusti. Toda zgodi se mu, kakor se je zgodilo izgubljenemu sinu. Doma mu je bilo pretesno, prežalostno; daleč proč od očeta se mu je sreča smehljala; toda ko je zapustil dom in očeta, ni prišel do sreče, marveč do prevelike sramote. Da, nečisti greh ima nekaj sladkega, preden se stori; toda po dejanju nobene sladkosti več ni, marveč žalost in sramota. Dragi mladenič, poglejva nekatere posledice nečistega greha!

Posledice za naravno življenje.

Slabe posledice nečistega greha zadenejo telo in dušo, torej celega človeka.

1. Poglejva najpoprej slabe posledice za telo. Že sv. apostel Pavel piše:¹ »Bežite od nečistosti!« Vsak greh, ki ga človek stori, je zunaj telesa; kdor pa nečistuje, se pregreši nad svojim lastnim telesom.« In zares, rop škoduje oropanemu, obrekovanje obrekovanemu, uboj ubitemu, nečistost pa telesu samega nečistnika.

Res je, da se posledice nečistega greha ne pokažejo koj, posebno ako ima mladenič zdravo, močno telo; res je, da se posledice izgube, ako se navada odpravi v pravem času; toda ali ni škodljiv tudi tak strup, ki deluje polagoma in ali se more zastarana navada lahko odpraviti?

Zdravniki trdijo in vsakdanja izkušnja uči, da po nečistem grehu hira življenska moč človeškega telesa. Po nečistem dejanju se nezmerno uporabijo in razburijo dotični živci, ki so po hrbtenici zvezani z možgani, pa zato trpi tudi hrbtenica in trpe možgani. Tako večkratno, pogostno nezmerno razburjanje živcev jih oslabi, da niso več tako čili, živahni, marveč nekako oprhnejo in izgube svojo prožnost. Že Cicero trdi: »Res, starost stroši in oslabi telesne moči; toda slabost v starosti je le prevečkrat posledica grehov v mladih dneh; pohotna in razbrzdana mladost namreč privleče v starost onemoglo telo.«

Ta posledica se sama izda, ker nečistnik izgublja čvrstost in krepkost volje, nekako utru-

¹ 1. Kor. 6, 18.

jen postaja, telo rad kam naslanja, len postane in nedelaven, ne mara za večje napore, pa zaostaja v svojih delih. Oslabeli in izkvarili so se po tem grehu celi narodi, kakor nam izpričuje zgodovina grškega in rimskega cesarstva. In dandanes? Nenravnost se razširja med narodi, pa jim tudi razjeda njihovo moč. Vsi, ki narod ljubijo, zdihujejo in jadikujejo. O Nemcih toži neki pisatelj¹: »Največja nevarnost, ki preti nemštvu in moči ljudstva, je vedno naraščajoča nenravnost, katero pospešuje okolnost, da ljudje vedno bolj in v večjem številu zapuščajo ravno pot verskega svetovnega naziranja in verstva sploh.«

Po nečistosti torej slabi življenska moč, pa tudi kri se izpridi. V knjigi P. Rista o jezuitih na bojnem polju se čita sledeči dogodek: »Vojaški zdravnik mi je namignil, naj nekega ranjenega častnika opozorim, da bo moral umreti; rana se mu namreč ne bo zacelila, ker mu je kri radi poprejšnjega razuzdanega življenja pokvarjena. S častnikom sem začel razgovor in ga vprašal, če ve, da je zanj kaj slabo. »Da, da,« odgovori žalosten, »rana se ne celi, povečava se od dne do dne.« Vprašam ga, če ve, odkod to prihaja? Solznih oči mi odgovori: »O da, dobro vem; razuzdano sem živel.« V spravo za grehe je Bogu rad daroval svoje življenje.«

Še hitreje pa razjeda nečistost živce, ki so za telesno moč in zdravje tako važni. Sloveči profesor Krafft-Ebing, ki ni veren mož, trdi, da se iz razuzdanosti razvije cela vrsta živčnih bolezni; kdor že iz navade greši, oškoduje si po-

¹ Otto v. Erlbach v Deutsche Rundschau, 1906.

seбно delovanje hrbtenice in odtod ona živčna slabost, ki dandanes zastrupuje življensko veselje in življensko moč premnogih ljudi. Res, živčne slabosti in bolehavosti izvirajo tudi iz raznih drugih vzrokov, vendar je razuzdanost najnevarnejši.

Kdor ima mirno vest, mirno živi; kdor je pa razuzdan, se pogostokrat vznemirja; vsaka vznemirjenost je silen udarec na živce; ako se tak udarec pogostokrat ponavlja, ni čuda, da ti važni deli našega telesa pešajo, pa ne morejo več popolnoma delovati. Živčno oslavljen človek je čmeren, siten, potlačen, razburljiv, razdražljiv, sebi in bližnjim za veliko nadlogo.

Ako pa razuzdanec svoje moči prehitro troši in najbolj važne dele svojega telesa oškoduje, je gotovo, da si tudi življenje prikrajšuje. Zdravnik Hufeland trdi, da od vseh vzrokov, ki prikrajšujejo človeško življenje, je prav posebno nevaren ravno razuzdanost.

2. Po tem prežalostnem pogledu na telesne posledice razuzdanega življenja, pogledjva še posledice na dušne moči.

V knjigi »Modrosti«¹ stoji zapisano: »S čimer kdo greši, s tem je tudi pokorjen.« Nečistost je greh mesenosti, zato se nečistnik ugrezava v mesenost, v nizkotnost, v živinstvo. Izpred oči se mu izgublja vse, kar je bolj duhovno, vzvišeno, idealno. Po prahu in blatu se plazijo, ker so mu polomljena krila, s katerimi bi se dvignil v višave; dušne moči, namreč domišljija, spomin, razum, volja, čuvstvo, pojemajo, popuščajo in se izgubljajo.

¹ Sap. 11, 17.

Po razuzdanem življenju se pokvari najprej domišljija. Pri mladeniču je domišljija jako živahna in sprejemljiva za razne vtise kakor mehak vosek. Ako je mladenič razuzdan, se vzbujajo v domišljiji nespodobne predstave; kar čita, kar pogleduje, česar se dotikuje sam ali z drugimi, vse to odseva v domišljiji; živahne predstave se v domišljijo globoko zarijejo in se sameposebi rade ponavljajo; predstave večkrat ponovljene pa domišljijo še bolj podjarmijo, da se jih kar iznebiti ne more; karkoli vidi in pogleda, že mu domišljija kako nespodobnost pri-takne. Po živi domišljiji se pa še vzburi-jo nespodobni telesni deli, ker so z njo po možganih, hrbtenici in živcih združeni; ako pa to pride v navado, se vzburi-jo pri najmanjšem povodu, vplivajo na domišljijo, da se tudi v njej zbude grde predstave. Dragi mladenič! to je slika no-tranjega življenja v mladeniču, ki je postal ne-čistnik. More li tak nesrečen mladenič imeti zmisel za to, kar je lepo, čisto, čednostno, vzvi-šeno, idealno?

Razuzdanemu mladeniču se pokvari spomin. V spomin se vtisnejo predstave, za katere se človek prav zanima, pa zato na dotične stvari bolj pazi in so zato predstave bolj živahne in močne. Razuzdanca pa ravno nespodobnosti naj-bolj zanimajo; zato so predstave nespodobnih stvari bolj močne in žive in se v spomin bolj glo-boko vtisnejo. Nespodobnež se za plemenite in čednostne stvari ne zanima dovolj, zato so tudi predstave bolj meglene, v spomin se ne vtisnejo globoko, tudi prostora nimajo, pa hitro potemne. Ni čuda, ako razuzdanca le nečiste misli nadle-

gujejo in je teh skoraj vedno vsa glava polna. Spomin se torej pokvari, pa tudi opešati bi mogel. Ker razuzdana dejanja razburijo možgane in jih preveč napno, možgani oslabe in po možganih tudi spomin, ki je na nje navezan.

Iz tega je razvidno, zakaj se tudi razum oškoduje. Zdravnik Hufeland trdi iz izkušnje, da razuzdanost otopi najlepše dušne moči. Živahnost duha se zamori; dečki daroviti in šegavi postanejo srednje nadarjeni, celo zabiti. Že poganski modrijan Cicero piše: »Narava ali Bog ni dal človeku nič bolj plemenitega od razuma; no, temu božjemu daru je najhujši sovražnik počutnost. Ako se počutnosti in pohotnosti streže vedno in dolgo časa, izgublja se luč razuma, ki more vsled tega popolnoma ugasniti.« Še vedno velja, kar je pridigoval prerok Ozej: »Nečistost, vino in pijanost Te oropajo pameti.«

Z razumom je tesno sklenjena volja, ki je preimenitna moč duše. Volja posebno opeša. Da se ustreza razbrzdani pohotnosti, zato ni treba nobenega napora volje; narava kar samaposebi v strast vleče in sili; ker pa volja ne deluje, razvadi se in peša. Pa tudi zato peša, ker opešajo živci, s katerimi volja deluje v telesu in izvaja svoje namene. Razuzdanec nazadnje nima odločne, močne volje. Hotel bi biti boljši, hotel bi zopet čisto živeti: da, hotel bi, ne stori pa ne, volja je omagala. Nazadnje postane popoln sužen strasti. Saj nam je že Jezus¹ sam povedal, da postane sužen greha, kdor greši. Ako to

¹ Oz. 4, 11.

² Jan. 8, 34.

velja o vsakem grehu, kaj šele o nečistem, ki zastupi celo telo v vseh njegovih delih!

Iz tega pa sledi nekaka nestalnost in neznačajnost. »Govori se dandanes,« piše zdravnik Hufeland, »toliko o moči in močnih ljudeh. Jaz tega ne verjamem, dokler ne vidim, da dotičniki premagujejo strasti in zdržno živijo; le to je zmaga in edino znamenje prave dušne moči in le v tem obrzdvajanju je šola za mladeniča, da se razvije v močnega moža.«

Razuzdanec si pokvari tudi čuvstvenost; za pravo veselje ni več sposoben. Strupena naslada mesenosti ga je tako pokvarila, da za nedolžna, dopuščena razvedrila nima nobenega zmisla, kar nič ga ne zanimajo. Tovariši veselo skačejo in se zabavajo z mladeniškiimi, nedolžnimi šalami, njega to ne vleče, ne mika, ne veseli, on je klavern, dolgočasi se, le skritih krajev išče za nesramne pogovore in morda tudi za nesramna dela. S psalmistom bi moral klicati¹: »Ni ga miru v mojih kosteh zavaljo mojih grehov; ker moje hudobije so mi čez glavo zrasle in me tlačijo kakor težko breme; beden sem in ves potrt in celi dan žalosten pohajam.«

Posledice za nadnaravno življenje.

Dragi mladenič, Ti trepetiš, ko si prečital in premišljuješ o posledicah nečistosti, ki razdira dušne in telesne moči. Toda, še Ti nisem naslikal vseh groznih posledic nečistega greha. Zraven naravnega življenja je v Tebi tudi nadnaravno življenje, po katerem naravno šele

¹ Ps. 37. 4—7.

pravo vrednost dobiva. Glej, tudi to poruši nečistost. Čuj!

»Ako Te obvzame duh nečistosti, pokrije Tvojo dušo tema, da nič več ne vidiš ne prepada, ne strahu, ne pekla,« trdi sv. Krizostom. Da, nečistnik ne misli ne na Boga, ne na večnost, ne na lepoto čednosti; vse to mu je nekako prikrito. Sv. Hieronim piše: »Nečiste oči ne znajo pre-mišljevati dušne lepote, ampak le telesno.« To potrjuje sv. Avguštin iz lastne izkušnje: »Megle so se dvigale iz močvirja poželjivosti in so zatemnjevale moje srce, da svetlobe čistosti nisem več razločeval od tmin mesenih naslad. Živeti v pohotnosti se pravi, hoditi po tminah, hoditi daleč od Boga.« O nečistnikih veljajo besede prerokove: »Svojih misli ne obračajo k Bogu, da bi se k Njemu povrnil, ker je med njimi duh nečistosti in Gospoda ne spoznajo več.«¹ In kaj pravi Daniel o onih dveh starih, ki sta zapeljevala čisto Suzano? »Vzplamtela sta od mesene poželjivosti in spačena sta svoje oči obrnila proč, da ne bi videla nebes in se ne spominjala pravičnega Boga.«

Ta nesrečna zaslepljenost se še pohujša, ker nečistost uniči veselje do molitve in do verskih vaj. Nečistnik ne more, pa tudi ne mara moliti. Rado se dogodi, da nečist mladenič sicer moli, ker mora, ker ga starši silijo, toda moli le z jezikom, ne pa pobožno, zbrano, srčno. In kako rad molitev opusti, jutranjo, večerno molitev! Ko bi presrčno molil, bi dobil od Boga milosti, da bi spoznal nesrečno stanje, pekla bi ga vest in klicala nazaj k Bogu. Toda za to ne mara,

¹ Oz. 5, 4.

veseli ga le nečisti greh in mesena naslada na sebi ali pri nesrečni deklici, ki se mora prepustiti njegovemu poželenju.

Nečistega mladeniča ne veseli Božja služba ob nedeljah in praznikih; posebno pridiga mu ni všeč. Pridiga o sveti čistosti in gnusni nečistosti ga kar raztogoti. Ali ni res, da se duhovni, posebno misijonarji zasramujejo očitno po brezbožnih časopisih najbolj sirovo ravno takrat, kadar se predrznejo šibati razuzdanost? In kdaj so brezbožniki, pisatelji in čitatelji nesramnih knjig in časopisov mene najbolj grdili in z blatom ometavali po vsej Evropi, v vseh jezikih, v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, laškem, francoskem jeziku? Ravno takrat, ko sem bičal javno nesramnost v Ljubljani in sem branil neomadeževanost zakonskega življenja. Nečisti mladenič ne mara v cerkev, zamudi se v gostilni, ostane zunaj cerkve, ali pa si izbere v cerkvi zadnji kot, kamor se stisne ter ne sliši pridige in ne sledi sveti maši.

Za svete Zakramente nečisti mladenič tudi ne mara. Nečisti greh se težko izpove. No, pa če se tudi izpove, ali se ga nesrečni mladenič kesa, ali sklene trdno, da ga opusti, da ne bo več oskrunjal svojega telesa, da bo strgal grešno zvezo, da ne bo več ponočeval, da ne bo več zahajal k nesrečni žrtvi svoje pohotnosti? Oh, ali je vredna njegova velikonočna in morda še adventna izpoved? Dvomit se mora, saj se nesrečnež nič ne poboljša, enako ali še vedno grše greši od leta do leta.

Dragi mladenič! ki si zabredel v nečistost in Te je podjarmila strast, rečem Ti, ako se pri-

zadevaš za molitev, ako se premagaš in poslušaj pridigo, si pobožno pri sveti maši, ne obupaj! Da, ne obupaj, še si pristopen za milost Božjo, ki Ti bo vzbujala vest, Te napolnjevala s svetim strahom in te vedno močnejše nagibala, da se otreseš sramotnega jarma strasti. Toda, ako ne maraš ne za molitev, ne za pridigo, ne za sveto mašo, pogrezal se boš vedno bolj globoko v blato, padal iz greha v greh. Čuj in strepetaj!

Nečistnik greši zoper četrto Božjo zapoved. Saj postane nepokoren do staršev, osoren, razžaljiv, sirov; ne mara za opomine dobrega očeta, ne ganejo ga grenke solze skrbne matere.

On greši zoper peto zapoved. Razuzdanec škoduje svojemu lastnemu zdravju, škoduje zdravju nesrečnice, katero v neobrzdani strasti neusmiljeno oskrunja. Pa, koliko jeze, sovraštva, kletve, pobojev, umorov zaradi nesramne ljubosumnosti! In kaj naj rečem o pohujšanju, ki ga napravi nečisti mladenič, ko nesramno govori, ostudno prepeva, k pohotnosti vabi, zapeljuje in sili?

Nečistnik greši zoper osmo Božjo zapoved. Kako se prilizuje in hlini deklici, da bi se mu vdala; kako laže, da jo bo vzel v zakon, kako laže, da nečisto delo ni nič greh; kako hinavsko prikriva svojo nesramnost staršem in drugim, da ga ne bi zasačili in spoznali! O pregrdega, prepodlega značaja! Da celo po krivem prisega, samo da dobi svoj plen in ga uživa.

Nečistnik je na potu v nevero. Oglašja se mu vest, zbuja se mu strah pred večnostjo, trese se pred pravičnim Bogom in zgraža se pred peklom: pravega miru nima. V tem nemiru mu

kaj ugaja trditev: »Kaj se treseš, saj ni večnosti, saj ni Boga, saj ni pekla! Omikanec teh bajk več ne verjame; ta vera je le še za kako staro mamico in za kakega kozjega pastirja.« O tak glas je za nečistnika pravi balzam! Upa, da si umiri vest, upa, da bo mogel nemoteno dalje uživati. O, dokler si nedolžen, kako srečen si v veri, koliko blagega veselja iz nje zajemaš! Tudi starček ljubi vero, ki mu je sedaj edina tolažba. Vera postane neznosna najbolj v letih divjih strasti, v letih pohotnosti, katere se z vero ne vjemajo, pa bi jo rade odpahnile.

Res je, kar pravi sv. Avguštin: »Nihče ne taji Boga, razen onega, ki bi rad imel, da bi Boga ne bilo.« Celo brezverni Rousseau piše: »Moj sin, ohrani svojo dušo vedno v takem stanju, da boš želel, naj bo Bog, in nikdar ne boš o njem dvo-mil.« Duhoviti Pascal opominja: »Raztrgaj vezi svojih strasti in koj boš veren.«

Isto uči zgodovina. Henrik VIII., kralj angleški, je katoliško vero tako vneto in uspešno branil, da ga je papež odlikoval z naslovom: »Branitelj vere.« Toda kmalu odpade in kruto preganja katoliško Cerkev. Zakaj? Postal je prešestnik. Ali Giordano Bruno? Poprēj redovnik je odpadel od reda in vere in je pisal tako nesramne knjige, da so ga zato marsikatera mesta prepodila iz svojega ozidja. Ali pa Voltaire, oče brezverstva? Že v svoji mladosti je bil tako razuzdan, da je oče hotel naprositi sodnijo, naj ga kam prežene. O ko pride sodni dan in bo padla krinka z obraza naših odpadnikov, tedaj se bo videlo, kako so vsaj večinoma odpadli od vere radi svoje pohotnosti in nečistosti, ne pa iz znanstve-

nih razlogov, kakor da bi bili prepričani, da katoliška vera nima pravega temelja.

Ako mladenič vedno in vedno odbija glas vesti in se upira milosti Božji, ki ga kliče nazaj na pravo pot, se mu utegne dogoditi, da mera njegovih hudobij postane polna, da obupa nad seboj in nad milostjo Božjo in ostane trdovraten, nepoboljšljiv in nespokoren do konca. V knjigi Jobovi sečitajo grozne besede: »Brezbožniki govore k Bogu: pojdi proč od nas, spoznaja Tvojih potov ne maramo.« Grešniku se včasih razsvetli in s strahom spozna svoj prežalostni stan, toda s silo zapre svoje oči in noče se popraviti. Ker je le prepogosto odbil od sebe ponujano rešitev, zaprl srce za opomine staršev, za svarilo duhovnega pastirja, za navodilo dobrih knjig in ker Bog noče, da se sveto daje psom in se biseri mečejo pred svinje, je čas milosti zanj potekel. O gorje!

Res, vse te posledice ne zadenejo nečistega mladeniča koj in ne vse obenem, vendar pa se počasi razvijajo in ako mu je greh prišel v navado, ki ga siloma vleče v grešna dejanja, nazadnje vendarle mera postane polna. Zato, mladenič, prosim Te, ako si zagazil, hitro se izpreobrne!

Ako se ne izpreobrneš, zadene Te najstrašnejša posledica v večnosti. Sveti Duh trdi: »Pot grešnika je potlakana s kamenjem, nazadnje pride v pekel.« Dragi mladenič, še je čas, nazaj na pravo pot po Zakramentih svete pokore in svetega Rešnjega Telesa!

d) G n u s o b a.

Začudil se boš, dragi mladenič, da Ti o gnusobi nečistega greha hočem govoriti še posebej. Saj se Ti že sedaj gnusi v dno duše. Res je, kar govoriš, vendar potrpi in sprejmi še nekoliko besedi, da se Ti ta greh še bolj zastudi.

Trdim, da je nečistost največja norost. Užitek je kratek, posledice so pa grozne za dušo in za telo, kakor sva jih že premišljevala. Ali ni torej nor, kdor se prepušča takemu uživanju?

Nečistost je velika slabost in onemoglost. Nečistnik greši, ker nima poguma in ne čuti moči začeti boj s to gnusno strastjo.

Nečistost je sramota, saj nečistnik potepta z nogami vso svojo plemenitost, da zadostuje nagonu, ki ga ima skupno z živaljo, nečistnik se poniža do živali in zavrže samega sebe; da on zamaže v sebi podobo Božjo, saj smo videli, kako si uničuje telo in vse lepe dušne moči.

Nečistost oskruni tempelj Božji; po svetem krstu smo postali tempelj Božji in Sveti Duh prebiva v nas; po nečistosti se pa ta tempelj oskruni, Sveti Duh se prežene iz njega.

Zato pa ni čuda, da se nečistost sploh obsoja. Obsojajo ta greh celo pogani. Ljudstvo, navadno ljudstvo pa svojo sodbo izreka že v besedah, ki jih za ta greh uporablja: nečistost, nesramnost, nespodobnost, gnusoba, grdobija, svinjarija. In nečistnikom samim se ta greh studi, sram jih je, skrivajo ga v samoto ali v nočne tmine. Ako se pa kdo baha, vedi, da dela to le iz zadrege, ali naj je že skrajno hudoben.

In Bog? Kaj pa pravi On? Njegovo sodbo nam oznanja vesoljni potop, ki je po Božji volji uničil ves tedanji rod zovoljo nečistosti! Oznanja nam jo tudi Sodoma in Gomora, saj je ravno radi tega gnusnega greha Bog Sodomo in Gomoro kaznoval z ognjem in žveplom izpod neba. V novem testamentu pa nas svari pred to gnusobo posebno sveti Apostel Pavel; prosi nas, »naj se nečistost in nesramnost med nami niti ne imenuje, ker nečistnik ne bo imel deleža v nebesih«.

Dragi mladenič, da si še nedolžen in sramežljiv, skleni, da se boš nečistega greha vedno varoval; ako si pa vanj že zabredel, na noge, izpreobrne se, in sicer koj, nikar ne odlašaj.

IV. Nevarnosti.

Pomenila sva se o krutih sovražnikih Tvoje časne in večne sreče. Sedaj pa še pogledjva, kje ti sovražniki na Te preže, da bi Te vjeli, ranili, ubili.

Res, najhujši sovražniki so v Tvojem srcu; vnjem spe razne strasti, huda nagnjenja, mesena poželjivost. Zunanji sovražniki so le zato nevarni, ker ti notranje vzbude, razvnamejo in jim moči dajo, da se na Te dvignejo in Te pobijejo. Ko Tvoje notranje strasti ne bi imele teh zunanjih zaveznikov, ne bi bilo ravno preveč težko jih premagati. Toda po zunanjih vzbujene se z njimi zvežejo, da Te podjarmijo in zaslužnijo.

Oglejva si zato nekoliko zunanjih nevarnosti, kjer ti sovražniki na Te preže.

1. Nevarne tovarišije.

Dragi mladenič! Ti ne moreš biti sam; Tvoja narava sama Te vleče v tovarišije, kjer si najdeš prijateljev, da se malo pomenite in razveselite. V tovarišijo posebno ob nedeljah, praznikih in dolгих zimskih večerih rad zahajaš, da se raz-treseš in od truda odpočiješ.

Tako je prav. Vendar, oh, koliko tovarišij je nevarnih in Tebi v pogubo! In glej, ravno v take nevarne tovarišije Te Tvoja izprijena narava najbolj vleče, ker tam dobi zaželjene hrane, katero slastno uživa in je potem še bolj poželi.

Povabim Te, moj mladenič, spremi me, da si te nevarnosti ogledava in skleneva ogibati se jih!

a) P o h i š a h.

Iti nekoliko v vas, kadar imaš čas, ni nič hudega. Toda kam Te pa v nedeljo ali praznik najbolj vleče? Ali ne v hiše, kjer niste mladeniči sami, marveč kjer se Vam pridružijo še dekleta, morda še precej gizdavo in komaj prav spodobno oblečena.

In jesenske, ali dolge zimske večere, kam Te srce najbolj vleče? Ali ne tja, kamor so se dekleta h kakemu delu zbrala: da predejo, šivajo ali kaj pletejo? In ali Te nočno delo v vasi ne mika najbolj: kadar se proso mane, lan tare, koruza veže, češplje gulijo, ali kaj drugega dela in so dekleta zraven?

Glej, tukaj je nevarnost! Spolni nagon se Ti je vzbudil, pa Te vleče tja, kjer lahko občuješ z drugim spolom. In kaj se tu dogodi? Kaj se pa zgodi, ako se približa slama k ognju? Vname

se. Slično se v srcu dekleta in mladeniča vname in silno vzplamti hud ogenj poželjivosti, ako so skupaj v tovarišiji, posebno zvečer o luči, o petju, o muziki, o popivanju.

Dragi mladenič, povej mi, ali si bil že kdaj v taki tovarišiji. Ako si bil, ali še veš, kake so bile Tvoje misli? kaj ste govorili? kako ste se šalili in kako tudi dejansko zabavali? Ali je bilo vse pošteno, sramežljivo, čisto? In ali ni od onega časa strast v Tebi bolj močna, bolj pogosta, pa Te muči noč in dan?

b) P o g o s t i l n a h.

Tudi v gostilne Te nekaj vleče. Res, spočetka se nekako sramuješ; dozdeva se Ti, da v gostilnah ni vse v redu, da bi Te morala marsikdaj rdečica oblit; pa tudi veš, da iz gostilen prihajajo mladeniči pozno domov, da le prevečkrat vpijejo in razgrajajo, da se ne sramujejo kvantarskih pesmi, da se večkrat celo pretepajo in pobijajo.

Ker si še plemenit, se spočetka braniš. No, tovariši ne mirujejo, vabijo, zbadajo Te, tudi zasramujejo Te in Ti groze. Kmalu Te zvabijo. Tudi Ti začneš opuščati popoldansko službo Božjo in jo s tovarišijo mahneš v gostilno. Tu se pije in kadi, pa zopet pije. Poštenih govorov je kmalu konec. Kri se razgreje in slišijo se kletve, slišijo nesramne šale, zadone nespodobne pesmi. Gorje, ako so še nora dekleta v gostilno zabredla! Nesrečne so tudi natakariče, ker mladeniči na sramežljivost in 'dostojnost hitro pozabijo.

Poželenje mesa je vzplamtelo! Koliko pija-
nosti, koliko nečistosti! Kake so Tvoje misli,
Tvoje želje, Tvoje domišljije! In v telesu tudi
razne nespodobnosti! Tvoj najhujši sovražnik je
vzbujen, raste, dobiva moč, podjarmil Te bo, če
Te že ni. Siromašni mladenič! Ne sramuješ se
več, rdečica Te več ne obliva, za opomine staršev
ne maraš, ugrezavaš se v sirovost.

c) Pri plesu.

Kako Te v razne hiše in gostilne šele vleče,
ako je napovedan ples! Kako težko pričakuješ
nedelje, praznika, žegnanja, zimskega večera,
ako veš, da bo lep ples!

Zakaj pa je ples tako mikaven, tako zamam-
ljiv? Spolni nagon je temu kriv. Pri plesu so
mladeniči in dekleta, pije, gode in poje se, z
rokami okoli teles se mladenič in deklica na
razne načine po muziki vrtita, sučeta in skačeta!
Kako žare lica, kako plamte oči, kako utriplje
srce, kako se razvnema poželjivost, kako nasla-
jujejo telesa! In kako vleče mladeniča neka
tajna sila do bolj tesnega objema, pritiska in
dotikljava!

Mladenič! sovražnik v Tebi je vzbujen,
spolni užitek Te zamamljuje. In ravno ta užitek
je ona čarovna sila, ki najbolj na ples vleče in
mladeniča popolnoma zaslepi, da ne vidi groz-
nih posledic za čednostno življenje.

d) Pri ponočevanju.

Mladeniči, ki radi dolgo časa po gostilnah
posedajo in popivajo, radi tudi ponočujejo.
Združeni razgrajajo po vasi sredi tihe noči, raz-

grajajo in navadno grde, nesramne pesmi pojo. Morda se klatijo od vasi do vasi. Gorje poštenjaku, ki bi jih posvaril; nažgali bi ga s kletvami, tudi s polenom, morda še z nožem.

Dragi mladenič, ali ni tako ponočevanje skrajno sirovo, neomikano, brezobzirno? Kaj pa nesramno petje? Ali ne vzbuja v mladeniču nečistih misli in želja in grde mesenosti? Ker je to poželjivost vnela tudi nezmerna pijača, ni čuda, da postane močna in žene mladeniča na kraje, kjer bi ji zadostil.

Kdaj pa je največ zapeljanih, oskrunjenih, nesrečnih deklet? Ali ne ravno v onih nočeh, ko mladeniči v sirovi strasti prirejajo po vaseh svoje ponočne obiske? In kaj se tu godi, ako nespametno dekle obisk dopusti in sprejme?

Oh, strast se je vnela, prevzela je vse Tvoje telo, pa ne maraš ne za poštenost, ne za sramežljivost, ne za zdravje, ne za Boga, ne za večnost, da le strasti zadostiš. Najhujši sovražnik Te je premagal!

e) Pri grešnem znanju.

Ali veš, kaj je grešno znanje? Čutiš, da Ti raste in se razvija telo, z njim pa tudi spolni nagon: zato Ti misli uhajajo na drugi spol, muči Te želja, da z dekleti občuješ, se z njimi šališ, igraš, vzbuja se Ti hrepenenje, da se z njimi še bolj tesno združiš.

Glej, sovražnik se vzbuja, dobiva moči, in gorje Tebi, ako se ga v pravem času ne otreseš! Srce Ti bo vzplamtelo v posebnem nagnjenju do ene od deklet in Te silno vleklo k njej. Sam ne veš, kaj Ti je, toda le nanjo misliš, le njo

poželiš; iščeš prilike, da jo vidiš, da z njo govoriš, da jo kam spremiš, da jo obiščeš doma, obiščeš zvečer, poiščeš ponoči pod njenim oknom, v njeni spalnici. Želje so od dne do dne bolj nespodobne, domišljija vedno bolj umazana, telo omadeževano, občevanje bolj in bolj prosto, nesramno, pohotno, dokler se ne pride do skrajnosti.

Mladenič, Ti si se ustrašil, ko si to prečital in v Sebi si zavpil: ne, tako daleč ne, tako podel jaz ne bom; ne, nikdar ne bom sužen strasti, nikdar nesramen zapeljivec! Dobro, ostani mož beseda in ne začenjaj grešnega znanja, zatri ga koj v početku: ako tega ne storiš, boš izgubljen Ti in izgubljena s Teboj dosedaj še nedolžna deklica; preden se boš zavedel, boš ležal v blatu.

f) Pri pivskih razvadah.

Tvoji sovražniki, namreč najgrše strasti, se vzbujajo in moči /dobivajo pri raznih pivskih razvadah. In teh razvad, oh, koliko jih je, saj se mora skoraj vsak korak našega življenja s pijačo namočiti!

Ali se ne pije, le prevečkrat čez mero pije o priliki svetega krsta, svete birme, pri mrličih, po pogrebu, pri ženitovanju, pri cerkvenem žegnanju, o pustnih norostih? Ali se ne pije in še kako, ko se kako delo dovrši, ako se kaka kupčija sklene, ako se iz kateregakoli vzroka kaka gostija priredi, ako se kak sestanek dogovori, morda na izletu ali v dolgih zimskih večerih!

Kajne, v take tovarišije Te mika, vleče Te hudo poželenje, priti v društvo in tam uživati.

O dragi mladenič, poglej vendar udeležence! Ali ostanejo vselej trezni, pametni, sramežljivi? Kajne, že čutiš, da so za Te velika nevarnost vse take in enake pivske razvade?

2. Razne veselice.

Razne veselice! Kaj pa to, se boš začudil, dragi mladenič, kaj pa to, ali so veselice in zabave tudi nevarne? Ali naj nikdar ne bom vesel, poskočen? To bi bilo vendar preveč!

Stoj! Le ne prenašli se! Veselja in zabave moraš in smeš tudi Ti imeti, toda le one, pri katerih ni nevarnosti, da se prekorači meja spodobnosti, sramežljivosti, treznosti, zmernosti.

Nevarne so razne veselice, kjer se skupno zabavajo mladeniči in deklīči, kjer se mnogo pije, morda dolgo v noč, kjer se h koncu priredi ples v kaki dvorani ali morda pod milim nebom do pozne noči, ali kjer se pripravi kaka zaljubljena igra z mešanimi vlogami, s poljubi in objemi.

Ali si se že udeležil take veselice? Povej mi, kaj si slišal, kaj mislil, kaj pozelel, kaj delal Ti ali vsaj nekateri udeležencev? Ali se ni razplamtela poželjivost mesa in se je naslajevala v nezmernosti, naslajevala v nečistosti?

3. Tisk.

Tisk je krasna in prekoristna iznajdba. Toda je kakor oster nož. Oster nož je potreben pri raznih opravilih, toda ako pride v roke norcu, divjaku, koliko ran, koliko krvi, koliko nesreče!

Ravnotako je tisk prava umetnost in sredstvo za omiko, ako je v poštenih rokah. Kaj pa, ako ga uporablja strasten brezverec, nesramen pohotnež? Oh, dragi mladenič, koliko škode za časnost in za večnost!

Kaki so spisi naših in drugih svobodomiselnih, naprednjakov, socialnih demokratov! Zmot in laži kar mrgole; resnica in zmota sta v njihovih spisih tako pomešani, da jih je težko razločiti; in koliko trditev znanstvenih, posebno zgodovinskih brez dokazov! In kako prekanjeno je vse pisano, kako ugodno za naše strasti, da bi se zbudile in se zmot poprijele.

In dragi mladenič! Koliko je pa tako učenih ljudi, ki bi znali vse zmote zavriniti? Koliko? Skoraj nič! In to ne le v stanu kmečkem, delavskem, ampak tudi v drugih stanovih: pri trgovcih, pri uradnikih, pri profesorjih, pri velikaših! Kdo pa more vse sam preiskati? Ni mogoče, ker ni ne časa, ne prilike. Vsi so navezani na pisatelja, ki piše in trdi, da je vse preiskal.

Kako nevarne so take prekanjeno pisane knjige, pisane od sovražnikov Cerkve, od sovražnikov Kristusovih, od sovražnikov Božjih! Sovraštvo jim vodi roko, zato vidijo le to, kar sovraštvu ugaja.

Kaj pa, ako spisi, knjige ali časniki prihajajo iz nesramnega srca in nameravajo tudi v čitatelju vzbujevati slične nevarne strasti in poželjivosti? Pravim nevarne, ker ugajajo telesu, kateremu podajajo opojne omame. Vem za mladeniče, katere so izpridile nesramne knjige; vem za deklice, katerim so najhujše strasti vnele nesramne podobe in slike. Zakaj pa sovražniki

svete vere tako radi širijo med ljudi nesramne knjige, zakaj tako radi v podlistkih časopisov razpravljajo ostudne stvari? Oh, dobro vedo, da vzbujena in razvneti strast je huda in zmagovalna sovražnica ne le verskemu življenju, ampak tudi verskemu prepričanju.

Kolika nevarnost torej za Te slab tisk! Vse strasti bi Ti vzbudil, posebno neomejeno prevzetnost, sovražnost do svete vere, nesramno pohotnost.

4. Satan.

Tudi satan je za Te skrajno nevaren. On je zavržen angel, ki je pa ohranil svoje izredne naravne moči uma in volje.

Satan sovraži Boga, besno sovraži Gospoda Jezusa, zato pa tudi Tebe, ki nosiš v sebi podobo Božjo in si opran, očiščen in polepšan po krvi samega Božjega Sina.

Ker Te sovraži, hoče Ti hudo, hoče večno pogubljenje v peklu, kjer je on sam. Pa tudi nevoščljiv Ti je, ker je Tebi v nebesih pripravljeno ono blaženo mesto, katero je on sam izgubil. Zraven je pa še prevzet in hoče imeti na zemlji svojih častivcev, kakor jih ima Bog.

Zato Te satan napada. Kako? Kvari Ti domišljijo; napolnjuje jo z raznimi nespodobnimi slikami, da se Ti vzbudi poželenje, zapelje volja in potemni razum. Ali pa Ti izpodbode v telesu razne živce in se zato rode v Tebi raznovrstne hude misli: sovražne, prevzetne, nevoščljive, posebno nesramne, nečiste, da Ti vse telo v nečistosti kar gori.

Kako nevaren Ti je torej satan, ki je povrh še neizrečeno prekanjen in ima za seboj večtisoč-

letne izkušnje, ter ve, kako Te najlaglje zruši na tla.

Dragi mladenič, kajne, naštete dolžnosti do Boga, do Sebe in do bližnjega hočeš izpolnjevati; toda trepetáš pred tolikimi sovražniki, ki Te hočejo odtrgati od izpolnjevanja dolžnosti, in še bolj se treseš, ko premišljuješ, kolike nevarnosti preže na Te na potu Tvojega življenja: nehote kličeš: ali se je mogoče rešiti, ali je mogoče doseči ono srečo v večnosti, za katero sem poklican? Ne boj se! Vstani in pogumno v boj!

V. Boj.

Da, dragi mladenič, v boj Te kličem. Kajne, ta bojni klic je pa Tebi jako drag; saj si močan in pogumen, strahu ne poznaš. Tako je prav; le za menoj do gotove zmage!

Naj Ti povem, kako se moraš bojevati, da zmagaš. Čuj! Nevarnosti se moraš ogibati, zburjenim strastem se moraš pa upirati. Torej: beg in odpor, to je najin boj.

1. Beg.

Naštel sem Ti razne nevarnosti, v katerih se zbuja, vnema in krepi strast tako, da bi Te nazadnje popolnoma podjarmila. Da se Ti to ne dogodi, moraš se varovati in ogibati onih nevarnosti, bežati moraš od njih.

a) Proč od nevarnih tovarišij!

Zato Te prosim, nikar ne hodi v razne nevarne tovarišije; marveč poišči si poštenih, primernih.

Ne hodi v hiše, kjer se shajajo mladeniči in dekleta, ter se prosto zabavajo; pojdi rajši k dobrim, plemenitim mladeničem, da se porazgovorite in poveselite, da se kaj poigrate ali greste na skupen izprehod.

Ne posedaj po gostilnah, kjer se nezmerno popiva, grdo govori, napeljuje na ples in ponočevanje. Strasti se Ti bodo vzbudile, oskrnil si boš dušo in telo. Beži! Smeš pa v nedeljo ali praznikih popoldne po krščanskem nauku iti z dobrimi tovariši v pošteno gostilno; popijte čašo vina in zapojte veselo, zapojte kako navdušeno slovensko pesem, ne pa grdo kvanto; potem pa trezni še o pravem času vstanite in odidite domu k večerji, večerni molitvi in spat: pa boste ostali čisti, trezni, zdravi, veseli, zadovoljni.

Ne hodi na plese! Vedi, da so celo pogani zaničevali plese, kakršni so pri nas v navadi. Sveto pismo nikdar plesa ne hvali. Po plesu še nikdo ni bil boljši. Po izpreobrnitvi trdijo plesavci sami, kako ples vzburja poželjivost in daje priložnost za nečistost. Torej beži, da se ne umažeš! Izberi si rajši dobrih tovarišev in priredite pametno, zabavno igro! Čas nedeljskega počitka Vam bo naglo, veselo minul in drugega dne boste šli spočiti k delu.

Ne sklepaj grešnega znanja. Spolni nagon Te vleče najpoprej sploh v družbo deklet, potem pa v družbo enega dekleta, ki Ti je ranila srce, sam ne veš kako. Ako nagonu slediš, bo vzplamtela strast, zmotila bo Tebe in deklico, in bosta prav gotovo grešila, izgubila sveto sramežljivost, zapravila krstno nedolžnost, uničila sveto devišтво svojo največjo lepoto. Torej beži! Le reci

sam Sebi, da sedaj te ljubezni ne smeš v srcu dopustiti, ker Te vleče na grda dejanja; le potolaži se, da pride čas, ko si boš odbral nevesto za zakon in bosta v zakonu mirno, veselo, sramežljivo opravljala zakonske naloge; le beži in prosi Boga za pomoč.

Ogibaj se raznih pivskih priložnosti. Ako si boter pri svetem krstu, ne hodi z otrokom in z družbo v gostilno; koj naj se nese otrok domov, kjer se sme radi veselja kaj boljšega užiti, tudi čaša vina popiti, ako nisi popoln abstinent. Ako si boter pri sveti birmi, ne vodi otroka v gostilno, kjer je otroku dolgčas, Ti pa brez potrebe veliko zapraviš, posebno ako bi dolgo ostal v gostilni; morda celo otroka opijaniš in ožalostiš Svetega Duha, ki ga je prejel. Zakaj ne bi rajši na domu napravili male gostije in se mirno, trezno, zmerno prijateljsko poveselili?

Ko se boš poročil in imel svate, že sedaj skleni, da godcev, muzike in plesa, pa dolgotrajnega popivanja in posedanja čez noč in še drugi dan ne bo; oh, koliko strasti se vzbudi pri takih svatbah, koliko svatov nezmerno pije, koliko nesramno kvanta, koliko posebno pri plesu nečisto greši, ali se vsaj pohujša. Ne, Ti pa svetega dneva poroke ne boš tako oskrunil! Napravila bosta z mlado ženico domačo veselo gostijo, da mlada žena vzame slovo od staršev, od bratov in sestra, slovo od dragih tovarišic; ta gostija ne bo dolgo trajala, kmalu popoldne, vsaj zgodaj zvečer se bodo svatje razšli trezni, zdravi, zares veseli, Vidva bosta pa sama ostala in mirna, trezna začela novo življenje.

Beži od raznih popivanj pri drugih mnogo-brojnih pivskih priložnostih; le denar se zapravi, čez mero se pije, pa glava boli in prepogostokrat se še vinjeni pivci začnejo prepirati, zmerjati, kleti.

b) Proč od nevarnih veselíc!

Nevarne so vse one veselice, pri katerih se zadostuje poželjivosti mesa. Dragi mladenič! Saj sva se že pomenila, kako nevarna je ta poželjivost, katera je v Tvojem srcu, pa želi po telesnih ugodnostih in nasladah, hrepeni po vkupnih pijačah in po spolnih zabavah, pa le prehitro in skoraj vselej prekorači meje postavljene po Božji in naravni postavi.

Ali ne strepetaš pred temi posledicami? Ali se Ti ne gnusijo? Da Te ne zadenejo, zato beži od takih veselíc, naj jih priredi kdorkoli. Prirejajo jih pa navadno le liberalna, svobodomiselna društva, dobro vedoč, da bodo s takimi užitki svoje člane najbolj nase privezala in še kaj drugih vjela in jih pridobila ne le za svoje nasladnosti, ampak tudi za svoja načela. Torej dvojna nevarnost, da si namreč okužiš srce, pa tudi zastrupiš razum. Dragi mladenič, beži, beži: le v begu Ti je rešitev!

c) Proč od nevarnega tiska!

Kajne, čitaš prav rad? Dobro, toda pazi, kaj čitaš! Je kakor pri jedi. Rad ješ, tudi moraš, da ne opešaš, toda Ti ne ješ vsega, ne maraš nezabeljenih, neokusnih, škodljivih, strupenih jedi. Enako je s knjigami in s časopisi.

Vedi, da ni dobro in resnično in pošteno vse, kar se tiska. Žalibog so sovražniki Božji naredili take državne postave, da se skoraj vse prosto tiska: naj bo laž ali resnica, naj bo čisto in sramežljivo, ali pa gnusno in nesramno. Zoper vladarja se ne sme nič tiskati, tudi ne zoper državo, da bi se hujskalo na prekucijo; in to je tudi popolnoma prav, da bi se le na to vselej in povsod točno pazilo! Toda tiskati se pa smejo nauki zoper Boga in večne resnice, zoper Cerkev in njene poglavarje; tiskati se smejo največje laži in gnusne podlosti in nesramne umazanosti: to se sme tiskati in razpečavati med ljudi! Moj Bog, koliko grehov, koliko zapeljavanja, koliko vznujenih strasti, koliko sovraštva, nesramnosti in hudobij!

Dragi mladenič, beži od takega tiska! Obrni hrbet časopisom in knjigam, ki Ti jih ponujajo liberalci, naprednjaki, svobodomiselci, socialni demokratje! Vrzi proč knjige, proč časopis, ki hujska zoper vero, zoper Cerkev, zoper duhovne, ki zagovarja razporoko, svobodno šolo, grozote po Francoskem in Španskem, ki ima nesramne in umazane povesti! Vrzi proč vse, kar se ne ujema z nauki Tvojega katekizma! Saj vendar ne boš sreče iskal v tem, da si um napolniš z zmotami, da si srce napolniš s strastmi, pohoto in poželjivostjo! Beži torej, beži!

d) Proč od satana.

Sveti Peter uči, da satan hodi okoli kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl. Strašna podoba! Kdo se ne bi bal divjega leva, ki išče plena, da ga raztrga in požre, pa strašno rjove, da se zem-

lja stresa? To je medla podoba satana, ki išče Tebe, da Te popolnoma uniči.

Satan napada po hudobnih, izprijenih, prekanjenih ljudeh, ki bi Te s sladkimi besedami in priliznjenim obnašanjem zapeljali s pota vere in čednosti. Zato beži, beži od ljudi, ki se Ti sladkajo, Ti obetajo prostost, neodvisnost, razsvetljenost, razkošno uživanje; beži od ljudi, ki Te vabijo v nevarno tovarišijo, veselice in zabave; beži od ljudi, ki Ti vsiljujejo nevarnih knjig in časopisov. Pravim, beži od njih, saj čutiš, da so apostoli satana, pa rušec kraljestvo Božje razširjajo kraljestvo satanovo.

Pa ne samo po ljudeh, tudi kar naravnost napada satan: vzbuja Ti in podžiga vse hude strasti v Tvojem srcu, podžiga Ti prevzetnost, sovražnost, togoto, svojeglavnost, pohoto, požljivost. Kaj pa sedaj? Oh, sam od Sebe bežati ne moreš, zato se moraš pa postaviti v bran in se navalom upreti z mladeniško silo in z vso mladeniško navdušenostjo. To je že drugi način bojevanja: oglejva si ga!

2. Odpor.

Kajne, beseda odpor in poziv na odpor Ti ugaja bolje, kakor pa beseda beg in poziv k begu. Toda prepričal si se, da je v vojski zoper sovražnike Tvojega zveličanja tudi za beg treba mnogo poguma in moške moči, da več, kakor pa iti v omenjene in opisane nevarnosti. Enako je v tej sveti vojski tudi odpor nekaj prav posebnega.

Upirati se moraš samemu Sebi, upirati hudim nagnjenjem in silnim strastem Svojega last-

nega srca, upirati Svojim lastnim počutkom. Tak odpor zoper sebe je pa veliko bolj težak, kakor pa odpor proti zunanjim sovražnikom. Imamo mnogo junakov, ki so se pogumno upirali sovražnikom, jih zapodili v beg in si osvojili trdnjave in dežele, ki pa sebe niso premagali, marveč so bili sužni svojih strasti.

Akoravno je tak odpor silno težak, je vendar neizogiben. Saj tudi Ti zdihuješ z apostolom Pavlom: »Vidim drugo postavo v mojih udih, ki se upira postavi mojega razuma in me daje v jetništvo postavi greha, ki je v mojih udih.«¹ Tej drugi postavi se moraš torej upirati, da ne boš sužen greha. Čuj še en izrek istega apostola: »Bratje, nismo obvezani mesu, da bi živeli po mesu; ker ako boste živeli po mesu, boste umrli; ako pa po duhu obrzdate dela mesa, boste živeli.«²

Dragi mladenič, vidiš torej, da se boš moral upirati samemu Sebi, da boš moral zatajevati samega Sebe, ako nočeš postati podel sužen Svojih strasti, Svoje mesenosti. Sedaj moraš pa še bolj natanko spoznati sovražnike, zoper katere se boš boril.

a) Odpor počutnosti sploh.

Ko sva govorila o raznih sovražnikih, sva se prepričala, da imajo svoj sedež v telesu, pa tudi telesu mnogo škodujejo, kakor nezmernost, nečistost. Po telesu deluje počutnost in nas silno napada.

¹ Rim 7, 20.

² Rim. 8, 12. 13.

Kristjan spoštuje svoje telo. Ve namreč, kako mu je Stvarnik dal telo za to, da služi duši v dosego večne blaženosti; ve, da ga je posvetil sam Sin Božji, ki je človeško telo nase vzel; ve, da po telesu sam Sveti Duh deluje, ki namreč po vidnih Zakramentih posvečuje samo dušo; ve, da bo telo kdaj iz groba vstalo, se zopet združilo z dušo in vseh poželenj očiščeno v nebesih uživalo posebno blaženstvo.

Da, to je naš vzor: telo poveljčano, ki ne vzbuja nobene poželjivosti več. No, tako telo bo plača za boje, prestane na zemlji zoper poželjivost mesa. V kolikor mi tukaj zatiramo poželjivost in poželnemu telesu ne strežemo, toliko se približujemo onemu vzornemu stanju.

Vidiš, kako potreben je odpor telesu, odpor njegovi počutnosti. Zato, dragi mladenič, se navadi, da ravnaš s telesom bolj strogo. Ne boj se težkega dela, ne boj se ne vročine, ne mraza, marveč vkljub temu izpolnjuj veselo Svoje dolžnosti. Upiraj se želji telesa po obilni hrani, še bolj oni po obilni, izbrani pijači. Ubogaj Cerkev, ki Ti zapoveduje razne bolj ali manj stroge poste. Tudi ne poželi preveč počitka; zjutraj vstani zgodaj in hajd na delo, pa prav pridno delaj, ako tudi telo nekoliko zdihuje.

Tako boš krotil svojo počutnost in Te strasti ne bodo mogle lahko premagati. V Tvojem telesu bo gospodoval duh, ne pa poželjivost, kakor pri živalih, od katerih se moraš vendar razlikovati in odlikovati.

b) O d p o r p o č u t k o m.

Gotovo si že izkusil, kako nevarni so počutki. Po počutkih spoznavamo svet zunaj nas. Kar pa mi po počutkih zunaj sebe opazimo, to naše srce kaj rado poželi. Saj se po počutkih v nas ustvarjajo razne predstave, ustvarjajo razne podobe v domišljiji, in odtod se zaneti vsa poželjivost srca; poželjivost nam pa zmanjšuje moč za čednostno življenje in nas poriva v vsakovrstne umazanosti.

Prav posebno nevarne so oči, ker so v najbolj tesni zvezi s srcem. Kar se gleda, se koj v duši predstavlja in v istem hipu tudi zaželi. Kolika nevarnost, da se vzbudi poželjivost, ki v Tvojem srcu kakor pod pepelom tli! Spomni se na kralja Davida, ki je videl Betzabejo, ko se je kopala: koj jo je požel, pozval k sebi in prešestoval. Kdo je premotil Samsona? Ali ne lepa Dalila? In modrega Salomona? Ali ne krasota poganskih žensk? Pazi torej na oči. Posnemaj Joba,¹ ki je s svojimi očmi sklenil zvezo, da še pomislil ne bi na devico. Ubogaj modrega Siraha, ki Te svari: »Ne upiraj oči na dekle, da Ti njena lepota ne bo povod padca!«²

Res, v svetu živiš, pa ne moreš imeti zavezanih oči. Toda drugo je, ženski spol videti in ž njim občevati, v kolikor je potrebno, pa previdno in obzirno; drugo pa je v ženske oči upirati, poželjivo jih od vseh strani ogledavati in njihove lepote občudovati. Ako žensko pogledaš, kolikor je potrebno in si previden, ne bodo se Ti vzbu-

¹ Job. 31, 1.

² Sir. 9, 5.

dile hudobne želje, vsaj prehude, prenevarne ne; lahko se jih boš otresel. Ako bi pa v ženske oči upiral, morda kar naravnost iz poželjivosti in nespodobno, ne čudi se, ako ogenj vzplamti in Ti od poželjivosti kar goriš in jo poizkušaš tudi nasititi Sebi in dekletu v nesrečo in sramoto.

Nevarna so tudi ušesa. Ako poslušáš lastno hvalo, kako naglo Ti bo ponarasla samoljubnost, kako naglo prezir do bližnjega! Kaj pa nesramno govorjenje, umazane šale, nespodobne pesmi? Vzbude Ti nesramne misli, ognusijo Ti domišljijo; po domišljiji in po mislih se predrami v telesu mesena poželjivost, da se morda celo telo samo omadežuje. In kako silne bodo nečiste izkušnje, kako poželjivo telo, ako bi nespodobnosti poslušal ali celo govoril rad, pogostokrat! Odpor torej sluhu, zatajaj željo vse videti in vse vedeti, premaguj se.

Vonj ni posebno nevaren; vendar pa bi bil dokaz velike mehkužnosti, ko bi po dišavah hrepenel. Najbolje storiš, ako rečeš s sv. Avguštinom: »Za ugodne dišave se dosti ne zmenim. Ne pogrešam jih, ako jih ni, ne odbijam jih, ako so tu, pripravljen sem, jih nikdar ne uživati.«

Bolj nevaren je okus, ki strastno hlepi po hrani in pijači, in sicer po ugodni in obilni. Hrano uživamo, da moremo živeti in svoje dolžnosti izpolnjevati. Pri dušnem in telesnem delu se iztrošijo naše moči. Treba jih je nadomestiti s počitkom in hrano. Hrani je pa modri Bog dodal poseben užitek, neko slast, ker ta užitek človeka nagiba, da si z delom hrano pripravi in da jo zares uživa. Toda nikoli ne jesti in piti edino radi slasti in užitka, ampak glavni namen naj

Ti bo vedno ta, da si ohraniš dovoljnih moči in moreš izpolnjevati Svoje dolžnosti.

Užitek, slast pa utegne človeka zapeljati, da je in pije požrešno, prehlavno, preveč, nezmerno in da išče izbranih jedil in izbranih pijač. Tukaj se moraš upreti in se zatajevati. Bodi zadovoljen z navadno hrano; nikar ne misli, da so tam nebesa, kjer se na mizo nosijo izredno pripravljene jedi. Tvoja navadna hrana je veliko bolj zdrava in tečna, saj ima v sebi zadostno ravno onih snovi, katere Tvoje telo potrebuje, da ne opeša. Izredno okusno pripravljene jedi, pečenke, slaščice kaj lahko pokvarijo želodec, kar se pri taki gospodi opaža, pa tudi mehkužnost pospešujejo in meseno poželjivost, moč odpora pa zmanjšujejo. Kaka sirota je človek, ki je razvadil okus in z nobeno hrano ni zadovoljen! Ali ni veliko bolj srečen in svoboden človek, ki okusa ni razvadil, pa mu ide v tek vsaka hrana?

Še bolj se varuj opojne pijače; na njo bi se želodec, bi se vsa Tvoja narava hitreje privadila. Kako hitro se prekorači zmernost, ako ne ravno prav mnogo, pa vsaj nekoliko; kako naglo zavre kri; kako pogostokrat se vname poželjivost! Nikar ne misli, da je srečen, ki ima vsak dan poljubno najboljših vin in drugih pijač! Ali ne veš, da take pijače prezgodaj pokvarijo telo, da se pojavi protin, vodenica in milijon drugih bolehnosti? Najbolj tekne kozarec dobre, hladne vode! Kako škodljivo je tisto žganje po dvakrat, trikrat na dan pri delu, in morda še špirit, ki ima toliko alkohola v sebi! In gorje mu, ki se privadi žganju! No, o tem sva že govorila.

Dragi mladenič, tu Ti je potreben odločen odpor. Ako nisi popoln abstinent, skleni, žganja, posebno onega od špirita, nikdar ne pokusiti, vina pa za razvedrilo v veseli tovarišiji in za odpočitek v gotovih dneh popiti le prav umerjeno merico. To Ti ne bo škodovalo; tudi kak požirek pravega žganja včasih, kadar si prav utrujen in razgret, bi se utegnil prileči, ne pa piti ga vsak dan in navadno. Ali se boš teh meja držal, jih ne prekoračil? Ali imaš toliko moči in odporne sile? In ako je nimaš, ali boš postal popoln abstinent?

Najbolj nevaren je pa tip. Živci za tip so razširjeni po celem telesu; povsod čutiš, kaj je hrpavo ali gladko, trdo ali mehko, toplo ali hladno. Tip je zato nevaren, ker je v tesni zvezi s poželjivostjo, katero more hitro vžgati; posebno nekateri deli telesa so za poželjivost nevarni, ko bi se jih dotikoval. In zbudena poželjivost silno hrepeni po gotovem dotikovanju svojega ali tujega telesa, hrepeni po dotični nasladi, ki prešinja vse telo.

Dragi mladenič, ali se boš vojskoval zoper ta prenevarni in prezamamljivi počutek? Zato premaguj preprosto obnašanje do samega Sebe, še bolj se upiraj preprostemu vedenju do oseb drugega spola, ne daj telesu predolgega počitka, ne premehke postelje, da se Ti čutitipa preveč ne razvije in ne postaneš nečistnik.

c) O d p o r r a z b r z d a n i d o m i š l j i j i.

Kar s počutki spoznamo, pretvori naša duša v notranje predstave, katere hrani spomin. Te predstave pa zajema domišljija, pa jih po svoje združuje, razdružuje in izpreminja. Na domišljijo

pa marsikaj močno vpliva. Domišljija bolj deluje, kadar so živci razgreti, slabše pa, kadar je človek pobit in potlačen; najbolj pa vpliva na domišljijo huda strast in mesena poželjivost, pa tudi zbudjena domišljija povečava strasti, povečava poželjivost.

Domišljija vzdržuje in povečuje jezo, sovražnost, žalost, nevoljo, strah, bojazen; ona podžiga razne nagone, posebno spolni nagon; ona nagiba na užitke, na čast, na gospodovavstvo, na dobičke; ona deluje celo na višje dušne moči; ako jo zavzame strast, poizkuša pridobiti za to strast tudi razum, ker mu jo le od ugodne strani prikazuje; um pa vpliva na voljo, da se odloči za to, kar hoče strast

Dragi mladenič, ali spoznaš, kako nevarna bi bila za Te izprijena, pokvarjena, umazana domišljija? Ako ne bi pazil na Svoje počutke, ampak bi gledal polzke, nespodobne stvari, poslušal umazane govore, nespodobno Sebe ali druge dotikaval, bi predstave vseh teh nespodobnosti ostale v spominu, kjer bi jih našla domišljija, pa bi si jih osvojila, bi jih še olepšala, lepoto in okus in slast še povečala. Kaj bi sledilo odtod? Telo bi plamtelo od poželjivosti, vse nečistosti bi se v domišljiji pri vsaki priliki ponavljale, hrepene nje po dotičnih dejanjih bi raslo, celo um bi jih začel odobravati in volja bi jim privolila.

Ali čutiš potrebo odpora zoper vse, kar bi Ti domišljijo pokvarilo, umazalo in zoper domišljijo samo, ako je morda že razbrzdana? Pazi na Svoje oči, da ne bodo gledale nespodobnosti, pazi na ušesa, da ne bodo poslušala umazanih govorov, pazi na Svojo počutnost, da Ti ne vzplamti

mesena poželjivost, pazi na knjige in liste, ki jih čitaš, da li niso ostudni, nesramni: pazi, zatajuj se, da ne umažeš domišljije! Pazi na domišljijo samo, ne pusti, da bi kar po svoje sanjarila; ako se začne pečati z nevarnimi podobami, izkušaj jo od teh podob odvrniti, obrniti jo na bolj plemenite stvari, na delo, na razgovor, na plemenito čitanje, na molitev! Le prizadevaj se, vojskuj se, da se ne izgubiš.

d) O d p o r n e v a r n o s t i m r a z u m a.

Razum je najvišja moč Tvoje duše. Razum hrepeni po resnici, po večni resnici. Toda tudi razumu prete razne nevarnosti. Dandanes je nevarnost za preveliko radovednost, pa se čita vse, čita veliko, čita brez preudarka, da li je varno ali pogubno, kar misliš čitati. Iz te radovednosti prihaja, da so ljudje površni, ker ne utegnejo vsega dobro premisliti, da si napolnijo razum z mnogimi zmotami, večkrat z mnogimi za časnost in večnost pogubnimi zmotami. Silno nevarno je, ako nad razumom zavlada kaka strast, ker ji razum služi in samo to išče, kar je strasti v korist, samo to vidi, kar strasti ugaja. Kolika škoda! Zraven pa površen in strasten človek svoje mnenje drži za edino pravo, kaj nasprotnega ne pusti veljati, le svojo trdi, nasprotnike grdi in blati, in tako nastajajo prepiri, kletve, sovraštva.

Kajne, koliko nevarnosti za Tvoj razum in njegovo delo! Dragi mladenič, ali se ne boš uprl tem nevarnostim in ne boš brzdal Svoje radovednosti, brzdal Svojih strasti, brzdal Svojega mnenja? Potrebno Ti je za ta odpor in za te brzdanje vednega premagovanja, vedne borbe.

e) O d p o r r a z u z d a n i v o l j i.

Prevažna dušna moč je tudi Tvoja volja: volja v Tebi vlada, kakor hočeš misliš, govoriš, delaš, hodiš, gledaš, počivaš, ješ, piješ. Volja je prosta; zato se Tebi šteje v greh ali zaslugo, za kar si se prosto odločil. Moral bi se odločevati le za dobro; toda koliko je vplivov na voljo, da se odločuje za to, kar je zlo, kar je škodljivo, kar je prepovedano in grešno.

Že po rojstvu je volja bolj k slabemu, kakor pa k dobremu nagnjena. Zraven pride telesna počutnost, v katero je volja po duši nekako vko-reninjena, pa je od te počutnosti jako odvisna, da jo počutnost potegne za seboj in ji volja hitro pritrdi. Razum bi moral voljo voditi; toda če je razum podlegel strasti in ji služi, vpliva na voljo, da se tudi ona poda strasti in se odločuje za njena dela. Vidiš, kako lahko postane Tvoja volja razbrzdana, sužnja strasti, da one v Tebi vladajo.

Kaj Ti je storiti? V boj zoper huda nagnjenja, v boj zoper meseno počutnost, v boj zoper razum zapeljan po strasteh, da Ti bo volja prosta in boš svobodno le to hotel in želel, kar je resnično, dobro, plemenito, kar Te vodi k Tvoji večni sreči.

f) O d p o r r a z b r z d a n i m s t r a s t e m.

Oh, koliko je v Tebi strasti; kako hitro se Ti vzbujaajo, kako so mogočne in nasilne! Ljubezn, sovraštvo, jeza, lakomnost, obupnost, nevoščljivost, oholost, lažnivost, obrekljivost, kri-vičnost, posebno samoljubnost, požrešnost in

nečistost in še marsikatero druge. Kolika nesreča, kjer vladajo te strasti! Ali naj vladajo tudi v Tebi, dragi mladenič?

Ne, ne smejo! Zato se jim moraš upreti, da jih obvladaš in obrzdaš. Ne čakaj, da porasejo in postanejo močne: upri se koj spočetka, nič se ne pogajaj z njimi, obrzdavaj jih! Ako čakaš, premišljuješ, se bodo razvile, obvezle Ti srce, dušo in telo, pa boš izgubljen. Zato beži in upiraj se!

VI. Bojno orožje.

Prečital si navodilo, kako se moraš bojevati. Bežati moraš od vseh nevarnosti, kjer se vne-majo strasti in upirati se vzbujenim strastem, upirati Svoji počutnosti, Svojim počutkom, Svoji razbrzdani domišljiji, nevarnostim razuma in razbrzdani volji. Spoznaš, da moraš; ako ne be-žiš in se ne upiraš vedno, neprestano, na vse strani, se strasti razvijajo, posebno samovoljnost, nezmernost in nečistost, ter Te s silo po-tegnejo do dejanj, ki so zoper Tvoje dolžnosti do Boga, do Sebe, do bližnjega in do stvari, škodu-jejo Ti na duši in na telesu, da ne dosežeš Sebi namenjene sreče ne na zemlji, ne v večnosti.

Ko vse to premišljuješ in čutiš Svoje slabosti in vidiš toliko nevarnosti v Sebi in zunaj Sebe, se prestrašiš, pogum Ti upade, skoraj že obupuješ in vriva se Ti misel, da tak boj ni mogoč.

Toda, zakličem Ti: ne obupuj! Ampak zgrabi za bojno orožje, dobro ga sukaj in prav kmalu Svoje sovražnike popolnoma uničiš, ali vsaj tako ukrotiš, da opešajo in Ti ne bodo več nevarni.

Pa kje je to bojno orožje? Kako naj ga sučem in vihtim? povprašuješ. Čuj točen in zanesljiv odgovor!

1. Spoznanje.

Najpoprej moraš prav točno znati in globoko umevati, kaj je Tvoj namen, kake so Tvoje raznovrstne dolžnosti, kje in kateri so sovražniki Tvoje časne in večne sreče in kako se moraš zoper nje vojskovati.

O tem so Te učili že Tvoja dobra mati; o tem si se poučeval v šoli; o tem čuješ pri pridigah; o tem se govori po izobraževalnih društvih in telovadnih odsekih; o tem se piše po naših časopisih in knjigah, posebno po onih, ki so namenjene naši mladini.

Isti namen ima tudi ta knjižica, katero čitaš sedaj. Hotel sem Ti, dragi moj mladenič, stare in vendar vedno nove resnice podati v novi obleki in v drugi zvezi; posebno točno sem Te hotel poučiti o Tvojih najhujših sovražnikih in o nesreči za dušo in telo, ako bi Te premagali. Ravno zato sem pa obsežno razpravljal o čistosti in nečistosti, o treznosti in pijanstvu, pa o priložnostih, katere bi Te odvrnile od čistosti in treznosti, ter Te kar treščile v blato nesramnosti in pijanstva. Pozval sem Te na boj.

Kajne, sedaj vse bolj točno spoznaš Sebe samega, Svoje srce in vse, kar se v Tebi godi? Ti spoznaš, da se moraš vojskovati, saj čutiš in bridko obžaluješ, da si iz pomanjkanja dovoljnega spoznanja sovražnikom podlegel, podlegel v Svojo nesrečo in sramoto. Spoznaš, da se moraš

teh sovražnikov otresti, da si jih moraš podjarmiti.

Hvala Bogu, glej, to spoznanje je bojna obleka, bojna priprava in prvi korak za boj, ki Ti je neizogiben.

2. Trden sklep.

Iz tega spoznanja se pa rodi trden sklep, da se boš vojskoval in se nikoli podlo, lahkoumno izdal in vdal grdim, neusmiljenim sovražnikom, divjim, umazanim strastem. Sramuješ se samega Sebe, da si bil do sedaj tako slaboten, nekako zaslepljen in si sam drl v brlog Tvojih smrtnih sovražnikov, šel v razne že omenjene nevarnosti; da, strmiš sam nad Seboj, ker sedaj spoznaš, da si se celo veselil, ko so Te na tla podrli, pa si se oskrunjeval z nečistostjo in kvaril s pijanostjo in ponašal s ponočno sirovostjo.

Sedaj se pa zavedaš Svoje nesreče in sramote; ne, v teh groznih verigah nečeš ostati, raztrgal jih boš, napadel sovraga in se osvobodil, da boš mogel svobodno izpolnjevati Svoje dolžnosti in utemeljevati Svojo časno in večno srečo, za katero Te je dobri Bog ustvaril.

Sklep je storjen, vojskovati se hočeš; pogum Ti raste, premagal se boš in bežal boš od zamamljivih nevarnosti, od krajev, kjer Ti je sovrag položil zanjke, premagal se boš in se odločno brez strahu uprl in upiral naskoku raznih strasti.

Toda, ako pregleduješ Svojo slabost, Svoje strasti, vse nevarnosti, Ti začne pogum upadati in bojiš se, da sklepa ne izpelješ, da boš omagal. In zares, sam bi omagal, tako silne so nekatere

strasti, posebno strast mesene poželjivosti. Toda ne boj se; Bog Ti je pomoč obljubil, ako ga boš za njo prosil.

3. Molitev.

O molitvi sva pa že govorila, kajne? In sicer sva se prepričala, da je molitev prva dolžnost, ki izvira iz dolžnosti častiti Boga. Sedaj pa poglejva prošnjo molitev sploh in pomočnike pri molitvi, da bomo bolj gotovo uslišani.

a) Prošnja molitev.

Dragi mladenič, iz katekizma veš, da se brez milosti Božje ne moremo zveličati; navadno nam pa Bog milost podeli le tedaj, ako ga prosimo.

Izkušnjave v nas in strasti naše so tako nasilne, da jih sami ne moremo premagati. To uči vsakdanja izkušnja. Vzrok temu je pa ta, ker na našo prosto voljo huda nagnjenja in strasti silno vplivajo in jo naše nagibajo. Te strasti delujejo pa tudi na razum, ki našo voljo vodi, pa ga potemne, da ne spozna jasno, kaj je prav in čednostno, ampak le bolj kakor v megli in da pri-trdi strasti, ki ga moti. Da je tako res, si Ti v strasteh že mnogokrat izkusil; saj se Ti je prav zdelo le to, kar je strast želela, neumno pa se Ti je zdelo, ko so Te svarili starši ali duhovni. Tako zaslepljen um je pa voditelj volje. Ako je um tako zapeljan in pritisne strast, ni čuda, da tudi volja strasti popusti in človek pade.

Kaj je sedaj treba storiti, da Ti Tvoj sklep ostane trden in ga ne prelomiš? S sv. pismom Ti rečem:¹ »Ker ne vemo, kaj naj bi storili, nam ne preostane nič drugega, kakor da svoje oči po-

¹ 2. Paralip. 20, 12.

vzdignemo k nebu« in prosimo pomoči. Spomni se tudi na besede Gospodove, da bo dobil le oni, ki prosi, in na poziv, naj molimo, da v izkušnjavo ne pademo.

Moli torej in prosi, Bog se Te bo usmilil, pa boš govoril s psalmistom:¹ »Hvaljen bodi Bog, ki ni odbil moje molitve, pa tudi ne Svojega usmiljenja od mene.« Ako prosiš, Ti bo Gospod podelil dejanske milosti, ki bo razsvetlila Tvoj razum in dala moči Tvoji volji, da boš grdobo strasti in greha še bolj spoznal, in boš dovolj močan, da strast premagaš in vanjo ne privoliš.

Pomisli pa še nekatere resnice. Bog Ti bo dal milost, da boš mogel zmagati, ako se tudi sam prizadevaš. Sam ne smeš rok križem držati; odločno si moraš prizadevati, da bežiš od nevarnosti in se strastem upreš; ako se prizadevaš, Ti bo dejanska milost Božja pomagala, da zares bežiš in se zmagovalno upreš; brez te pomoči bi Ti v nevarnosti ostal in v odporu podlegel. Ali nisi tega večkrat že sam čutil? Hotel si bežati in upreti se, sramoval si se grde strasti, pa si vendar padel. Zakaj: molil nisi, ali pa se nisi resno prizadeval. Vedi pa tudi, da ni mogoče priti do tega, da bi poželjivost v Tebi popolnoma ugasnila. Poželjivost je v Tvojem telesu; dokler imaš telo, Te bo nadlegovala; pač pa jo boš imel pod nogami in ne boš vanjo privolil, ako boš iz srca molil in se vojskoval.

Dragi mladenič, moli torej zjutraj, moli zvečer, moli ob času izkušnjave za pomoč; toda moli presrčno, moli resno in dobil boš pomoči in ne boš grešil.

¹ Ps. 65, 20.

b) Molitev k presv. Srcu Jezusovemu.

V Gospoda Jezusa pa prav posebno zaupaj! Zakaj je pa Gospod prišel na svet, zakaj je umrl na križu, zakaj je ustanovil Svojo Cerkev, zakaj ji je dal svete Zakramente, zakaj je pričujoč v presv. Rešnjem Telesu? Saj veš, da za nas ljudi, za nas uboge grešnike. On je vse za nas storil, samo to želi, da bi mi bili srečni, da se zveličamo. Ako si v nevarnosti in Ga prosiš, ali Te ne bo uslišal in Ti pomagal, saj Ga prosiš ravno za to, kar On sam želi in za kar je Svojo kri prelil: da zmagaš in ne grešiš.

In poglej Njegovo ljubezen! Da bi Vanj bolj zaupali, nam je odkril Svoje Božje Srce in nam razodel vso Svojo ljubezen; kako silno gori in plamti. Obljubil je celo, da bo dal grešnikom milost izpreobrnjenja, ako časte Njegovo Srce.

Dragi mladenič, ako si silno izkušan, ako. Tvoje telo gori poželjivosti, ako Te zapeljivci za seboj vabijo in mamijo, ako si morda že globoko padel, ako morda že več časa v grehu ležiš in se ga celo še nikdar nisi izpovedal: le teci pred sliko Srca Jezusovega, le hiti, ako. moreš, pred tabernakelj, kjer gori za Te živo Srce Jezusovo, prosi za pomoč, zdihuj in moli: razsvetlilo se bo v Tebi, novo moč boš čutil v Svoji duši, pa boš razdrobil verige starih, grdih navad, pa se boš odtrgal od zapeljivih tovarišev in boš pomandral Svoje strasti.

c) Molitev k Devici Mariji.

Glej, dobrote presv. Srca Jezusovega! Še Mater nam je dal, da se moremo k Njej prav za-

upno obračati. O naša Mati Marija ljubi Boga in zato ljubi tudi nas. Poglej jo pod križem! Radi nas je privolila, da se Njen Sin za nas na križu daruje, da za nas na križu umrje, da na križu prelije za nas zadnjo kapljico krvi. Da, želela je z Njim za nas trpeti in umreti. Kako nas ljubi!

Ona pa tudi ve, koliko je naša duša vredna. Saj ve, zakaj se je Sin Božji učlovečil, zakaj je 33 let na svetu živel, zakaj je hotel tako grozno trpeti in tako sramotno umreti. Oh, za nas, da plača pravici Božji naše dolgove, da zadosti za naša razžaljenja, da nas spravi z Bogom, da nam omogoči večno zveličanje.

To ona ve; ve torej, kaj je Tvoja duša vredna. Ker Te pa ljubi in je Tvoja Mati, Ti hoče pomagati in Ti preskrbeti vsako potrebno pomoč, vsako mogočno dejansko milost, da zmagaš, da se vzdigneš, da se rešiš. Pomagati pa more, saj je Mati Jezusova, in Ji Njen Sin in naš Gospod ne more ničesar odreči. In kako tolažljiv je gotovi in resnični nauk, da je ona varihinja in zakladnica vseh zasluženj in milosti, ki nam jih je pridobil Gospod s Svojim trpljenjem in s Svojo smrtjo!

Dragi mladenič, ali ne boš v Mater Marijo zaupal in se k Njej zatekal? Ali pa morda hočeš ostati v strasteh, ki so Tvoji telesnosti tako sladke? Morda nimaš prave volje se osvoboditi njihovega omamljivega objema, akoravno vso sramoto čutiš? Oh, zateci se k Mariji, da Ti da dobre in močne volje, da boš resnično želel odpovedati se strastem, pa naj bodo še tako omamljive. Le moli in zdihtuj, kmalu pride ura rešitve.

d) Molitev k sv. patronom.

V nebesih imamo še brate, ki nas ljubijo in žele, da bi zmagali in prišli k njim v večno blaženstvo. Tudi oni so živeli na zemlji, občutili strasti kakor mi; toda vojskovali so se in zmagali s pomočjo milosti Božje.

Sedaj pa gledajo na nas v naših nevarnostih in izkušnjavah. Kako nam žele popolne zmage! Pa ne samo žele, tudi prosijo za nas. Bog jih bo uslišal, saj so Njegovi prijatelji, saj so Njegovi presrčno ljubljeni otroci. Le zateci se k njim in moli, ker molitev hoče Bog.

Zateci se najpoprej k Svojemu patronu, ki Ti je bil dan pri svetem krstu. Pod njegovim varstvom si, priporočaj se mu! Moli tudi k svetemu Alojziju, ki se radi posebne sramežljivosti in čistosti imenuje angelski mladenič in ki ima ravno zato pri Bogu prav posebno moč, varovati v čistosti mladeniče, ki ga prosijo. Tudi sv. Stanislav je mogočen priprošnjik izkušanih mladeničev.

4. Sveta maša.

Kaj je sveta maša, to veš. Pri sveti maši se Jezus nekrvavo daruje nebeškemu Očetu za nas, za Tebe. Kri Jezusova teče skrivnostno na oltarju in kliče k Bogu za usmiljenje. Ali misliš, da bo ta klic zastonj, brezuspešen? Ne, vselej je uspešen. Zaradi te svete daritve Bog ne kaznuje grešnikov, kakor bi zaslužili, marveč jim odpre Svoje očetovsko Srce in jim podeli dejanskih milosti, ki grešniku um prav posebno razsvetle, da spozna svoj prežalostni stan in se ga prestraši, ki mu pa tudi voljo vžgejo, da začne greh, tudi

omamljivi greh, sovražiti, in voljo okrepe, da more res greh premagati in vredno prejeti Zakrament svete pokore.

Dragi mladenič, glej, to je sad svete maše. No, Ti pa tega sadu dosedaj še nisi občutil. Toda, odgovori mi, ali greš rad k sveti maši vsaj ob nedeljah in praznikih? Ali pri sveti maši kaj moliš? Ali ne stojiš tam pri vratih, ali v kakem kotu, pa na sveto mašo in na molitev še ne misliš ne? Kako Ti bo potem ta daritev koristila, ko jo vendar Ti zaničuješ in Gospoda Jezusa žališ v onem trenutku, ko On iz ljubezni do Tebe Svojo kri preliva. Ako si bil pa kdaj pri sveti maši pobožno, oh, ali se Ti ni oglasila vest, ali Te ni obšel nekak strah, ali se Ti ni zastudil greh, ali Te ni nekaj gnalo k izpovedi?

Hodi torej k sveti maši, udeležuj se je pobožno, iz srca moli in čutil boš pomoč Božjo, ter se otresel ali pa obvaroval sramotnega suženjstva grdih strasti.

5. Sveti Zakramenti.

Sveti Zakramenti so za to, da nam milost in pomoč Božjo podeljujejo, in sicer primerno posameznim našim potrebam. Ni Ti treba praviti, da nam sveti Zakramenti podele ali pomnože posvečujočo milost Božjo, pa tudi pravico do posebnih dejanskih milosti za razne potrebe.

Pri svetem krstu postanemo otroci Božji in dobimo pravico do dejanske pomoči, da moremo živeti kot otroci Božji. Pri sveti birmi postanemo vojščaki Kristusovi in dobimo pravico do potrebnih dejanskih pomoči v borbah za življenje po veri, za kar prav posebno pomagajo darovi Svetega Duha. Pri sveti pokori dobimo zraven po-

svečujoče milosti Božje pravico do dejanske pomoči v izkušnjavah, da se ne povrnemo v greh. Pri Zakramentu sv. Rešnjega Telesa se nam vne-
ma posebno ljubezen Božja. Pri svetem poslednjem olju dobimo zraven posvečujoče milosti Božje pravico do posebne pomoči v bolečinah, v smrti in zoper hudobnega duha. Pri svetem zakonu in mašnikovem posvečevanju dobe dotičniki pravico do posebne pomoči za izpolnjevanje svojih stanovskih dolžnosti.

Vidiš torej, da so sveti Zakramenti za naše življenje, za čas in za večnost posebno važni in odločilni. Midva se bova sedaj pečala samo z dvema: z Zakramentom svete pokore in sv. Rešnjega Telesa.

a) S v e t a p o k o r a.

Grozno je, ako grešiš. Po smrtnem grehu izgubiš posvečujočo milost Božjo in z njo pravico do onih posebnih dejanskih pomoči v raznih potrebah življenja; izgubiš tudi darove Sv. Duha, in nimaš ne strahu Božjega, ne pobožnosti, ne moči, ne sveta, ne uma, ne učenosti in ne modrosti. Prepuščen si Svojim strastem, padaš od greha v greh in v največji nevarnosti si, da v grehu umrješ in prideš v peklenski ogenj.

Kajne, to je strašno! Ako imaš le še nekoliko navadne pameti, ako je le še iskrica ljubezni do Sebe samega v Tvojem srcu, boš iz vsega srca želel, da se rešiš tega nesrečnega položaja, da se rešiš nevarnosti. Iskal boš in povpraševal boš, je-li in kako je rešitev mogoča.

No, Tebi, ki si katoliški kristjan, ne bo treba šele iskati pomočkov za rešitev, Ti za ta pomo-

ček dobro veš: prejeti moraš Zakrament svete pokore, izpovedati se moraš.

O ljubezni Srca Jezusovega, ki nam je za spravo z Bogom ustanovil tako lahko in našemu srcu primerno sredstvo! Dragi mladenič, pomisli to-le.

Ako otrok kaj napačnega stori, starši hočejo, naj hudobijo pove, in ako pove, ga manj kaznujejo ali pa mu kazen celo odpuste. Tako ravna tudi sodnik s hudodelcem: ako hudobijo odkrito pove, je to priznanje okolnost, ki kazen zmanjša.

Pa tudi srce naše je tako, da moramo povedati, kar nam je v srcu. Ako si vesel, iščeš prijatelja, da mu veselje razodeneš; in ko se skupaj veselita, je veselje še bolj sladko. Ako Ti tuga mori srce, sedaj šele iščeš sočutnega človeka, da se mu iztožiš, pa si srce olajšaš in laglje trpiš. Kolikokrat čitamo o hudodelcih, katere skrivna hudobija tako peče, da ne morejo mirovati, marveč gredo sami k sodniku, se izdajo in kazni podvržejo.

In glej! ravno to potrebo našega srca je Jezus uporabil za spravo z Bogom. Kar Ti vest teži, povej Božjemu namestniku in pokesaj se, in vse bo pozabljeno. Sam čutiš, ko izpoveš greh, pa naj bo še tako grozen, gnusen in sramoten, že s tem se Ti srce olajša, kakor da se ti je težak kamen od srca odvalil. Poveš pa Svoj greh samo Svojemu duhovnemu očetu tiho, da nikdo ne sliši; izpovednik je pa pod smrtnim grehom in pod težkimi cerkvenimi kaznimi zavezan, da molči kot grob. Da, izpovednik Te lepo pouči, da Ti novega poguma, odveže Te in Ti samo malo pokorico naloži.

Ko si pa to storil, Ti Bog sam odpusti greh, odpusti večne kazni, vrne posvečujočo milost Božjo, vrne darove Sv. Duha, vrne pravico do posebnih dejanskih pomoči v raznih potrebah Tvojega življenja. Ti si zopet v ljubezni Božji, zopet otrok Božji, zopet so Ti nebesa odprta.

Dragi mladenič, ali se tega sredstva ne boš rad posluževal? O kolika škoda za Te, ko bi Ti hodil k izpovedi samo o veliki noči ali morda še v adventu. Strasti Te napadajo vsak dan, po izpovedi se nekoliko časa boriš, potem pa omagaš, grešiš in vse milosti izgubiš. Strast raste, slabost Tvoja je od dne do dne večja, pogostokrat grešiš, strast se Ti razvije v navado; sedaj si pa njen suženj. Ko greš o veliki noči ali adventu k izpovedi, oh koliko greha, oh kaka slabost, in Tvoj sklep, da se boš poboljšal, kako je slab, sam Sebi ne verjameš; veš, da boš kmalu zopet padel, ker ne čutiš moči, da bi strgal grešne zveze, da bi premagal navado, ne čutiš moči ne za beg, ne za odpor. O sirota!

Ne bi pa Ti tako opešal, ko bi bil koj od mladitih nog po večkrat k izpovedi hodil. Saj bi dobil več pouka, saj bi prejemal pogosto milost Božjo in pravico za pomoč v izkušnji, pa ne bi padel; ako bi pa padel, hitro bi se vzdignil, dokler še nisi suženj svoje strasti, in mogel bi se zopet boriti, in sicer zmagovalno. To velja posebno za nezmernost in za nečistost.

Pa še je čas. Ako si še tako globoko padel in Te je strast popolnoma zaslužnjila in ječiš v njenih verigah, ne boj se; skleni, da boš šel k izpovedi pogostokrat, vsaj mesečno, spočetka pa

še večkrat in preden mine leto dni, boš prost verig, boš lahko in veselo živel.

Dragi mladenič! Ako sebe ljubiš, ako Ti je mar lepo življenje in srečna večnost, Ti veš, kaj moraš storiti. Prosim Te, rotim Te, skleni in delaj.

b) Sveto obhajilo.

Da zmaguješ stanovitno, potrebno Ti je sveto obhajilo. Tako Ti Zveličar sam kar naravnost govori:¹ »Resnično Vam povem, ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor pa je moje meso in pije mojo kri, bo imel življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan.«

Življenja, namreč življenja milosti Božje ne boš imel, ako ne uživaš telesa Gospodovega. Kdo pa nima življenja? Edino tisti, ki je v smrtnem grehu. Kaj iz tega sledi? Brez svetega obhajila boš padel v smrten greh, ker boš preslab, preone-mogel, da bi zmagal strasti, ampak bodo strasti zmagale Tebe.

To je kar naravno. Kjer je življenje, mora biti tudi temu življenju primerna hrana, drugače življenje zamrje. Življenje je v rastlinah, zato morajo imeti hrano; življenje je v živalih, zato morajo imeti hrano; življenje je v človeku, zato mora tudi on imeti hrano; življenje je v duši, zato mora tudi ona imeti hrano.

V duši je naravno življenje; za to življenje je hrana resnica in ljubezen. Je pa v duši še nad-naravno življenje, namreč življenje posvečujoče milosti Božje; to življenje potrebuje hrane, in sicer primerne nebeške hrane. Ali jo imamo?

¹ Jan. 6, 54, 55.

Da, imamo jo, namreč presveto Rešnje Telo Gospodovo, katero zauživamo pri svetem obhajilu. Tako je zaukazal sam Gospod.

Iz tega pač lahko sklepaš, da brez te nebeške hrane ne boš mogel ohraniti dušnega življenja. Kakor namreč telesna hrana telesno življenje ohranjuje, mu izgubljene moči nadomeščuje, življenje še bolj razvija in neko slast daje, ravno tako tudi ta nebeška hrana življenje milosti Božje ohranjuje, moči, v vsakdanji borbi zmanjšane, nadomeščuje, življenje milosti še pomnožuje in pa tudi neko veselje v srcu vzbuja. Ako pa te hrane ne bi zaužival, bi v vsakdanjem trudu zoper tako divje strasti, zoper tolike izkušnje polagoma opešal, nazadnje zadobil smrtno rano in življenje izgubil.

Zakrament sv. Rešnjega Telesa vžiga prav posebno sveto ljubezen do Boga, sveto ljubezen do krščanskega življenja, posebno navdušenost in moč za sveto čistost; zmanjšuje nam huda nagnjenja in krepi nam dobro voljo. Res, poželjivosti in mesenosti nam ne zaduši, ne izkorenini, toda sveti ogenj čiste ljubezni odvzame poželjivemu ognju moč, da nam ne more škodovati.

Kako dolgo pa zadostuje enkratni užitek? Za telo dobro veš, da se moraš hraniti vsak dan po dvakrat, trikrat; ako prav težko delaš, še po večkrat; brez hrane bi mogel prestat le nekoliko dni, od dne do dne bi pešal in nazadnje umrl. Kaj pa hrana sv. obhajila? Ako povprašamo sveto Cerkev, sodili bi, da bi mogla zadostovati celo leto, Ti ohraniti življenje milosti Božje in Te obvarovati smrtnega greha. Saj četrta cerkvena zapoved zapoveduje le enkratni prejem v letu.

In zares, dogodi se, da ta ali oni ne greši smrtno, akoravno gre k sv. obhajilu samo enkrat v letu: morda kaka ženica, ali kak mož, ki je bolj star, nima več posebnih strasti in živi mirno, tiho pri svojem delu. Toda tak nisi Ti. Mlad si, polno iskre krvi se pretaka po Tvojih žilah, požljivost in mesenost v Tebi kar gori, priložnosti za pohotno uživanje se ne manjka, vabijo, da, celo silijo Te vanje: v hiše, v gostilne, na ponočevanje, na plese, na pijače. Koliko napora bo treba, da se dobro bojuješ, da bežiš od nevarnosti in se upiraš sovražnikom! Ali imaš toliko moči? Oh poglej na naše mladeniče, na one, ki pristopajo k mizi Gospodovi samo po enkrat, ali dvakrat v letu! Koliko greha, koliko razuzdanosti, koliko nečistosti, koliko zapeljevanja, koliko nezmernega uživanja, koliko sirovosti: sirote so, premagani, sami sebe se sramujejo, toda nadalje greše.

Kaj sledi iz tega? Da moraš pristopati k mizi Gospodovi večkrat v letu, ako hočeš ostati pošten, sramežljiv, čist, trezen, ako si hočeš ohraniti življenje milosti Božje. Na to namiguje Gospod sam, ko to hrano imenuje kruh ali mano. Kolikokrat se pa uživa kruh? Kolikokrat so pa Izraelci uživali mano? Ali ne vsak dan? Veditorej, da moraš tudi Ti sveto obhajilo prejemati vsaj večkrat v letu, morda na dva meseca, še bolje, ako vsak mesec ali vsako nedeljo in vsak praznik.

Ali je to preveč? Ako veš, kaj je Tvoja duša, kaj je Tvoja večnost, ako si spoznal Svoje strasti in strašne dušne nevarnosti, ako si spoznal gnusobo greha in škodljivost za dušo in telo, ali ne

boš želel izdatnega pripomočka, da strasti premagaš, da se obvaruješ smrtnega greha, da rešiš Svojo neumrjočo dušo? Gotovo boš želel. In glej, kako sladko in lahko sredstvo Ti je pripravil Gospod v ljubezni Svojega Srca: sveto obhajilo. Zjutraj vstani, pojdi k sveti maši in med sveto mašo pristopi k mizi Gospodovi!

To vendar ni težko! Oh, to je težko samo za mladeniča, ki se ne spozna, ki je že vso dušno moč izgubil, ki ne ve ceniti ne duše, ne večnosti. Ti se med take ne boš prišteval, zato se predrami, zaničuj dosedanje razvado enkratnega ali dvakratnega obhajila v letu, pa hodi k svetemu obhajilu če ne vsako nedeljo in vsak praznik, če ne vsak mesec, vsaj na dva meseca. Dragi mladenič, ali me boš ubogal, ali boš poslušal milo prošnjo Svojega duhovnega očeta?

6. Strah pred grehom.

Dragi mladenič, da se boš bolj predramil in se bolj zavedel in dosedaj naštete pripomočke uporabljaj, naj Te še opozorim na nekatere grozne resnice. V luči teh resnic boš zatrepetal pred grehom in storil vse, kar je treba, da se ne ugrezneš vanj.

a) Sodba.

Umrl boš. Kdaj in kje? Ne vem. To pa vem, da moreš umreti še mlad, da Ti starost ni zagotovljena, da moreš umreti tudi nagloma. In po smrti? Sodba.

Da, sodba. Sodil Te bo Bog, ki je vseveden in mu ne boš mogel ničesar prikriti; Bog, ki je neskončno svet in greh nezmerno sovraži in le dobro ljubi; Bog, ki je neskončno pravičen, in greh

strašno kaznuje, čednost pa poplačuje; Bog, ki je vsemogočen in se Mu nikdo ne more upreti.

Glej, pred tega Boga prideš koj po smrti. Kaj pa, ako živiš v grehah, živiš po Svojih strasteh, živiš, kakor Bog prepoveduje? Oh, kako boš obstal pred Njegovo sodbo! Trepet in strah in jok in stok! Toda zastonj! Pretekel je čas Božjega usmiljenja, po smrti napoči čas neupogljive Božje pravice.

b) V e č n o s t.

Pri sodbi se Ti določi večnost. Za presrečno večnost si ustvarjen, za nebesa Te je dobri Bog določil: toda le, ako si jih zaslužil s pokorščino do Njega, ter s pokorščino spoznavaš, da je On Tvoj Gospod in Tvoj Bog. Blagor Ti, ako si izpolnjeval zapovedi Božje in cerkvene in dolžnosti Svojega stanu: blagor Ti, večna sreča Ti je gotova, in sicer koj po sodbi.

Kaj pa, ako v življenju za Boga nisi maral? Ako mu nisi bil pokoren in si živel po Svojih strasteh ter si služil poželenju oči, poželenju mesa, napuhu življenja? Za večno srečo se nisi pripravil, večni Sodnik Te bo po Svoji ostri pravici zavrgel, pahnil proč od Sebe v kraj, ki je pripravljen in kjer večne muke trpi hudobni duh z vsemi svojimi privrženci.

Dragi mladenič, kaj si boš izbral? Pomisli, kamor prideš po sodbi, tam boš ostal vekomaj: vekomaj v nebesih in v nebeški blaženosti, ali pa vekomaj v peklu in peklenškem ognju! Izberi! Bog Ti bo dal, kar si sam izbereš s Svojim življenjem; torej: izberi! Ali boš še grešil? strastem služil? Ali ne boš uporabil ponujenega bojnega orožja, da zmagaš?

c) K r i ž a n i.

Da se v dobrem sklepu še bolj utrdiš, pojdi še z menoj na Kalvarijo. Tu vidiš križ, na njem umira Tvoj Gospod in Zveličar. Poglej, On, Sin živega Boga, ki je ljubljenec nebeškega Očeta, umira na križu najbolj sramotne, najbolj grozne in mučne smrti, zaničevan, zasramovan, zapuščen od vseh, med dvema razbojnikoma. Zakaj? Zavoljo Tvojih grehov, da zanje zadosti pravici Božji, da se Ti ne pogubiš za vekomaj.

Ali se Ti pri tem groznem prizoru ne bo vsaj nekoliko dozdevalo, kaj mora biti greh, kaj je pravica Božja, kaj je večnost, kaj Tvoja duša in kaj Tvoje življenje? Ali boš še grešil? ali ne boš sklenil, nikoli več ne grešiti, marveč se odločno vojevati in uporabljati vsa sredstva, ki se Ti ponujajo, da zmagaš?

7. Skupen boj.

Gorje človeku, ki je sam! To čutiš Ti, moj mladenič. O kolikokrat si storil najboljše sklepe, pa jih nisi držal! Kriva je Tvoja slaba narava, krive Tvoje strasti, krivi pa tudi Tvoji tovariši. Ako si se odtegoval grdim razvadam in si hotel trezno, čisto, varčno, pobožno živeti, o kako so Te zbadali in pikali! Ako si začel bolj pobožno moliti, bolj pogosto prejemati svete Zakramente, kako so se norčevali iz Tebe, celo pretili so Ti!

In Ti? pogum Ti je upadel, na sklepe si pozabil in se vrnil na stara grešna pota. Kajne, ko bi imel dobrega tovariša, enega ali pa več, laglje bi vztrajal, malo bi maral za zbadanje in zasmehovanje. Toda sam?

No, hvala Bogu, dobrih društev imamo vedno več. Tu imamo društvo sv. Družine, Marijino družbo, izobraževalna društva, Orle. Dragi mladenič, v ta društva se zapiši in vanje stopi. Marijina družba bi bila za Te prav primerna: toda zdi se Ti, da preveč od Tebe zahteva, in se je bojiš. Kaj pa Orli? Sami mladeniči so, ki telovadijo, ki se tudi duhovno izobrazujejo, ki se vnemajo za plemenito življenje, za življenje po sveti kato-liški veri, ki se jim gnusi sirovo vpitje, ponoče-vanje, zapeljevanje, nezmerno popivanje. Ali ni vzvišeno društvo: pristopi in najdel boš tovari-šev, ki Te bodo z besedo in dobrim zgledom pod-pirali v boju zoper sovražnike Tvoje sreče; dajali Ti bodo poguma, da boš bežal od nevarnosti in se upiral vzbujenim strastem; z besedo in dobrim zgledom Te bodo vabili, da boš uporabljal za boj potrebna sredstva in se ne sramoval ljudi in se tudi ne menil za zaničevanje, ki Ti prihaja od sirovih tovarišev.

8. Veselje.

Mlad si in rad bi se veselil. Prav je, dragi mladenič, le veseli se; veselje Ti je potrebno, toda veselje naj bo plemenito in nedolžno.

Glej, za tako plemenito veselje boš pa pri-praven ravno zato, ker se boš ogibal razbrzda-nosti. Prosim Te, ali je to plemenito veselje, ako mladeniči po gostilnah klafajo, vpijejo, razgra-jajo, kolnejo? ali je to plemenito veselje, ako mladeniči ponoči po vasi razgrajajo, tulijo in mirne ljudi motijo? ali je to plemenito veselje, ako silijo k norim dekletom, da zadoste svojemu živinskemu nagonu, zadoste z ostudnimi dejanji, v dušno in telesno škodo Svojo in zapeljane

nesramnice; ali je to plemenito veselje, ako mladeniči pri plesih skačejo in grde izkušnjave vzbujajo v Sebi in plesavki, ali si tudi nespodobnih dejanj privoščijo; ali je to plemenito veselje, ako mladeniči pijejo in se opijanijo, in se v pozni noči komaj domu privlečejo, so drugega dne vsi bolehní, slabi, omotični in jih tudi prežalostni starši kregajo, zmerjajo, morda celo preklinjajo?

Dragi mladenič, ali si takega veselja želiš? Ali ni prav, da Ti tako nagnusno veselje Bog prepoveduje? Toda plemenito nedolžno veselje Ti pa Bog želi in pripravlja, Čuj, kaj govori sv. pismo: »Veseli se, mladenič, v Svoji mladosti, in Tvoje srce naj bo dobre volje!«¹ »Raduj se in igra; stori, kar Te veseli, le greha se varuj!«² »Bratje, veselite se v Gospodu, še enkrat Vam rečem, veselite se!«³ »Kraljestvo Božje je mir in veselje v Svetem Duhu.«⁴

Le veseli se torej, kakor je primerno Tvoji starosti. Veselje zbuja in pospešujejo razne igre, skakanje, letanje, lovenje, telovadba, plavanje, izprehodi, petje, glasba, cvetlice, ptički in njihovo petje, vode in njihovo šumenje, hribi in pogledi z njih. Kri se poživi, mišice se krepe, prsi se razširijo, srce živahneje bije, dobro se potem zaspi, telo postane žilavo in za odpor sposobno.

Posebno plemenito veselje prevzame srce, kadar si odbil izkušnjavo, premagal strast. Dobra vest je vir mirnemu, trajnemu veselju. Napovej

¹ Eccl. 11, 9.

² Eccl. 32, 16.

³ Philip. 4, 4.

⁴ Rom. 14, 7.

torej strasten, neizprosen boj, uporabljaj opisano bojno orožje, pa boš kljub zatajevanju in premagovanju užil največ pravega, trajnega veselja.

VII. Družina.

Tvoje osebno življenje sva precej natanko pregledala. Le še ene važne zadeve se še nisva dotaknila, pa morava se tudi o njej pomeniti. V družini si prišel na svet, v družini si se razvijal, v družini dozorevaš in loteva se Te srčna želja po lastni družini.

Prepričan sem, da tudi na tem potu do lastne družine se želiš tako obnašati, kakor se spodobi katoliškemu mladeniču. Gotovo pričakuješ, da se tudi o tem pomeniva. Rad Ti ustrežem, poslušaj.

1. Začetek in namen družine.

Odkod družina? Ako gremo v zgodovini nazaj in pregledujemo nove, stare in najstarejše narode, prepričamo se, da so vedno v družini živeli; nikdar in nikjer ne najdemo najmanjšega sledu, da bi bili kdaj živeli v druhalih kakor živali.

Že to dejstvo nam dokazuje, da družina prihaja iz človeške narave, po postavah, ki so globoko zapisane v človeku. Pa tudi to vidimo, da sta zmeraj in pri vseh narodih družino utemeljila mož in žena, ki sta se po verskih obredih zavezala za skupno življenje. Skupno življenje brez take s svetimi obredi posvečene zveze se je smatralo povsod kot nedopuščno in nesramno.

Sveta zgodovina nas pa o početku družine pouči še bolj natanko. Edino ona nas pelje do začetka človeškega rodu. Pove nam, da je Bog

ustvaril moža in ženo, pa jih združil v skupno življenje, da si med seboj pomagata v vseh potrebah in da med seboj zvezana pomnožujeta človeški rod na zemlji. Imela sta več otrok, ki so se zopet ženili in možili, ter pomnoževali človeški rod, da je bil od dne do dne bolj številen. Množili so se pa vedno v družinah, ki so jih postavno utemeljevali, namreč po zakonski zvezi.

Od prvih staršev so vsi potomci podedovali to zavest, da v družinsko življenje pelje zakon sklenjen po blagoslovu starejšine v Imenu Božjem.

Namen zakonske zveze je medsebojna ljubezen, medsebojna pomoč in tolažba in zaroditev novih otrok Božjih. Ako sta pa oče in mati dala otrokom življenje, sta po naravi dolžna otroke vzgojiti dušno in telesno tako, da dorasli morejo zopet sami živeti in si poskrbeti, kar je potrebno za dušo in telo.

Tak namen se pa najbolj lahko doseže, ako ima mož samo eno ženo in ako se zakonska zveza ne more razdreti. Mož naj svojo ljubezen samo eni, in sicer sebi zaročeni ženi posveti; tako tudi srce veleva, katero pri zakonski zvezi vsako drugo ljubezen kar naravnost izključuje. Le taki nerazdeljeni ljubezni se more žena popolnoma izročiti in se podvreči vsem zakonskim namenom.

Še bolj pa se mora zahtevati, da taka ljubezen in zveza v taki ljubezni sklenjena traja do smrti. Ali si ženin in nevesta ne obljubujeta večne zvestobe? In le radi take večne zvestobe bo žena rada možu darovala svoje devištvo, svojo lepoto, svojo mladost, svojo delavno moč.

Tako večno ljubezen in zvestobo zapoveduje tudi dolžnost rojene otroke vzgojevati in preskr-

beti. Kaj bi bilo z otroki, ko bi se zakoni več ali manj poljubno razdirali? Kam z otroki teh raznih zakonov?

Res, strast je zakonsko zvezo prav posebno pokvarila. Med narodi nahajamo mnogoženstvo in razporoke, pa zato tudi strašno žalostno družinsko življenje. Kristus je prišel vse popraviti; zato je predvsem popravil zakonsko zvezo in jo povzdignil v Zakrament. Dal je pa temu Zakramentu moč, naj iz njega za moža in ženo izvira milostna pomoč, da sta eden z drugim zadovoljna in si ohranjujeta popolno zakonsko zvestobo, pomoč, da se ljubita do smrti, akoravno bi se pokazale kake težave in slabosti pri enem ali drugem, in pomoč za vzgojo otrok, da imata otroke rada, da se jih ne ogibata, marveč zaupajoč v Boga rada in veselega srca vse storita, kar je potrebno, da se otroci lepo vzgoje kot otroci Božji in dediči nebeškega kraljestva.

Kajne, dragi mladenič, kako svet je začetek družine in kako vzvišen njen namen!

2. Želja po družini.

V domači družini živiš, rasteš in se razvijaš. Ti ljubiš Svoje starše, ubogaš jih, pa so s Teboj zadovoljni, kar osrečuje Tvoje srce. Ti ljubiš Svoje brate in sestre; skupno delate, skupno se veselite in žalostite, skupno ste pri mizi in molitvi, ljubite se, pa imate zato v družini doma mnogo tolažbe in mnogo tihe, mirne sreče. Tako bi vsaj moralo biti; ako je drugače, ako v družini ni ljubezni, ni veselja, ni tolažbe, ni miru, je Tvoje življenje žalostno; toda, kdo je tega kriv? Strasti in pregrehe.

V družini si torej dorasel in dozorel. Sedaj pa čutiš v Sebi novo nagnjenje, katero je spočetka bolj megleno, nekako bolj v daljavi, ki pa postaja vedno bolj jasno in živo in močno, da Te že nekako vsega prevzema. Rad bi se postavil na lastne noge, rad bi si utemeljil Svojo lastno družino. Ta želja ni neopravičena, le na to pazi, da si to sicer sveto, vendar pa tudi nevarno željo tako obrzda-vaš, kakor je potrebno za Tvojo srečo in za srečo prihodnje družine.

Dragi mladenič! čuj v tem oziru nekoliko prepotrebnih naukov.

a) Vir te želje.

Vir želje po novi, lastni družini je v Tebi samem. Saj veš, da se družina začne s poroko. Pri poroki se mladenič z izbranim dekletom zaveže za skupno življenje, ki naj traja do smrti, traja v sreči in nesreči, traja v zdravju in bolezni; pri poroki se začne sveta zakonska ljubezen, v kateri si mož in žena le dobro hočeta, pa zato skleneta, da se bosta zvesto podpirala v vseh potrebah življenja, da bosta skupno skrbela za časní napredek vsak v svojem delokrogu, bosta skupno delala in trpela, skupno Bogu služila in se v nemala za pravo krščansko življenje; pri poroki dobita od Boga pravico do one telesne združitve, po kateri se pomnožuje človeški rod, katera je poseben dokaz zakonske ljubezni in zakonske zvestobe in h kateri tudi vleče zakonska ljubezen.

Tako sveto in za človeštvo pomenljivo ljubezen je Stvarnik sam vsadil v srca obojega spola. Saj sva o tem že govorila. Stvarnik hoče,

da se po telesni združitvi obojega spola vzdržuje in razmnožuje človeški rod na zemlji; zato je pa on vcepil v srce spolno nagnjenje, da se mladenič in dekle po tem nagnjenju sprijaznita in zaželita najbolj tesno medsebojno zvezo z vsemi zgoraj omenjenimi nameni.

Isto vidiš v naravi. Cvetlica je dosegla vrhunec razvitka, ko je obrodila nov sad, iz katerega se razvijajo nove cvetlice. Tudi telo človekovo pride na vrhunec razvitka, ko v njem dozore one skrivnostne moči, katere mu je podelil Stvarnik za stvoritev novega rodu. In ko te moči dozorevajo, kar se pri mladeniču dogodi okoli 13., 14., 15. leta, se začuti spolno nagnjenje, spočetka nekako bolj v temi, toda od leta do leta bolj jasno in določno. Nehote uhajajo misli mladeničem na drugi spol in zbuja se želja po bolj tesni, prijateljski zvezi.

Kajne, dragi mladenič, tako nagnjenje v Sebi čutiš, da, z leti to nagnjenje v Tebi raste. Iz tega, kar sem Ti dosedaj povedal, lahko razumeš, da to nagnjenje samoposebi ni grešno, da je sicer nekako skrivnostno, toda sveto, saj prihaja od samega Stvarnika, od samega Boga in je za ohranitev človeškega rodu naravnost potrebno.

Torej to nagnjenje samoposebi ni grešno, toda le tako dolgo, dokler ga držiš v pravih mejah. V pravih mejah pa je, ako imaš pred očmi njegov po Stvarniku dani namen, namreč da Te pripelje v sveti zakon z dekletom, katero si boš izbral o pravem času. Dokler ta čas za Te ne pride, smeš z dekleti občevati le toliko, kolikor to zahteva vsakdanje življenje. Ravno tako navadno občevanje je pa silno težavno. Zakaj?

Po grehu je spolni nagon silno pokvarjen: hitro se zbudi, brž postane silovit in kar siloma vleče, da bi se mu zadostilo. Ako je deček mehkužno vzgojen, ako je sladkosneden, navajen na mehko posteljico in prav okusne jedi, mu je že telo samoposebi nagnjeno na večjo poželjivost in ima manj odporne moči. Ako se nagonu vdaš, in rad premišljuješ spolne stvari, rad poslušáš nespodobne govore in pesmi, rad zahajaš v družbo deklet, morda zvečer, ponoči, po plesiščih, nagon vzplamti, se razvije v silno strast in Te zaslužnji. Ko se pa to dogodi, potem mladenič več ne misli na Boga, na večnost, na poštenje, da le nagonu zadostuje, kadar in kjerkoli more.

Da bi tega ne bilo, sem se s Teboj tako točno razgovarjal o čistosti in nečistosti, o nevarnostih za greh in o boju zoper te grozne Tvoje sovražnike. Sedaj Te prosim in rotim, premaguj se, da se Ti naravni od Boga dani nagon ne razvije v divjo strast, ampak ga obvaruješ v pravih mejah.

Zato pa tako-le misli sam pri Sebi: »Vem, zakaj mi je dan spolni nagon; zadostil mu bom samo v zakonskem stanu; pred zakonom ga bom brzdal in držal v pravih mejah; ne, ne bom nečistnik, nesramnež, grd in ostuden zapeljivec; radi tega bom z dekleti občeval le toliko, kolikor se mora v vsakdanjem življenju; v nevarne družbe, k nevarnim veselicam ne bom zahajal; ako bi se mi nagnjenje do kakega dekleta bolj vnelo, bom to nagnjenje zadrževal, da ne vzplamti prezgodaj; molil bom in prejemal svete Zakramente, da dobim dovoljne moči zoper to grozno strast; tudi do samega Sebe bom sramežljiv, da se ne oskru-

nim in ne pokvarim Svojega telesa, ampak pridem zdravega, čistega, deviškega telesa v zakonski stan.«

Dragi mladenič, tako se vojskuj, in Tvoj nagon do drugega, spola bo ostal v pravih mejah, ne bo grešen, ampak naraven in Bogu dopadljiv.

b) Čas za izpolnitev.

Kako dolgo pa moreš to nagnjenje zadrževati, v izkušnjavah tolažiti in pomirjevati samega Sebe z mislijo, naj se le še počaka, dokler ne pride čas za ženitev? Kdaj pa pride ta čas? Poslušaj in premisli, kdaj si za tako prevažen korak dosti pripravljen.

Telesna priprava.

Telo mora dozoreti in popolnoma dorasti. Telo dozori za potrebo morda že v 14. ali 15. letu, dorase pa šele okoli 20. leta. Da bodo otroci krepki, je pač potrebno, da so starši telesno popolno razviti, močni in zdravi, posebno da so razviti in čvrsti njihovi živci; ako so starši še nerazviti, slabotni ali slabih, razdražljivih živcev, ne morejo biti močni in krepki njihovi otroci; da, mnogi otroci nerazvitih in slabotnih staršev umrjejo, preden dorasejo, ali pa so sploh slabotni in lahko obole.

Tvoje telo mora biti zdravo. Zato se ogibaj vsega, kar bi Ti zdravje izpodjedalo! Že si poučen, da zdravje posebno izpodjeda pijanost in nečistost. Le večkrat premisli in preudari, kar sem Ti o tem povedal. Prosim Te, ako ljubiš Sebe in želiš srečen zakon in v srečnem zakonu zdravih otrok, ne pij žganja in ako nočeš biti popoln abstinent, pij vino prav zmerno in ne

pogostokrat. Še bolj Te iz istih razlogov prosim, bojuj se zoper poželjivost, ne zapeljuj deklet in tudi samega Sebe ne oskrunjaj! Toda pridno delaj, ostajaj rad na svežem zraku, veseli naj Te telovadba, tudi poskoči rad in ljubi Sebi primerne igre, katere telo vadijo in krepe.

Ako si jetičen, nikar se ne oženi; Tvoji otroci bi bili slabotni in na jetiko nagnjeni. Jetičen mož kmalu umrje, pa ostanejo otroci brez očeta še nepreskrbljeni, kar je za njihovo dobro in pravo vzgojo jako škodljivo.

Dušna priprava.

Za ženitev moraš biti pameten. Prismuknjen in bedast mladenič ni za zakonski stan.

Preden se oženiš, moraš biti dobro podkovan v krščanskem nauku. Ne pozabi katekizma; rad hodi k pridigam, h krščanskemu nauku in k velikonočnemu izpraševanju; pa tudi katekizem večkrat poglej.

Znati moraš, kar potrebuješ za Svoj poklic. Ako si kmetovalec, moraš pač dobro znati, kar je potrebno za obdelovanje polja, za izboljšanje travnikov in gozdov, za pametno živinorejo in sploh za gospodarstvo. Ni pa že dovolj, ako samo to znaš, kar vidiš pri očetu. Napreduj po potrebah naših dni! Hodi na predavanja o gospodarstvu, pa se boš marsičemu priučil. Ako si rokodelc, obrtnik, trgovec, se prizadevaj, da se za Svoj poklic čim bolje izuriš. Ne bo napačno, ako pogledaš po svetu in si ogledaš, pa tudi poizkusiš vse, kar zadeva Tvoj poklic, posebno napredek v Tvojem poklicu, kakor ga zahtevajo potrebe današnjih dni.

Ne omejuj se pa le na to, kar Tvoj poklic zahteva. Dandanes moraš kaj več znati. Koristno je vedeti, kaj se po svetu godi, kako narodi žive, kakim strastem in zmotam so vdani, kake nevarnosti prete za sveto vero in versko življenje, kaki sovražniki izpodkopujejo Cerkev in državo; potrebno je poznati zmote vsaj v glavnih točkah in pa tudi glavne dokaze za resnico zoper zmote. Prav mnogo tega se lahko naučiš iz moje Tebi posvečene knjižice: »Obramba vere«.

Vadi se tudi v krščanskem življenju. Premaguj strasti, ki bi Ti srečo družinskega življenja razjedale. Ostani ne le čist in trezen, ampak prizadevaj se tudi, da boš krotak, ne zamerljiv, potrpežljiv, vesten, resničen, odkrit, vnet za vse posle Svojega poklica, naj bi bili še tako težki in zoprne. Navadi se, da boš molil zjutraj in obudil dober namen, molil zvečer, in sicer, ako nisi preveč utrujen, moli sveti rožni venec; ne pozabi moliti trikrat na dan angelsko češčenje; moli pred jedjo in po jedi.

Prav posebno Te prosim spoštuj očeta in mater, da Ti bo dobro na zemlji. Kakor Ti želiš, da se bodo Tvoji otroci obnašali do Tebe, obnašaj se Ti do Svojih staršev. Ko boš gospodar, jim ne boš dolžan pokorščine, pač pa spoštovanje, in sicer tudi v slučaju, ako bi Tvoji starši kake napake imeli, ko bi bili morda prav pusti in sitni. V tem slučaju bi jih smel lepo posvariti, ne pa zmerjati, ali celo kleti. Tudi z brati in sestrami živi v lepi slogi in edinosti in pravi ljubezni; le premaguj svojevoljnost in svojeglavnost, pa ne bodi zoprn za vsako stvarčico; ne prepiraj se z njimi, bodi popustljiv in obziren

in ako moraš kaj nasprotovati, stori to z mirno besedo. Glej, ako se tako premaguješ, pripravljaj se za sveti zakon, pa boš mogel s Svojo ljubo ženico živeti srečno v miru in v neskajljeni ljubezni.

Praznuj in posvečuj nedelje in praznike! Zahajaj k Božji službi dopoldne, pa tudi popoldanske nikar ne zamujaj! Potem pa moreš iti v družbo dobrih tovarišev, telovadit k Orlom, čitat v Društveni dom, h kakemu shodu in predavanju, ali morda s tovariši na polje, v gozd, k poštenim igri. Gostilne se ogibaj; najbolj srečen boš, ako nikdar vanjo ne stopiš. Ako nisi popoln abstinent, pa se želiš s tovariši poveseliti pri čaši vina, ne branim Ti; le prosim Te, pijte malo, razgovor Vaš naj bo pošten, pameten, sramežljiv in zgodaj, vsaj ob angelskem češčenju, vstanite in hitite domu k večerji, večerni molitvi in spat.

Navadi se na večkratno prejetanje sv. Zakramentov. Saj želiš biti prav pošten mladenič in častitljiv, značajan mož: da se Ti želja izpolni, prejemaj svete Zakramente mesečno, ali vsaj vsak drugi mesec, to naj bo najmanj. Ako se tako navadiš, boš čutil, da Ti raste ljubezen do Boga, ljubezen do krščanskega življenja, ljubezen, moč in sveta navdušenost do čistega življenja, gnus pred sirovostjo, razuzdanostjo, nečistostjo, pijanstvom, preklinjevanjem.

Dragi mladenič, ako hočeš, da boš v zakonskem stanu srečen Ti, srečna Tvoja žena, srečni Tvoji otroci, prizadevaj se za opisano dušno pripravo. Tudi tale knjižica Ti bo za to pripomogla.

Premoženjska priprava.

Ko se poročiš, boš moral skrbeti ne le zase, ampak tudi za ženo in za otroke, ki Ti jih bo dal Bog v svetem zakonu. To bo Tvoja sveta, sicer težka, pa vendarle sladka dolžnost. Ali jo boš mogel izpolnjevati?

Morda ostaneš doma; oče so ali Ti bodo izročili posestvo, da boš gospodaril in za vse skrbel. To je dobro. Ako je posestvo precej obsežno in si Ti pridnih rok, pa še dobro gospodinjo priženiš, izhajal boš. Kaj pa, če je posestvo le majhno? V tem slučaju bi bilo dobro, da se naučiš kakega rokodelstva ali kake obrti, da si zraven pridelkov iz posestva še kaj zaslužiš in boš mogel zadostovati vsem družinskim potrebam.

Morda si delavec; navezan si na vsakdanji zaslužek v gozdu, v tovarni, pri kakem gospodarju. Ne boj se; ako si zdrav in posebno varčen in si dobiš pridno ženo, ki tudi zna kaj zaslužiti, bo šlo.

Opozorim Te posebno na varčnost; nobenega vinarja ne potroši brez potrebe samo za uživanje; premaguj se in navadi se na preprosto življenje, da boš z malim zadovoljen. Ako boš tako varčen, si boš mogel kako kronico dejati na stran v hranilnico, da boš imel za čase večjih potreb ali kakih nesreč. Taka varčnost je pogoj za mirno življenje v zakonu, da ne bo treba koj prosjačiti, marveč boš mogel za družino lepo poskrbeti.

Ako pa nič nimaš, pa si zraven še neroden, da ne znaš ničesar zaslužiti, ali pa vse koj po grlu poženeš, ne ženi se, ostani samec, da boš

trpin sam, ne pa še Tvoja žena in Tvoji otroci. Ako si pijanec in grd ponočnjak, ne ženi se! Hiša pijančeva je že pekel na zemlji; iz hiše pijančeve drži pot tudi v pekel v večnosti. Hočeš li v tak pekel spraviti ne le Sebe, ampak še ženo in otroke?

Dragi mladenič, ko si tako pripravljen glede na krepost Svojega telesa, na razvoj duše in čednostnega življenja in na premoženjske razmere, se je približal čas, da zadostiš srčnemu nagnjenju in ustvariš lastno družino.

3. Snubitev.

Dragi mladenič, pripravljen si, prišel je čas, da se oženiš. Sedaj si moraš izbrati nevesto. Pred tem časom ne sklepaj nobenega znanja s kako deklico, ne lazi ponoči okoli po vasi, ne kliči deklic na tajne ponočne pogovore! To je sramotno po sebi in privede v novo sramoto oba. Greh se gotovo stori, čistost se izgubi, devištvo pokonča.

Ti si pa vendar pošten mladenič in veš ceniti in čislati čistost in nepokvarjenost Svojega telesa, še bolj pa nedolžnost, čistost in deviško nepokvarjenost deklet. Ti veš, kaj je dekle: kako jo krasi nedolžnost, kako častitljivo in nedotakljivo je in naj ostane ono telo, v katerem se bo zarodil nov človek, zarodil nov otrok Božji, kako jo povzdiguje čast matere v svetem zakonu! To Ti veš in na dekleta gledaš z nekim svetim strahom in spoštovanjem, ter se Ti gnusi ona podlost, ki vse te lepote v slepi, brezobzirni, divji in sramotni strasti pomandra. To Ti dobro veš in zato

premaguješ v Sebi spolno nagnjenje, dokler ne pride čas ženitve.

Tako je prav. Kaj pa sedaj? Moraš si nevesto izbrati. Ta izbor je prevažen in prevpliven za celo Tvoje življenje! Zato vse dobro premisli!

a) Lastnosti neveste.

Ko si izmed znanih in dozorelih deklet izbi-
raš nevesto, naj Te ne vodi slepo nagnjenje, mar-
več pamet in premišljenost. Dobro preudari, da li
ima dekle, na katero začneš misliti, potrebne
lastnosti.

Dekle naj bo zadostno stara, da bo telesno
sposobna za težke dolžnosti zakonskega stanu,
posebno za dolžnosti zakonske matere. Telesno
dekle dozori popolnoma okoli 20. leta svoje sta-
rosti. Dosti mlajše si ne izbiraj, ako hočeš imeti
prav zdrave in krepke otroke in ako hočeš imeti
mater sposobno za vzgojo otrok; premlada mati
bi še sama potrebovala vzgoje.

Dekle naj bo zdrava in krepka. Ako le moreš,
ne izberi si bolehnih deklice; ne izberi si jetične
deklice ali deklice, ki na živcih mnogo trpi in
vedno potrebuje zdravnika. Saj bi v tem slučaju
mного trpela oba, Ti in žena, trpeli bi pa tudi
otroci, ki ne bi mogli biti posebno zdravi in čvr-
sti, marveč bolehní, ali vsaj slabotni in k raznim
bolezniím jako nagnjeni.

Dekle naj bo privajena hišnemu delu; naj
zna kuhati, prati, šivati, krpiti, opravljati živino,
delati na polju, naj se razume na gospodinjstvo;
naj bo zares delavna, varčna in rada doma.

Dekle naj bo tudi pobožna, ki rada izpolnjuje
vse dolžnosti do Boga in do bližnjega, ki se

varuje greha, se ne potepa po gostilnah, ne prihaja na plesišča, pač pa je rada v cerkvi, rada pred tabernakelnom in pa v družbi poštenih, veselih, dobrih, tihih tovarišic. Naj ne bo le preveč gizdava; pač pa more biti lepo oblečena in primerno ozaljšana.

Pazi posebno na to, kako se obnaša dekleta do staršev, do bratov in sestra. Ako je doma osorna, jezljiva, prepirljiva, trmasta, vpije, morda celo preklinja in jezo dolgo časa drži, bo s Teboj ravnotako ravnala, saj ni navajena na premagovanje in na zatajevanje svojih strasti, marveč strasti v njej vladajo. S tako neobrzdano ženo bi Ti sam težko živel in kako strastni bi bili tudi otroci tako strastne matere!

Dekleta naj Ti ne bo v sorodu, vsaj ne v bližnjem kolenu! Kolikor bližje je sorodstvo, toliko večja je nevarnost za otroke, da ne bodo popolnoma zdravi. Trdi se, da prav pogostokrat škodujejo otrokom zakoni strica ali ujca z nečakinjo, tete z nečakom, med bratrancem in sestrično; v tretjem kolenu so zakoni že manj škodljivi. Otroci od prav bližnjih sorodnikov se utegnejo prezgodaj poroditi, utegnejo biti nagnjeni k raznim boleznim na živcih, posebno nagnjeni do gluhonemosti, do histerije, do božjasti; utegnili bi biti slabega razuma, ali bi kmalu pomrli. Ako so starši bolehní, otroci bolehnost koj podedujejo. Ako sta oče in mati popolnoma zdrava, se omenjene nevarnosti zmanjšajo; toda kolikokrat se pa dogodi, da sta oče in mati popolnoma zdrava!

Dragi mladenič, obrazložil sem Ti najbolj glavne lastnosti dekleta, na katere glej, ko si

izbiraš nevesto. Nisem Ti govoril ne o telesni lepoti, ne o premoženju: to so postranske lastnosti in ne posebne vrednosti. Dobro je, ako je dekle tudi telesno posebno lepa, no, potrebno pa ni. Radi lepote bi utegnila biti dekle ošabna, nečimerna, sitna; lepota pa tudi hitro izgine. Dušna lepota veliko več velja, ne izginja, ampak raste od dne do dne. Tudi premoženje se more želeti, toda več je vredna pridnost, varčnost in sposobnost za gospodinjstvo. Bogata dekle bi mogla biti preveč prevzetna, manj delavna, razdražljiva, gospodovalna, morda celo zapravljljiva; pridna, četudi manj bogata, bo ponižna, skromna, vdana in bo s Teboj polagoma množila skupno blagostanje. Ker sta te dve lastnosti nevarni, ni treba po njih posebno in pred drugimi lastnostmi hrepeneti.

b) Izbor neveste.

Nič ne dvomim, da boš v Svoji ali sosednji župniji našel mnogo deklet, ki imajo vse naštete lastnosti. Saj se pri nas, hvala Bogu, prav dobrih in za srečen zakon sposobnih deklet ne manjka. Katero boš izbral?

To je neka posebna uganka in skrivnost srca. Morda se Ti ena od vseh deklet že več časa dopada in komaj premaguješ Svoje nagnjenje, da ga zadržiš v pravih mejah; morda Ti starši to ali ono dekle priporočajo, ki je tudi njim posebno všeč in Tvoje srce se zares nekako ogreje za njo; ali Ti dobro svetuje iskren prijatelj in svèt se Tebi dopada; morda pri premišljevanju, katero dekle bi si izbral, zagledaš eno pri delu, na potu, pri kakem shodu in obtiči Ti v srcu.

Pa naj bo, kakor hoče: moli in mnogo moli, naj Tvoje korake vodi Bog in se nameriš na pravo; ne poslušaj strasti, naj Te ne premami telesna lepota ali veliko premoženje. Ko si molil, pred Bogom vse dobro pomislil in se posvetoval tudi s starši, si se odločil in si sklenil: ta mora biti moja in nobena druga. Kaj pa sedaj?

Ali boš ponoči lazil za njo? ali jo boš iskal na samotnih krajih? ali jo boš vabil v gostilne? Ne, to bi bilo sramotno; ampak naravnost poprašaj starše, ali Ti bi jo hoteli dati, in njo, ali bi Te hotela vzeti. Moreš najpoprej skrivaj poprašati po kaki zanesljivi, prijateljski osebi, da izveš, če bi se Ti mogla želja izpolniti. Ko izveš, da je za Te vse ugodno, potem pa izporoči, kdaj prideš snubit. Pojdi kakor je navada, pa se dogovorite o vsem potrebnem, posebno o času poroke, ki naj ne bo predaleč. Dogovori se z nevesto in z njenimi starši, ali varihi, kdaj pojdeteta h gospodu župniku, da vse potrebno uredita.

Tako začeto znanje ni grešno, ampak pošteno in častno za ženina, za nevesto in za obe družini. Dragi mladenič, sedaj ženin, le resen ostani in Tvoja prava ljubezen do neveste naj ostane čista; oba se pripravljajta resno za čas poroke; smeš pač nevesto obiskavati, vendar ne bodi z njo sam, ne hodita sama po stranskih stezah, ne vabi jo na izlete ali romanja; tudi Tvoji obiski naj ne bodo prav pogosti, ne dolgi, ne pozno v noč! Oh, zraven svete, čiste ljubezni se le prehitro vname mesena ljubezen, pa čisto zaduši in vleče na razne nespodobnosti in nesramnosti.

Zato pazi nase in še več moli; vsak dan skle-paj, da neveste ne boš zapeljeval in oskrunjeval,

marveč staviš ves Svoj ponos v to, da jo pred otar pripelješ deviško. Ako si bil dosedaj pamenten in zdržen, ne bo Ti pretežavno, krotiti samega Sebe še par mesecev. Ako si bil pa do sedaj morda strasten, je ravno sedaj zadnji čas, da se popraviš in misliš na resnobo življenja: objokuj Svoje grehe in še bolj trdno skleni, da ostaneš zdržen, se spraviš z Bogom in boš saj nekoliko vreden prejeti pri poroki blagoslov Božji za ves čas življenja.

Nauke o vsem, kar morata ženin in nevesta še pred poroko znati, posebno pouk o obnašanju na dan poroke in o zakonskem življenju po poroki, najdeš v drobni knjižici »Ženinom in nevestam«.

4. Samski stan.

Dragi mladenič, vedi, da v zakonski stan niso poklicani vsi mladeniči. Marsikateri ostanejo neoženjeni do smrti. Ali takih kaj poznaš?

Gotovo jih poznaš. Neoženjeni ostanejo vsi oni mladeniči, ki se posvete prevzvišenemu duhovskemu stanu. Saj po cerkveni postavi sprejmejo škof v duhovski stan in pooblaščen od samega Kristusa podele Božje oblasti samo onim mladencem, ki se poprej zavežejo s slovesno obljubo, da bodo popolno dušno in telesno čistost ohranili do konca svojega življenja.

Glej, duhovski stan je tako vzvišen, da ga popolnoma vredno in sveto opravljati more le mož, ki se je vsem posvetnim, akoravno dovoljenim in svetim zavezam popolnoma odpovedal, le mož, ki je vso ljubezen svojega srca daroval edino le Bogu in njegovi službi v časno in večno korist vernikov na zemlji.

Kajne, tako se tudi spodobi. Duhoven opravlja vsak dan daritev svete maše in samega Jezusa drži in nosi v svojih rokah; duhoven sedi namesto Boga v izpovednici in odpušča v Božjem imenu grehe tako, da so odpuščeni tudi v nebesih; duhoven oznanja besedo Božjo na prižnici, v šoli in posameznikom; duhoven mora skrbeti za bolnike in biti pripravljen pripraviti jih za srečno smrt vsak čas, naj bo podnevi ali ponoči, v vročini ali mrazu, v lepem ali grdem vremenu, tudi v kužnih časih; duhoven mora grešnike svariti, sveto vero braniti, za sveto Cerkev se vojskovati in za naloge svojega poklica tudi svoje življenje darovati.

Bi li mogel vse te vzvišene, svete, težke naloge izpolnjevati duhoven oženjen, ki bi moral skrbeti za ženo in otroke? Saj v tem slučaju ne bi mogel vse ljubezni darovati Bogu, ne bi mogel vseh svojih moči posvetiti previsokim nalogam svojega poklica, ne bi bil prost in nenavezan, pa bi ga razni oziri zadrževali, da se ne bi mogel posvetiti le za izročene vernike, da ne bi upal nastopiti v obrambo vere in Cerkve.

Kako prav je torej sv. Cerkev pogodila, ko je določila, da more postati duhovnom le oni mladenič, ki čuti v sebi dovolj moči in poguma, da spolni nagon preмага popolnoma in svete čistosti ne bo omadeževal z nobeno nečisto prostovoljno mislijo, z nobeno nečisto prostovoljno željo, z nobenim poželjivim dejanjem. V čistosti živeč je sposoben za presveta opravila duhovskega stanu, brez družine živeč je prost, nenavezan in se ne boji bolnikov, ne boji kužnih bolezni, ne boji nasprotnikov Kristusovih, marveč se

jim pogumno postavi v bran, če bi moral tudi kaj trpeti, postaviti v nevarnost svoje življenje, ali celo umreti.

Vidiš, to je duhoven. Pa vkljub temu on ni brez družine: njegova družina so verniki izročeni njemu v skrb. Njegovo srce je široko; ker nima žene in otrok, oklepa v se vse vernike, otroke, mladino, može in žene cele fare; za Te srce njegovo gori, za Te ljubezen njegova plamti, za Te žrtvuje on svoj čas, svoje dušne in telesne moči, pa tudi življenje, ako bi bilo treba.

Zato pa tudi verniki dobrega duhovna ljubijo in so mu iz srca vdani. Dragi mladenič, ali ljubiš in spoštuješ tudi Ti Svojega duhovnega pastirja? Kdo vodi pri Vas raznovrstna društva? Kdo se trudi za Te, mladenič, in za Tvoje tovariše? Najpoprej starši; za njimi s skoraj še svetejšo ljubeznijo Tvoj duhovni pastir, Tvoj duhovni prijatelj, Tvoj duhovni oče. Ljubi ga, poslušaj ga, zaupaj mu, moli zanj!

V samskem stanu in po obljubi vedne neomadeževane čistosti živijo tudi redovniki. Saj jih ponaš očete frančiškane, kapucine, jezuite, cistercijane, kartuzijane, salezijance, iz nemškega viteškega reda, usmiljene brate. Tudi ti se iz ljubezni do Boga in do bližnjega odpovedo svetemu zakonu, odpovedo družinskemu življenju in se združujejo v samostanih odločeni od sveta, da živijo v popolnem siromaštvu, v popolni čistosti in v popolni pokorščini zakonitemu poglavarju. Vojsko so napovedali trojnemu groznemu sovražniku naše sreče, namreč poželjivosti oči s siromaštvom, poželjivosti mesa s popolno čistostjo in napuhu življenja s popolno pokorščino.

Tega življenja lakomni, poželjivi, napuhnjeni svet ne pozna, pa zato redovnike zaničuje, sovraži, zasmehuje.

Dragi mladenič, Ti se pa svetu ne boš pridružil; Ti pa veš in znaš ceniti prevzvišeno samostansko življenje, ceniti prevažno delo redovnikov na prižnici, v izpovednici, pri misijonih, po šolah, v bolnišnicah in pri vsem našem društvenem gibanju. In njihov zgled, koliko je vreden! ker v siromaštvu obsojajo brezsrčno lakomnost, v čistosti grozno poželjivost, v pokorščini grdo napuhnjenost. Zato Ti redovnike spoštuješ in ceniš.

No, pa tudi v svetu najdeš starejših neoženjenih fantov. Nekateri so gospodarji, več pa jih je hlapcev in delavcev. Morda si Ti, ki to knjižico čitaš, že bolj prileten, neoženjen fant. Nisi hotel, ali pa nisi mogel ustanoviti lastne družine.

Nič ne tuguj raditega, Bogu se daruj in si junaško prizadevaj živeti čisto in s pomočjo Božjo premagovati hudo poželjivost, ki morebiti v Tvojem telesu plamti. Moli, prejemaj pogosto sv. Zakramente, ne hodi v nevarne tovarišije, rad in veselo delaj in spominjaj se naukov o sveti čistosti.

Ako se tako prizadevaš, Te bodo povsod radi imeli, rad Te bo pa imel posebno Bog, ki bo po smrti Tvoj plačnik za Tvojo zvestobo v ponižnem, preprostem in čistem, neomadeževanem življenju.

Vidiš, dragi mladenič, tako svet in častitljiv, da, tudi potreben je samski stan v sveti, neomadeževani čistosti.

VIII. Društva.

Podal sem Ti, dragi mladenič, vse glavne nauke, po katerih uravnaj Svoje življenje, da dosežeš popolno srečo v večnosti in tudi že na zemlji toliko sreče, kolikor se je more uživati v dolini solza.

Vkljub temu pa še ne preneham; rad bi Ti pokazal še nekatere strani Tvojega življenja. Poglej okoli Sebe! V Tvoji vasi ali župniji opazaj neko vrvenje in vedno bolj trdno združevanje za skupne namene. Kako se v tem oziru obnašaj Ti? Naj Ti povem in Ti podam nekoliko navodil.

1. Temelj združevanja.

Temelj združevanja so skupne koristi in skupne potrebe. Že naša narava in ljubezen do nas samih nas žene, da si poiščemo tovarišev, ki nam bodo pomagali doseči, kar bi radi imeli. Najbolj hitro se nas bodo oklenili oni, ki imajo iste potrebe in si žele istih koristi, pa so sami zase preslabi. Ker pa pri tem združevanju vodi ljudi skrb za lastno korist, se prav lahko dogodi, da prevlada samoljubnost, da zato posamezniki mislijo le bolj nase in iščejo le bolj sebe ne pa skupnega napredka. Medsebojne vezi se izrahljajo, društvo hira in razpada.

Iskati moramo bolj močnih vezi, ki naj bi posameznike združevale bolj stanovitno. In hvala Bogu, imamo jih. Prav posebno močna vez je zavest, da smo dolžni tudi za bližnjega skrbeti, da smo dolžni delati in se žrtvovati tudi za skupnost; saj živimo skupno in le tedaj bomo napredovali, ako se zavzamemo in potrudimo tudi za skupne koristi.

Take naravne skupine so družina, občina, isti stan. Vsi udje družine delajo za vso družino; vsi pripadniki iste občine skrbе za korist občine sami osebno ali pa po svojih zastopnikih; radi se zbirajo člani istega stanu in istega poklica, da se posvetujejo, kako bi svojemu stanu pomagali in ukrenili, kar je potrebno. Posamezni udje se zavedajo, da jih skupno življenje veže za skupno delo in za skrb ne le za svojo osebo, ampak za skupnost.

Toda tudi ta vez ni vselej dovolj močna in stalna. Ne gledati nase, marveč truditi se in delovati za skupnost, je izredno težko; samoljubnost je v srcu pregloboko vkoreninjena in vodi navadno vse naše dejanje in nehanje; ako ji delo in trud za skupnost ne ugaja, pa ne najde pri tem dovolj časti in dovolj lastnega dobička, se odtegne delu, ali pa vse tako zasučē, da pri delu dobi največ koristi zase. Le oči odpri in ozri se okoli Sebe, in boš opazil vse to. O kako redka je zavednost, da smo dolžni žrtvovati se za društvo, v katerem živimo, za bližnjega, ki nas potrebuje.

Ali ni bolj močnih vezi, katerih sebičnost ne bi mogla raztrgati? Dobiš jih, toda edino v krščanstvu. Naša vera nam oznanja dejansko ljubezen do bližnjega. Kaže nam na Boga, ki se je iz nesebične ljubezni do nas učlovečil, je za nas trpel in umrl, je za nas sveto katoliško Cerkev ustanovil in zahteva, da se mi žrtvujemo za bližnjega, kakor se je On žrtvoval za nas. Saj nam zapoveduje ljubiti celo sovražnike in dobro storiti onim, ki nas preganjajo in sovražijo, da bomo pravi otroci Očeta v nebesih, ki da solncu sijati

nad dobre in hudobne, deževati nad pravične in krivične. On trdi in nas zagotavlja, da kar storimo bližnjemu, bo sprejel, kakor da smo Njemu storili. Edino ta ljubezen premaga sebičnost, ker me močno nagiba, skrbeti za bližnjega iz ljubezni do Boga, iz ljubezni do križanega Jezusa neglede na svoje časne koristi, ampak na večno srečo, za katero smo ustvarjeni in katero bomo dosegli ravno z deli usmiljenja do svojega bližnjega. V tej luči boš razumel delo pravih katoličanov, delo katoliškega duhovna, delo katoliškega redovnika in katoliške redovnice.

2. Razna društva.

Dragi mladenič, sedaj veš, da ne smeš le nase gledati, ampak vnemati se za skupno delo, za skupne namene, žrtvovati v korist bližnjega, kakor potreba nanese. Vedi, da si pred Bogom zavezan, delati za bližnjega, truditi se za skupnost. Res, sedaj morda še ne boš mogel storiti mnogo, toda vnemati se moraš za Svoje društvene dolžnosti, da se jih zaveš, jih spoznaš in se zanje navdušuješ. Zato pa poglejva nekoliko društveno življenje, kakor se razvija pred nama v naših vaseh.

a) Društva za večje blagostanje.

Kršćanstvo premoženja, blagostanja, tudi bogastva ne zametuje, ne zabranjuje. Ne, še celo dolžni smo skrbeti za dovoljno premoženje, da ne bomo drugim nadležni. Posebno očetje in matere morajo skrbeti, da si pomnožujejo premoženje radi otrok, katere bo treba preskrbeti. Zraven nas pa sveta vera uči, da bodimo zadovoljni z

malim, da ne navezujemo srca na premoženje, marveč bodimo v duhu vedno siromaki. Sveta vera nas uči in vsakdanja izkušnja potrjuje, da je bogastvo nevarno, ker lahko prevzame in si podjarmi srce, da človek le po bogastvu koprne, pozabi na Boga, zatre ljubezen do bližnjega, celo odira bližnjega in spletkari, se še goljufij ne prestraši, da mu le bogastvo raste.

Torej prave skrbi za blagostanje krščanstvo ne zabranjuje. Zato je prav, da se skrbi za izboljšanje premoženjskih razmer; prav je tudi, da se sosedje, sovaščani, soobčani združujejo v ta namen. In zares, misel združevanja prešinja vedno bolj in bolj nas vse. Dragi mladenič, ti pač nisi poizkusil časov liberalnega gospodstva, ko se zadružnost ni vpoštevala, pa je bil le vsak zase in je vsak v bližnjemu gledal nasprotnika svojih koristi. To je minulo; misel skupnosti, misel dolžnosti do skupnosti zmaguje, podpira pa jo in ublažuje krščanska ljubezen, kakor nam jo je oznanjeval naš Gospod in Bog.

Vidiš, to so nove razmere, vesele in tolažilne. Le poglej okoli Sebe in opazil boš mnogo združevanja, mnogo zadrug: videl boš mlekarske zadruge, gospodarske in živinorejske zadruge, delavska in strokovna društva, Raiffeisenove posojilnice in hranilnice; v Ljubljani pa osrednjo ljudsko posojilnico, gospodarsko in zadružno zvezo, v kateri so vse zadruge spojene, da se laglje vodijo in obvarujejo nesreč in pogina.

b) Društva za izobrazbo.

Zraven vsakdanjega kruha nam je potrebna tudi izobrazba. Vsa naša osebnost po njej hre-

zidovska rekla!

peni. Beseda napredek nas kar očara; naš duh hoče napredovati.

Kajne, dragi mladenič, take bujne želje čutiš tudi v Sebi. Toda pazi, ni vse napredek, kar se Ti ponuja kot napredek, je mnogo slabe, ničvredne robe. Ti imaš razum: razum koprne po resnici; mi hočemo vedno več vedeti in znati; kako radi čitamo razne knjige in časopise, ki nas poučujejo, kako željno zahajamo na razne poučne prireditve. Ali prašam Te, da li se Ti vselej nudi resnica? Ali se po prireditvah, po knjigah in časopisih ne širi prepogostokrat zmotna in laž? In sicer zmotna in laž ne le v zadevah, ki ne posegajo kaj v naše življenje, ampak tudi v zadevah, od katerih zavisi vse naše življenje, vse prepričanje in delovanje, časnost in večnost? Saj pretresajo sveta vprašanja o Bogu, o večnosti, o osebi Gospoda Jezusa Kristusa, o duši, o namenih našega življenja! Grozno, ko bi se Ti napolnil z zmotami, in bi bilo zmotno Tvoje mišljenje, zmotno Tvoje prepričanje, zmotno vse Tvoje življenje in celo v večnosti ne bi dosegel Svojega namena!

Zraven razuma imaš tudi voljo, svobodno voljo. Tudi ta se mora izobrazovati. Kaj pomaga veliko znanja, ako je volja strastna, hudobna, razbrzdana? Nič! ampak velik razum le pomaga strastem še bolj zadostovati. O koliko je danes prevar, koliko divje sirovosti tudi v omikanih krogih in koliko nesramnosti! Saj se nesramne knjige najraje čitajo, saj se nesramne slike najraje gledajo, saj nesramno življenje sili vedno bolj v javnost! Torej potrebna je omika srca, da premaga strasti, da ga prevzamejo

krščanske čednosti, ljubezen do Boga in do bližnjega, čistost, treznost, poštenost, odkritost, dobrohotnost, potrpežljivost, popustljivost, pokorščina.

Kajne, dragi mladenič, koliko groznih nevarnosti! Res, večne resnice in krščanske čednosti se Ti oznanjajo v cerkvi in učil si se jih iz katekizma. Toda sama cerkev v mnogih krajih več ne zadostuje, ker je po mestih in trgih, po večjih vaseh, ob velikih cestah in železnicah toliko slabih priložnosti, se Ti ponujajo razni časopisi, Te vabijo na razne prireditve in okoli Tebe vse vrvi in se peha. Pomoči potrebuješ.

Pomoč dobiš, le poglej okoli Sebe. Skoraj povsod se snujejo izobraževalna društva z raznimi odseki. Zidajo se čez in čez po domovini razni društveni domi. Udje se zbirajo, imajo razna predavanja, na razpolago so jim dobri časopisi in dobre knjige, pisane v duhu resnice in krščanskih čednosti. Člani se navdušujejo za plemenite ideje in se opozarjajo na nevarnosti, ki prete krščanskemu ljudstvu, prete posebno od nesrečnih laži-naprednih in svobodomiselnih odpadnikov.

Sem spadajo razni odseki izobraževalnih društev: odsek za razširjanje dobrih časnikov, za postrežbo bolnikov, za podporo v potrebi in nesreči, za skrb zanemarjenih otrok, za agitacijo ob času volitev, za petje in pošteno zabavo, odsek za telovadbo in drugi.

Prevažen je odsek za telovadbo; prevažen je za naše mladeniče, da se izobrazijo po telesu in po duhu; mladeniči se med seboj spoznavajo, radi se imajo, zavežejo se varovati se pijanče-

vanja, ponočevanja, zapeljevanja, klafanja, vne-
majo se za pošteno življenje, za čitanje dobrih
spisov, za beg od slabih tovarišij, od nespodobnih
in nevarnih prireditev, sploh za pošteno, krščan-
sko življenje.

Dragi mladenič, ali ni to prava izobrazba?
Ali Te ne mika med naše Orle? Mnogo jih je,
dobro so disciplinirani, imajo svoj list »Mladost«,
imajo svojo »Zlato knjigo«, posebno zanje je
spisana »Obramba vere«, vsem mladeničem,
posebno vrlim Orlom je tudi tale knjiga name-
njena. Vprašam, ali Te ne mika v to društvo?
Srečen, ako si že v njem, le drži se ga in pogumno
premaguj sebične in ošabne strasti, ki bi Te od
njega odvrčevale.

In kdo je zasnoval ta društva za izobrazbo?
Krščanska ljubezen jih je zasnovala, ljubezen do
ljudstva, do mladine, da obvaruje vse največje
nesreče, od zmot in strasti, kakor se vedno bolj
širijo in vzbujaajo tudi po naši domovini. Krščan-
ska ljubezen naj ta društva poživlja, vzdržuje in
vedno po potrebah časa razvija.

c) Društva za krščansko življenje.

Precej vredno je premoženje, več vredna je
prava olika in izobrazba uma in volje, največ
vredno je pa krščansko življenje. Vse, kar imamo
moramo precenjevati v luči večnosti. Kaj bi Ti
pomagalo, ko bi imel in užival vse, kar srce poželi,
izgubil bi pa večnost! In glej, večnost, in sicer
prav srečno večnost moreš doseči tudi, ako bi bil
siromašen, morda berač, tudi ko bi bil brez poseb-
nega znanja, toda doseči je ne moreš brez krščan-
skega življenja.

In ravno to življenje je v največji nevarnosti. Res, premagal bi nevarnosti, ko bi molil doma, ko bi se pobožno udeleževal Božje službe, bi večkrat prejemal svete Zakramente in varoval se tovarišij izprijenih fantov. Toda ravno zato so nevarnosti za Te pogubne, ker ne maraš moliti, se ne potrudiš za pobožnost pri službi Božji, ne prejemaš svetih Zakramentov, razen dvakrat, trikrat v letu in ljubiš razuzdane fantovske tovarišije.

Kako bi se Ti moglo pomagati? Krščanska ljubezen do Tebe, do Tvoje neumrjoče, s krvjo Jezusovo odkupljene duše je iznašla novih raznih sredstev, da Te obvaruje hudega. Taka sredstva so mnogoštevilne cerkvene bratovščine.

Gotovo jih je nekaj v Tvoji župniji. Ali ni pri Vas bratovščine sv. Rešnjega Telesa in presvetega Srca Jezusovega, Apostolstva molitve, bratovščine prečistega Srca Marijinega, bratovščine svetega rožnega venca, bratovščine sv. Družine, Marijine družbe, tretjega reda, bratovščine treznosti? Vse te imajo namen, Tebe zavezati, da moliš, da se Božje službe udeležuješ večkrat in prav pobožno, da prejemaš večkrat svete Zakramente, da se ogibaš bližnjih nevarnosti v greh, da ostaneš nedolžen, čist, sramežljiv, trezen, delaven in blagega srca.

Ali si zapisan v katero teh bratovščin? Prav posebno Ti priporočam Apostolstvo molitve, Marijino družbo, bratovščino sv. rožnega venca in družbo treznosti. V Apostolstvu molitve se boš naučil darovati Jezusu na Njegove namene Svoje molitve, Svoja dela in trpljenja; v Marijini družbi boš dobil somišljenikov navdušenih za krščansko

življenje pod varstvom Device Marije; v bratovščini svetega rožnega venca se boš navadil moliti vsak dan del rožnega venca ali vsaj dve vrstici; v bratovščini treznosti se boš s pomočjo in po zgledu tovarišev obvaroval vsake pijanosti, pil boš le do prave meje, ali boš celo popoln abstinent postal. Vse Te bodo zavezale za pogostejše prejemanje svetih Zakramentov, kar je za pravo krščansko življenje neobhodno potrebno.

Dragi mladenič, živiš v izredno nevarnih časih, toda krščanska ljubezen je iznajdljiva, in Ti je pripravila prav mnogo izdatnih pripomočkov, da vkljub vsem nevarnostim vendarle dosežeš časno in večno srečo.

IX. Domovina.

Domovina! o to je sladka beseda! Saj ljubiš domovino, ponosen si nanjo, zanjo bi tudi Svojo srčno kri prelil. Dragi mladenič, ne morem skleniti te z veliko ljubeznijo za Te spisane knjižice, da se ne bi pomenil s Teboj o ljubezni in dolžnostih do domovine, ki je trojna: slovenska, avstrijska in nebeška.

1. Slovenska domovina.

Na Slovenskem stoji dom Tvojega očeta in Tvoje matere, na Slovenskem si se vzgajal, Slovenec so Ti oče in mati; prve Tvoje besede so bile slovenske, prva Tvoja molitev v slovenskem jeziku!

In kako krasna je Tvoja slovenska domovina! Naša Kranjska, bližnja Štajerska, spodnja Koroška in precejšen del Primorske! Vrste se

visoke planine, nizki griči in rodovitne ravnine; napajajo Tvojo domovino čisti studenci, bistro vode, mogočne reke; krase jo lepa jezera, podzemeljske votline, mnogoštevilne vasice in vasi, trgi in mesta. In cerkve, hrami Božji, priče globoke vere slovenskega rodu, koliko jih vidiš po dolinah in po hribih, kako so olepšane z umetnimi slikami in oltarji, kako mogočno done zvonovi iz zvonikov!

Po teh pokrajinah pa se giblje njihova največja lepota, dobro, pošteno, Bogu in cesarju zvesto, vdano ljudstvo. Zlata in srebra in milijonov to ljudstvo nima, bolj ubožno je; ima pa pridne roke in pošteno srce, ljubi Boga in Njegovo Cerkev, ljubi Gospoda Jezusa in Devico Marijo; to je pa ravno pravo in največje bogastvo.

Kako lep je slovenski jezik! Prav milo doni, blagoglasen je, močno se razvija, ima življenjskih moči. Koliko lepih knjig je v tem jeziku natisnjenih, koliko časopisov slovenskih izhaja! Kaj naj rečem o pesmi slovenski, ki se razlega čez hrib in plan, ki odmeva po hišah Božjih v čast Božjo?

Dragi mladenič! Ali ljubiš to krasno Svojo slovensko domovino? Dala Ti je očeta in mater; daje Ti vse, kar potrebuješ za življenje; v njej rasteš, v njej se vzgajaš, v njej se veseliš in žalostiš; v njej Ti potekajo Tvoja najbolj srečna leta; v njej si boš ustanovil novo, lastno družino, v njej se boš postaral, umrl in v njej dobil Svoj grob, kjer bo Tvoje truplo počivalo do sodnega dne.

Ali ljubiš to domovino, akoravno je majhna in bolj siromašna? Kaj pa otrok? ali svoje siro-

mašne, slabo oblečene matere ne ljubi bolj, kakor pa bogato v zlato in svilo oblečeno gospo, ki mu ni mati? Ako jo ljubiš, delaj ji čast! Kako?

Domovini in Svojemu slovenskemu rodu boš delal čast, ako pridno delaš, varčno in zmerno živiš, spoštuješ ženski spol in njegovo sramežljivost, pa ga ne oskrunjaš, ako ne razgrajaš ponoči, ne preklinjaš, se ne pretepaš in ne pobi-jaš. Oh, kako sramotno je za nas, ako se trdi, da v Ameriki so najhujši pijanci in razgrajaci ravno Slovenci in ako se je v Tatrah na vprašanje, kakšni so Slovenci, ki tam delajo, odgovorilo: pijejo in bijejo se.

Dragi mladenič, ljubezen do domovine in do Svojega slovenskega rodu naj Te tudi mo-gočno nagiba za krščansko, pošteno življenje. Ako domovino ljubiš, rad doma ostani. Neguj domači vrt in njegovo sadno drevje, pametno in razumno obdeluj domače polje, izboljšavaj lepe travnike, skrbi za gozde in planine; prizadevaj se za lepo, dobro rejeno, snažno živino v primernih hlevih, zraven katerih so pravilno napravljena gnojišča; skrbi tudi, da bo Tvoja domača hiša čedna, snažna, zračna in da bo tudi vse okoli očejeno, da se ne bo iz Tvojega dvora razlivala gnojnica po cestah!

Morda si obrtnik, krojač, čevljar, kolar, kovač, tesar, zidar, mizar. Uri se v Svojem obrtu; napreduj, kakor zahteva čas; poglej po svetu, da se bolje izučiš v Svojo korist in na čast domovini; delaj pošteno, ne lahkoumno in površno, pa Te bodo vsi čislali in radi naročali ravno pri Tebi; varčuj v dobrih, mladih letih za čas bolezní, starosti in drugih nesreč.

Ali pa si preprost delavec na polju, v tovarni, v rudniku; ne žalosti se! Delavski stan je časten stan; le delaj marljivo, čas za delo porabi točno in vestno, da zares zaslužiš, za kar si se pogodil; ne delaj le tedaj, kadar Te nadzornik sili, saj imaš kaj vesti in se Boga bojiš. Dober delavec slovi daleč naokoli in dela čast svojemu narodu.

Ljubi Svoj jezik! Le navadi se, da boš govoril prav lepo, čisto in pravilno; nikar ne misli, da je za Te častno, ako znaš domačemu jeziku primešavati pokvarjene, tuje besede; ne, to ni častno, ampak sramotno in pokazuje neko neumno prismojeno ošabnost. Dobro je, koristno in včasih celo potrebno, če znaš kak tuji jezik, posebno nemški, in moreš občevati z ljudmi dotičnega jezika; toda predvsem ljubi in neguj, ter se privadi izgovarjati lepo in pravilno Svoj materinski, Svoj slovenski jezik!

Pravim, ljubi Svoj jezik, ostani Sovenec, ne sramuj se, ne izdajaj slovenskega rodu! Pomagaj obmejnim Slovencem, da ne zatonejo v morju tujskega naliva in pristopi k društvom, ki so zasnovana v pomoč obmejnim Slovencem. Spoštuj tuje narode, spoštuj Nemca in Laha, nikoli in nikdar ne bodi sirov do njih! Toda še bolj ceni in spoštuj Svoj mili slovenski rod in ne pri-pusti, da bi se zmanjševalo ozemlje, kjer prebiva Tvoj rod; tuje pustimo v miru, svoje pa branimo odločno, mirno in s plemenitim orožjem; ne branimo svojega s pouličnim krikom in s sirovim zabavljanjem, marveč z uma ostrim mečem, kakor se spodobi olikanemu mladeniču, olikanemu možu.

Ljubi in brani pa tudi vero Svojih očetov in dedov, vero katoliško, edino resnično in edino zveličavno. Brani jo zoper tuje zapeljivce, še bolj pa zoper domače odpadnike, ki so v blato potep-tali najsrečnejšo in najvrednejšo dedščino svojih očetov, vero Kristusovo, pa kot predhodniki Antikrista sejejo verske zmote, vžigajo versko sovražnost in to pod hinavskim naslovom napredka in svobodne misli. Dragi mladenič, beži od teh Antikristov, ne zahajaj na njihove prireditve, ne čitaj njihovih spisov, časnikov in knjig, da se ne okužiš, da se ne premotiš in izgubiš. Le kvišku drži zastavo svete vere in ponosno korakaj za njo!

Dragi mladenič, še nekaj Te prosim! Ne zapuščaj domovine! Ostani doma, ako le moreš; ostani v domovini, dokler moreš v njej kruha dobiti. Posebno Tebe, kmečki sin, prosim in rotim, ne odhajaj v tovarne, ne odhajaj v nemške in ameriksanske rudnike! Delaj doma na polju, delaj na Svojem domu, ali ako ga nimaš, pojdi služiti k poštenemu kmetu! Znaj, da najbolj veselo in najbolj zdravo delo je ravno na polju. Res, da tukaj ni za delo določenih ur; posebno ob času hudega dela ni počitka, ampak od zgodnjega jutra do poznega večera se je treba potiti. To mora biti; no, pa tako je le nekoliko tednov; v zimskem času imaš pa več počitka, da se odpočiješ telesno, pa tudi za dušno izobrazbo kaj poskrbiš. Precej več moreš moliti, pa tudi čitati knjige ali časopise doma ali v društvu, hoditi k predavanjem, hoditi na telovadbo.

Seveda, na kmetih nimate hrane kakor v mestih: nimate mesa, nimate pečenke, nimate

vina. Toda ali je sreča v dobri hrani? Za telo najbolj ugodna je Tvoja kmečka hrana, pa tudi zdrava je in kako ide v tek! Kje je več pokvarjenih želodcev, na kmetih ali v mestu? Kje več slabotnih otrok in prepadlih mladeničev, na kmetih ali v mestu? Ostani le pri Svoji kmečki hrani, bolj boš vesel, zdrav in srečen.

Ostani torej doma, akoravno boš moral živeti v bolj preprostih okoliščinah! Na tuje pojdi iskat kruha le tedaj, ako moraš in doma kruha ne dobiš. Ako pa greš, bodi zvest Svoji veri, zvest Svojemu rodu, zvest Svojemu jeziku: ne sramoti Sebe in Svoje domovine!

2. Avstrijska domovina.

Naša slovenska domovina je del stare in slavne Avstrije. Rečem Ti, ni ga cesarstva tako lepega, kot je Avstrijsko!

Na čelu stoji starodavna habsburška rodovina, od vseh vladajočih rodbin na svetu najbolj stara, najbolj imenitna, pa tudi najbolj verna in vdana Bogu in sebi podložnim narodom.

Pod habsburškim žezlom so zbrani mnogovrstni narodi: Nemci, Lahi, Mažari, Rumuni, Slovani, in sicer: Slovenci, Hrvatje, Čehi, Poljaki, Rusini. Ta lepa vrsta mogočnih in naprednih narodov je krasota avstrijskega cesarstva. Naj bi ti narodi med seboj tekmovali v znanosti, v umetnosti, v obrtu, v kmetijstvu, v zvestobi do Boga in cesarja, tekmovali v medsebojni ljubezni in pravičnosti! Kako srečna, mogočna in slavna bi morala biti naša premila Avstrija!

In kako napredna je naša Avstrija! Krasne so njene dežele in hranijo v sebi mnogo boga-

stva, in vidi se vsestranski napredek. Tudi precej demokratična je naša Avstrija. Sedanji cesar je dopustil ustavno vlado in pred par leti je potrdil splošno in enako volilno pravico, da moremo vsi odrasli voliti svoje zastopnike, ki naj v zbornici take postave sklepajo, kakršne so najbolj primerne za občno korist in se najbolj ujemajo z večnimi Božjimi postavami.

Dragi mladenič, kajne, ponosen si na to, da si Avstrijanec in Svojo Avstrijo iz srca ljubiš. Saj se je v Avstriji ohranil Tvoj slovenski rod; v Avstriji se Slovenci izobrazujemo, tukaj delamo in napredujemo, v njej se trudimo za častnost in večnost.

Posebno pa ljubiš habsburško hišo, ljubiš Svojega cesarja. Cesar nas ima rad, cesar nam hoče vse dobro, nam hoče pravico in enakopravnost z vsemi drugimi narodi. Ako nas stiskajo, ako nam poizkušajo vzeti našo narodnost, ako se nam razne krivice gode, ni kriv cesar, ampak krivi so strastni, brezobzirni poslanci na Dunaju, katerim ni mar ne pravica med narodi, ne mir v Avstriji, ampak drve le za svojimi osebnimi koristmi, za nameni, ki so večkrat naravnost izdajalski.

Ti pa mladenič, ljubi našo Avstrijo. Izobrazuj se tako, da boš kot mož, ko boš imel besedo v občini, besedo pri volitvah, vselej vsakemu pravičen in boš dal glas samo za take može, ki so zvesti Avstrijanci in odločni katoličani, ker le taki se bodo potrudili, sklepati postave v korist celokupne Avstrije ter v varstvo in obrambo svete katoliške Cerkve, katere zvesti sinovi so naši vladarji iz habsburške rodovine.

Ko pride čas za vojaštvo, ne boš se branil iti v vojake. Kot vojak se boš potrudil, da se prav dobro izvežbaš v bojnem orožju in za bojni nastop. Povem Ti, da najvišji častniki imajo slovenske mladeniče nekako najbolj radi, ker so pridni, pokorni, vztrajni in verni; le eno jih boli, to, da preveč pijejo, pa se večkrat opijanijo in se morajo kaznovati. Mladeniči! jaz Vas branim in zatrjujem, da boste sedanji mladeniči s Svojim možatim in odločnim nastopom, s Svojo spretnostjo in gibčnostjo, pa tudi s Svojim veselim, popolnoma treznim in čistim življenjem madeže nesrečnih poprejšnjih mladeničev popolnoma izbrisali ter pridobili dobro, častno in slavno ime Sebi, slovenskim mladeničem in slovenskemu rodu.

Kajne, dragi mladenič, govoril sem Ti prav po Tvojem srcu, prav po Tvojih željah in Tvojih sklepih. Tvoje geslo naj bo in naj vedno ostane: »Vse za vero, dom, cesarja!«

3. Nebeška domovina.

Dragi mladenič, opozorim naj Te še na eno domovino: to je naša, vsem narodom skupna nebeška domovina. Na zemlji smo samo za to, da si s svojim življenjem to nebeško domovino zaslužimo. Tam ne bo več strasti in nevarnosti in bojevanja, tam ne bo solza in truda in bolečin, tam bo le večno veselje in ona popolna neminljiva sreča, za katero smo ustvarjeni, in dosegli jo bomo, ako bomo prav živeli, namreč pokorni Bogu, edinemu, najvišjemu in neomejenemu svojemu Gospodarju.

In kako nas On ljubi! Iz ljubezni nas je ustvaril in namenil za večno srečo. Ko smo ga razžalili in z grehom nakopali sebi neizmerno zadolženje, katerega sami ne bi nikoli odplačati mogli, se nas je usmilil in nam je poslal Svojega edinorojenega Sina, da nas pouči in odreši; jaslince, križ, tabernakelj nam govore o Njegovi ljubezni, nam govore o vrednosti naše duše, našega življenja in naše večnosti. Kaj mora vse to biti vredno, ako sam Sin živega Boga toliko za nas stori, da se ne pogubimo, ampak dosežemo od početka nam namenjeno srečno večnost.

Ali ne bomo ljubili Jezusa! Da bi nas še bolj ganil, nam je še Svoje Srce odkril in v njem nam živo predstavil pred oči, kako silna je Njegova nesebična ljubezen do nas. Pravim, nesebična ljubezen, saj On nima od nas nobenega dobička, ampak ako hoče, da ljubimo Njega in nebeškega Očeta, da iz te ljubezni izpolnjujemo vse dolžnosti do Boga, do sebe, do bližnjega in do stvari, da se ogibamo raznih nevarnosti greha, da se borimo zoper razne strasti in si prav uredimo družinsko življenje, vse to hoče edino zato, ker je to naša časna in večna sreča. O ljubimo Boga! ostanimo zvesti Jezusu! Častimo in zaupajmo v pomoč prečiste Device in Božje Matere Marije in svojih nebeških patronov, pa bomo krščansko živeli, srečno umrli in prišli v svojo nebeško domovino, kjer bomo preblaženi in presrečni ostali vekomaj!

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000522411

